NUMERATOREJA

ΠREJ

I. VRETOSE

ΠAS NUMERATORESE ELINICT

te **KH. VAFESE**

CTYΠURE ΠREJ COQERISE „*DRITA*“

Nde ϭtyρeϭkróηet te sáj

NDE BUKURECT

mbe

1886

BKSH

BKSH

NUMERATOREJA

IIREJ

I. VRETOSE

IIAS NUMERATORESE ELINIS

te **KH. VAFESE**

GTYHURE IIREJ GOQERISE „*DRITA*“

Nde gtypegkróqet te sâj

NDE BUKUREGT

mbe

1886

BKSH

E

NUMERATORESƁ

ΗJESƁ E ΗARƁ

ƿer númurɛt

Ç' é númure)*

1. *Ηê* qe nde foɢŋerî ɛ díme sɛ êɢte xdó fáreɢ káfɢe ɛ çqúar' ɛ ɛ vɛ́teme; ɛ-ɖɛ́ keɢtú ɖɛ́mi *ŋé ŋɛrî, ŋê dɛ́lɛ, ŋê móλe, ŋê lúlɛ, ŋê ɢtepî* ɖɛ xdó fáreɢ tjátere. Πastâj ɖɛ́mi *ŋê* ɖɛ pâ ɛ́mere káfɢɛ ƿer xdó fáreɢ káfɢe qe te ndóɖɛte.

---

*) Keté ɛ́mere ɡúha jóne Cqíƿja ɛ ɖóte ɖɛ *némure.* Πa ɛ ɖóte ɖɛ máɢkuλe ɖɛ fɛ́mere; *númure-i, némure-i,* ɖɛ *númɛre-a, némure-a*; ɛɖɛ́ nde númurine ŋé ɛ dó mê ɢúme máɢkuλe, nde númurine ɢúme fɛ́mere.

2. *Gumíce* ɑɛtú qe nde foɛŋerî ɛ díme sɛ íɛte *ŋé* ãɛ *ŋê* ãɛ *ŋê* ɛ te ʧéra mê ɛúm' a mê pák pâ çqúare sɛ sâ ján' ató ŋêrra, ɛãé keɛtú ãémi *ɛúme* a *ɛumíce ŋéres*, *ɛúme ãên*, *ɛúme móʒe*, *ɛúme lúlɛ*, *ɛúme ɛlepî* ɛt. Hastâj ãémi *ɛumíce* pâ émere káfɛɛ per ɛumíce xdó fáreɛ káfɛɛ qe te ndóãɛte.

3. Gumíca kâ te maãúare te paáne dykɛ véne ãɛ ŋê a ãɛ cá ŋérra. Kâ ãɛ te vogelúare pɛr nde ŋên' ɛ véteme dykɛ héqure nga ŋê a nga cá ŋérra.

4. *Númure* ãúhɛte ɛumíca, kur çqúhɛte sɛ sâ jáne ŋérrate pɛ se cílaɛ íɛte bére. Keɛtú *ŋê* ãɛ *ŋê* báɛke íɛte *númure*, *ŋê* ãɛ *ŋê* ãɛ *ŋê* íɛte *ʧétere númure*, keɛtú ãɛ te ʧére pâ pásure kûpe áne. Hapó ãɛ númurɛte s' káne áne, si ãɛ ɛumícate. Eãé te íɛ qe te kerkónim t' i çqúanim sa ɛúme qe múnt te na dúhɛne mɛ émere te véçe, kûpe s' po dote íɛ púne qe te béhɛj dót; por éɛte pɛndur' úãe, qe mɛ pák émera te çqúhɛne sadó ɛúme qe múnt te na víŋene nde púne, a qe te dúame.

Her émerat te múmurɛt

5. Emere te véçe káne ketá múmurɛ:
Mê ãɛ ŋê qúhɛte *ŋúmure . . . dŷ*,
Mê ãɛ ŋê ãɛ ŋê, a dŷ ãɛ ŋê. *trî*,
Trî ãɛ ŋê . . . . . *kátre*,
Kátre ãɛ ŋê. . . . . *pése*,
Hése ãɛ ŋê . . . . . *gáɛte*,
Gáɛte ãɛ ŋê. . . . . *ɛtáte*,
Ɛtáte ãɛ ŋê. . . . . *téte*,
Téte ãɛ ŋê . . . . . *nénte*,
Nénte ãɛ ŋê. . . . . *ãéte*.

Ketá múmurɛ ãúhɛne *múmurɛ te ŋérraveɛt*, ɛãé ŋê ɛ týrɛ *ŋê ɛ krɛ́jmɛ*, a *ŋê ɛ fiƛmɛ*, a *ŋê ɛ páre*.

6. Múmuri ãéte. a ãjéte, qúhɛte si ŋê, ɛãé, per te çqúare nga ŋê ɛ pãre ãúhɛte *ŋê ɛ pjéɛtese dýte*, a *ŋê ɛ dýte*. Hɛ kesájɛ perserî bénɛne aɛtú áqe múmurɛ sa ãɛ pɛ ŋése páre; ɛãé núke ndepóŋene mbe tjátere, véç mbe ŋéne pɛj se cílese bénɛne. Andâj emeróhɛne mɛ ató émera dykɛ mápe ãɛ émrin' ɛ ŋése týrɛ pás.

Πrapó ãéte ãɛ ãéte, dúhɛj te emeróhɛj *dyãéte,* po gúha jóne, Gqípja, kâ dáɢure tà ãóte . . . . . *ŋezét.*

Béte, ãɛ ãéte ãɛ ãéte, a ŋezét ãɛ ãéte . . . . . *triãéte.*

Triãéte ãɛ ãéte . . . . . *katreãéte,* te cílene Tóskete ɛ ãémi *dyzét.*

Katreãéte ãɛ ãéte . . . . . *pɛseãéte.*
Πɛseãéte ãɛ ãéte . . . . . *gaɢteãéte.*
Γaɢteãéte ãɛ ãéte . . . . . *ɢtateãéte.*
Gtateãéte ãɛ ãéte . . . . . *tɛteãéte.*
Tɛteãéte ãɛ ãéte. . . . . *nenteãéte.*
Nenteãéte ãɛ ãéte. . . . . *ŋeqínt.*

Ketá número ãúhene *número te ãéteravɛt.*

7. Nde mést te número ãéte ɛ ŋezét, ɛ te número ŋezét ɛ triãéte, ɛ te cilitdó número te ãéteravɛt ɛ te tjéterit pás jáne káqe número, sa ãɛ gɛr mbe ãéte. Ketá qúhene te baɢkúare pɛ número te ãéteravɛt ãɛ pɛ te ŋérravɛt; andâj ãɛ émerat' ɛ

týrɛ jáne te baɛkúara ŋga ató émerat' ɛ týrɛ, keɛtú:

ðéte ðɛ ŋê . . . . . *ŋê mbe ðéte,*
ðéte ðɛ dŷ . . . . . *dŷ mbe ðéte,*
ðéte ðɛ trî . . . . . *trɛ́ mðe ðéte,*
. . . . . .
ðéte ðɛ nénte. . . . . *nénte mbe ðéte.*

Γɛr mbe ŋezét émerin' ɛ númurit ŋérravɛt gúha jóne ɛ mêr perpára si pám, ɛðé ŋga ŋezét gɛr mbe ŋeqínt pás, si do ɛóhme ŋetáɛ:

Иezét ðɛ ŋê. . . . . *ŋezét ɛ ŋê,*
ŋezét ðɛ dý . . . . . *ŋezét ɛ dý,*
. . . . . .
ŋezét ðɛ nénte . . . *ŋezét ɛ nénte,*
. . . . . .
triðéte ðɛ kátre . . . *triðét' ɛ kátre,*
. . . . . .
triðéte ðɛ nénte. . . *triðét' ɛ nénte,*
. . . . . .
nenteðéte ðɛ ŋê. . . *nenteðét' ɛ ŋê,*
. . . . . .

nenteðéte ðɛ téte . . *nenteðét' ɛ téte,*
nenteðéte ðɛ nénte . *nenteðét' ɛ nénte.*

8. Eðé núməri ŋeqínt qúhɛte si ŋê ɛðé per te ndepúare nga ŋê ɛ dýte ðɛ nga ɛ pára ðúhɛte *ŋê ɛ pjéɛtese tréte,* a *ŋê ɛ tréte.* Bénɛne ðɛ pɛ kesájɛ aɛtú, si ðɛ pɛ te páravɛt, áqe núməre ðɛ s' ndepóŋene nga tjátere véç nga ŋéja. Andâj emeróhɛne mɛ ató émera dykɛ mápe ðɛ émrin' ɛ ŋése týrɛ pás, keɛtú, *ŋeqínt, dyqínt, trɛqínt,* . . . . . *nenteqínt.*

Te ðéte qíndɛte emeróhɛne mɛ fjále te véçe *míje,* ðɛ qúhɛne si ŋê.

Ketá núməre ðúhɛne *núməre te qíndɛvɛt.*

9. Nde mést te qíndit ɛ te dyqíndɛvɛt eðé te cilitdó núməri te qíndɛvɛt ɛ te tjéterit pás jáne nenteðét' ɛ nénte núməre sa ðɛ pér mbe ŋeqínt. Ketá qúhɛne te baɛkúare pɛ núməri te qíndɛvɛt ðɛ pɛ núməri mê te vógele nga qíndi. Andâj ðɛ émerat' ɛ týrɛ jáne te baɛkúara ató émerat' ɛ týrɛ keɛtú,

ŋeqínt ɛ ŋê, ŋeqínt ɛ dŷ, . . ŋeqínt ɛ nénte,
ŋeqínt ɛ ãéte, ŋeqínt ɛ ŋembeãéte, . . .
ŋeqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte,
. . . . . .
nenteqínt ɛ ŋê, ...
nenteqínt ɛ nénte, ...
nenteqínt ɛ nenteãéte, ...
nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte.

Nga ketá númurɛ câ jáne te baɕkúare pɛ qíndɛɕ ɛ pɛ ŋérraɕ, cá pɛ qíndɛɕ ɛ pɛ ãéteraɕ câ pɛ qíndɛɕ ãɛ ãéteraɕ ãɛ ŋérraɕ.

10. Hrɛj númurit míje, qe qúhɛte perserî si ŋê, bénɛne nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte númurɛ mɛ ató émera dykɛ mápe pás ãɛ émrin' ɛ ŋése týrɛ míje keɕtú,

ŋê míje, dŷ míje, trî míje, . . nénte míje,
ãéte míje, ŋembeãéte míje. . . . .
nenteãéte míje . . . . . .
nenteãét' ɛ nénte míje, ŋeqínt míje, .
. . . . . .
dyqínt ɛ pɛseãét' ɛ téte míje, . . .
nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte míje, .
ŋê míje míje.

Ketá número ðúhɛne *número te míjravɛt* per te çqúare nga te tjérete perpára, te cílete te trî ŋérravɛt báɕke ðúhɛne ðɛ *número te ŋérravɛt fíƛmɛ*. Eðé míja ðúhɛte *ŋê ɛ pjéɕtese kátrete* a *ŋê ɛ kátrete*, ðéta míje *ŋê ɛ pjéɕtese pésete* a *ŋê ɛ pésete*, qíndi míje *ŋê ɛ pjéɕtese ɣáɕtete* a *ŋê ɛ ɣáɕtete*.

Eðé número ŋê míje, dŷ míje, . . . nénte míje ðúhɛne *número ŋérravɛ míjeraɕ*.

Número ðéte míje, ŋezét míje, . . . nenteðéte míje ðúhɛne *número ðétravɛ míjeraɕ*.

Número ŋeqínt míje, dyqínt míje, . . . nenteqínt míje ðúhɛne *número qíndɛvɛ*, a *qíndravɛ*, *míjeraɕ*.

Te tjérete número ɣíðe jáne te báɕkúare pɛ ketýrɛ, si

ŋembeðéte mŋe, dymbeðéte míje . .
ŋezét ɛ pése míje . . . . . .
dyqínt ɛ trî míje . . . . . .
pɛseqínt ɛ ɣaɕteðéte míje, ...
nenteqínt ɛ nenteðét' ɛ nénte míje. .

11. Nde mést te míjes' ɛ te dŷ míjevɛt, te dŷ míjevɛt ɛ te trî míjevɛt ɛãé nde mést te cilitdó númuri te míjeravɛt ɛ te tjéterit ɲás jáne nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte númurɛ, sa jáne ãɛ ɲɛr nde míjet. Ketá qúhɛne te baɕkúare ɲɛ númuri te míjravɛt ãɛ ɲɛ númuri te ɲérravɛt. Andâj ãɛ émerat' ɛ týrɛ jáne te baɕkúara nga ató émerat' ɛ týrɛ, si,

ɲê míj' ɛ ɲê, ɲê míj' ɛ dŷ, ...
ɲê míj' ɛ ãéte, ...
ɲê míj' ɛ ɲenteãéte, ...
ɲê míj' ɛ nenteãét' ɛ nénte,
ɲê míj' ɛ ɲeqínt, ...
ɲê míj' ɛ nenteqínt, ...
ɲe míj' ɛ nenteqínt' ɛ nenteãéte, . .
ɲê míj' ɛ nenteqínt' ɛ nenteãét' ɛ nénte,
dŷ míje, dŷ míj ɛ' ɲê, ...
ãéte míj' ɛ ɲê, ...
. . . . . .
ɲeqínt míj' ɛ ɲê, ...
. . . . . .
nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte míj' ɛ ɲê.
. . . . . .

nenteqínt ɛ nenteẽétʼ ɛ nénte míjʼ ɛ nenteqínt ɛ nenteẽétʼ ɛ nénte ŋérra.

12. Eẽé númuri ẽéte qíndɛ míje, a ŋê míje míje, qúhɛte si ŋê eẽé ɛmeróhɛte mɛ émere te véçe *miliún* a *miliúne*. Bénɛne ẽɛ prɛj kesâj ŋéjɛ nenteqínt ɛ nenteẽéte ɛ nénte númurɛ mɛ ató émera qe uquájtine te párete nenteqínt ɛ nenteẽétʼ ɛ nénte númurɛ ẽɛ mɛ émrine miliúne pás, per te çqúare nga númurɛtʼ ɛ ŋérravɛt ɛ te míjravɛt, keɛtú

ŋê miliúne, dŷ miliúne, ...
triẽéte miliúne . . . . . .
ŋeqínt miliúne . . . . . .
dyqínt miliúne . . . . . .
nenteqínt miliúne . . . . . .
nenteqínt ɛ nenteẽétʼ ɛ nénte miliúne, ŋê mije miliúne.

Ketá númurɛ ẽúhɛne *númurɛ te míliúnavɛt*, eẽé ŋê ɛ týrɛ, miliúna, *ŋê ɛ pjéɛtese ɛtáte*, ẽéta miliúne *ŋê ɛ pjéɛtese téte*, qíndi miliúne *ŋê ɛ pjéɛtese nénte.*

13. Nde mést te cilitdó múmuri te miliúnavɛt ãɛ te tjéterit pás jáne nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte míje ɛ nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte ŋérra, sa jáne ãɛ gɛr nde miliúnet. Ketá qúhɛne te baɛkúare ɛãé émerat' ɛ týrɛ jáne te baɛkúara nga ató émerat' ɛ týrɛ dykɛ mápe pás ãɛ émerin' ɛ ŋése týrɛ, si ãám ãɛ per te tjéret mê páre.

14. Eãé múmuri ŋê míje miliúne qúhɛte si ŋê ãɛ ãúhɛte mɛ émere te véçe *dyliúne*, eãé múmurɛte qe bénɛne pɛj asâj ãúhɛne te *dyliúnavɛt*, ãɛ dyliúna *ŋê ɛ pjéɛtese ãétte*, ãéta dyliúne *ŋê ɛ pjéɛtese ŋembeãétte*, qíndi dyliúne *ŋê ɛ pjéɛtese dymbeãétte*.

Múmuri ŋê míje dyliúne ãúhɛte *triliúne*, eãé qúhɛte si ŋê, ãɛ múmurɛte qe bénɛne pɛj asâj ãúhɛne te *triliúnavɛt*. Ië míje triliúna ãúhɛne *ketreliúne*. Kɛɛtú ŋgítɛmi ãɛ nde pɛseliúne ɛ gaɛteliúne ɛ lárt, nde ɛ prúfte púna, a nde dáɛim.

15. Te nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte múmurɛt páre, véç, ŋése fíÃmɛ qe s' múnt

te qúhɛte número, émerate ubéne mɛ véteme ãéte fjále te véça, pɛ se cílaɛ ãéta ãɛ qíndi jáne émera número, qe bénɛne ãéta pɛ ŋérraɛ te fíλmɛ ãɛ qíndi pɛ ãéteraɛ po quájture ãɛ si ŋérra. Te tjérete dŷ, trî, kátre, pése, pãɛte, ɛtáte, téte, nénte, jáne émera número qe bénɛne ãɛ pɛ ŋérraɛ te fíλmɛ ãɛ pɛ ãéteraɛ ãɛ pɛ qíndɛɛ ãɛ pɛ te tjéreve, çqúare ŋéri pɛ tjéterit véteme nga émer' i ŋése qe jáne bére, te cílene si pám ɛ héqene pás. Te baɛkuárete pɛ ketýrɛ káne perserî, si pám, ató émerat' ɛ týtɛ te baɛkúara.

Mɛqéneqe ãɛ míja ãɛ qíndi míje qúhɛne si ŋê, bénɛne ãɛ nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte número te meãêŋ ɛ mê te meãêŋ mɛ te ɛtúare ãɛ ŋê fjáleze míje, ɛãé per te ndáre nde cópera pjéɛtaɛ ketá ãúhɛne te míjeravɛt, te párete te ŋéraveɛt.

Mɛ te quájture ãɛ te ŋemíje míjerate si ŋê ãɛ mɛ émere te véçe *miliúne* bénɛne ãɛ nenteqínt ɛ nenteãét' ɛ nénte número te meãêŋ ɛ mê te meãêŋ te miliúnaveɛt.

Hastâj mɛ te véne ɛ́mravɛt númurɛt ŋérravɛt fúndjɛ (κατάληξιν) liúne, si dyliúne, triliúne, katreliúne, pɛseliúne, gaɛteliúne ɛt. bénɛne káqe ĵêre nenteqínt ɛ nenteẽɛ́te ɛ nénte númurɛ te meẽêŋ ɛ mê te meẽêŋ, sa kupajkúpene s' ɛ bíɛ púne qe t' i dúhɛne ŋeríut. Keɛtú éɛte gɛ́ndure úẽe mɛ fórt pák fjále te emeróhɛne fórt ɛúme númurɛ.

Her te ɛkrúaret te númurɛt

16. Mɛgíẽeqe mɛ pák fjále ẽémi sa ɛúme númurɛ dúame, ɛẽé si i ẽémi ẽɛ i ɛkrúajme, po nde te sumúare *) aspák nú-

*) *Súme* ẽémi te mbléẽurit ɛ dŷ, a ɛúme númɛravɛ nde ŋê. Ile ketî émeri múntme te béjme fóljɛ (ῥῆμα) *sumóŋ*, qe dó te ẽóte *mbléẽ dŷ*, a *ɛúme númɛra nde ŋê*. Ilo nde Numɛratóret i ápeme *ẽɛ* keté deftése (=σημασίαν) *béŋ púne te Numɛratórɛse qe te gén súme qe kerkóŋ* (=λογίζομαι, λογαριάζω) ɛẽé pɛ kesájɛ kémi *sumím* (λογισμός, λογαριασμός), *sumuárjɛ* (ἡ πρᾶξις τοῦ λογίζεσθαι), ɛt.

ke vejɛ́n. Andâj éɕte ɡéndure tjátere úɗe ɲer te ɕenúare númɛrate fórt ɛ lɛ́hte ɗɛ ɛ vjɛ́fɕimɛ nde te sumúare, ɛɗɛ́ nde xdó ɡúhe ɛ ɲerdórmɛ, ɛ cíla íɕte kjó: Sindekúr ɲer te ɕkrúare ɡúheue uɡénde ɕéŋɛza te zérɛvɛt véteme qe s' káne te ndáre nde te tjɛ́re ɛɗɛ́ mɛ ató ɕkrúhɛne ɡíɗe zérɛt' ɛ baɕkúare qe béŋene fjálet' ɛ ɡúhese, keɕtú ɗɛ ɲer te ɕenúare a ɕkrúare númurɛte a númɛrate uɡéntne ɕéŋɛza ɲer númɛrat te ŋérravɛt fíʌmɛ te pjɛ́ɕtese ɲáre, te cílate jáne nénte mɛ te ŋése fíʌmɛ, ndonesɛ́ s' éɕte númure, ketó 1 (ŋê), 2 (dŷ), 3 (trî), 4 (kátre), 5 (ɲɛ́se), 6 (ɡáɕte), 7 (ɕtáte), 8 (tɛ́te), 9 (nénte).

Πó, mɛqéneqe xdó pjɛ́ɕte kâ nénte númɛra mɛ ató ɛ́mera te númɛravɛt pjɛ́ɕtese ɲáre, ɛɗɛ́ mɛqéneqe te pjɛ́ɕtese ɲáre jáne te ŋérravɛt fíʌmɛ, te se dýtese te ɗɛ́teravɛt, te se trɛ́tese te qíndɛvɛt, te se kátretese te míjravɛt, ɗɛ te tjɛ́rate keɕtú lárt ɛ mê lárt, ɛɗɛ́ mɛqéneqe pjɛ́ɕteɲ' ɛ deftɛ́n véndi ku dúhɛte te ɕkrúhɛne, dú-

hɛte ðɛ ŋê ɕéŋɛze qe te defténe véndine, ɛ cíla éɕte kjó *o* ðɛ qúhɛte *fáreze*, sɛ fárɛ z'deftén múmure, véç sɛ véndin' ɛ pjéɕtese.

Númerat' ɛ ŋérravɛt fíλmɛ qe ðúhɛne te pjéɕtese páre ɕkrúhɛne nde vént te páre, eðé, kur jáne véteme per véteme, kudó qe ɕkrúhɛn' aɕtú vétene íɕte vént i páre. keɕtú

1 ŋê, 2 dý, 3 trî, 4 kátre, 5 pése, 6 páɕte, 7 ɕtáte, 8 téte, 9 nénte.

Númerat' ɛ ðéteravɛt qe ðúhɛne te pjéɕtese dýte, ɕkrúhɛne nde vént te dýte, i cíli éɕte mbe te méŋgere te véndit ŋérravɛt fíλmɛ; prapó, qe te defténɛte kjó púne, nde vént te páre ɕkrúajme fáreze keɕtú

10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90.

Númerat' ɛ qíndɛvɛt, qe ðúhɛne te pjéɕtese tréte, dúhɛte te ɕkrúhɛne nde vént te tréte mbe te méŋgere te ŋérravɛt fíλmɛ; prapó, qe te defténɛte kjó púne, nde

te dýtene ɛ nde te párene ɕkrúajme nga ɳê fárɛze kɛstú,

100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900.

Kɛstú ðɛ númɛrat' ɛ pjéɕtavɛt tjéra lárt gɛr ku te dúame, ɕkrúhɛte númur' i pjéɕtese lárte qe dúame ɛðé nde vént te pjéɕtevɛt tjéra ndene té nga ɳê fárɛze, sí

1000, 2000, 3000, . . . 9000
10000, 20000, ... 90000
100000, 200000, ... 900000

Kur númur' i xdó pjéɕtɛjɛ íɛt' i baɕkúare ðɛ mɛ te tjátrɛjɛ a te tjéravɛ pjéɕta pérndene té, ɕkrúhɛne númɛrat' ɛ pjéɕtavɛt qe u ndóðɛne nde vént te týrɛ, ɛðé nde vént te pjéɕtavɛt qe s' u ndóðɛne númɛra nga ɳê fárɛze. Nde íɛte i baɕkúare mɛ númɛra nga te gíðe pjéɕtate pérndene té ɕkrúhɛn' ató sicíla nde vént te pjéɕtese sâj, si nde ketó pasqýra

100002, . . . 900006, . . . 900009

100302, . . . 507060, . . . 980709
143020, . . . 580756, . . . 985674

Ketó mɛ fjále ðúhɛue ðɛ ɕkrúhɛne kɛɕtú, *ŋɛqínt míjí ɛ dý, pɛseqínt míj' ɛ gáɕte, nenteqínt míj' ɛ nénte, ŋɛqínt míj' ɛ trɛqínt ɛ dý, pɛseqínt ɛ ɕtáte míj' ɛ gáɕteðéte, nenteqínt ɛ tɛteðéte míje ɛ ɕtateqínt ɛ nénte, ŋɛqínt ɛ katreðéť ɛ trî míj' ɛ ŋɛzét, pɛseqínt ɛ tɛteðéte mije ɛ ɕtateqínt ɛ pɛseðéť ɛ gáɕte, nenteqínt ɛ tɛteðéť ɛ pése míje ɛ gaɕteqínt ɛ ɕtateðéť ɛ kátre;* nísme (fiλójme) nga número' i pjéɕtese qe ndóðɛte m' é máðɛ ðɛ xbréseme dykɛ ðéne te pjéɕtese a te pjéɕtavɛt qe ndóðɛne gɛr ndɛ m' ê vógela; eðé pás ketýrɛ pasqýravɛ xdó tjétre número.

Hasqýre ɛ número ɛ ɕúme pjéɕtavɛ te pabaɕkúara, ŋê ndene tjátrene

Hérra	1
„	9
Bétera	10
„	90
Qíndɛ	100

„	900
Míjera	1 000
„	9 000
Bétera míjerac	10 000
„ „	90 000
Qíndɛ „	100 000
„ „	900 000
Miliúnera	1 000 000
„	9 000 000
Bétera miliúnera . .	10 000 000
„ „ . .	90 000 000
Qíndɛ „ . .	100 000 000
„ „ . .	900 000 000
Dyliúnera . . .	1 000 000 000
„ . . .	9 000 000 000

Hasqýre ɛ númɛravɛ cúme pjéctavɛ te bacкúara ndene ŋɛrajátrene.

Hérra	9
	91
	912
Míjera	9 123
	91 234
	912 345

Miliúnera . . .	9 123 456 91 234 567 912 345 678
Dyliúnera . . .	9 123 456 789

17. Her te emerúare númɛrate udéɢne fjále mê ɢúme sɛ ãéte, ãɛ te ɢkrúhɛne aɢtú si emeróhɛne dúhɛte ɢúme vént, ɛãé te sumúare núke múnt te bénɛte. Hó, per te ɢenúare ató, udéɢne véteme nénte ɢéŋeza numɛredeftésesɛ, sɛ nénte númɛra jáne mbe xdó pjéɢte, ɛãé ŋê pjɛɢtedeftésesɛ, per te çqúare, ãéte, te cílate ãúhɛne *ɢéŋeza arapíɢtɛ*, sɛ dúkɛte qe Arápet' i péne ɛ i perdórne te páre hêre. Mɛ ketó múntme te ɢenójme nde pák vént múmurɛ te meãêŋ, sa qe te dúame, ɛãé te sumójme, mbi tá, si kémi mɛ páre, léhtazi.

Her ɢumícat ãɛ per çqímn' ɛ týrɛ

18. *Gumíce* qúhɛte xdó pê qe kâ te ɢumúare ãɛ te pakesúare.

Illóta (nde te cílet márme ãɛ tógune, qipîne, túfene ɛ te tjéra te tíÀa, τὸ πλῆθος),

númuri, te réndete, te ɡátete, tóka, te tráɢete, móti, mɛ́ra, mása, çenía (ἡ ἀξία) ɛt. jáne ɢumíca qyɢdofáreɢ, sɛ te ɡíđa káne te ɢumúare đɛ te vogelúare; si te đɛ́mi ɲer ɲasqýre, kur kuɲetón ŋɛríu sɛ ç'éɢte ɲɛ́se, ɢɛ́h sɛ tɛ́te íɢte mê ɢúme, đɛ trî éɢte mê ɲák, domɛđéne íɢte ɢumíce qe kâ te ɢumúare đɛ te ɲakesúare; ɲraɲó númuri éɢte ɢumíce. Keɢtú đɛ kur ndjɛ́n te réndet' ɛ ŋê móλɛjɛ, ɲastâj te réndet' ɛ ŋê ɲjɛ́ɲerɛ đɛ te réndet' ɛ ŋê qerɢíjɛ, çqúan sɛ te réndete íɢte ɢumíce. Kur kuɲetón te ɡátet' ɛ ŋê đómɛ, ɲastâj te ɢteɲíse ɛ te dritárɛse (τοῦ παραθύρου), ŋɛ́h, sɛ te ɡátete íɢte ɢumíce, qe kâ te ɢumúare đɛ te ɲakesúare. Keɢtú đɛ ɲer te tjɛ́rat.

19. ɢumíca ɢikóhɛte ó vɛ́teme ɲer vɛ́teme, ó ráđazi mɛ tjátere te ŋê fárɛjɛ. Kur ɢikóhɛte ráđazi, kuɲetóhɛte ó vɛ́teme sɛ íɢte m' ê máđɛ a m' ê vógele, ó đɛ mê tɛ́ɲere, sɛ íɢte dŷ hêre, a trî, a kátre, ɛt. m' ê máđɛ a m' ê vógele sɛ ajó. Keɢtú vénure ráđazi mɛ tjátere te asâj fárɛjɛ

kur kupetóhɛte, ðémi sɛ éɛt' ɛ çqúare pɛj asâj tjátrese.

20. Her mê léhte xdó âaús káne árðure mbe ŋê méndjɛ ðɛ káne çqúare, véç plótese, ŋê ɛumíce, sa qe káne dáɛure, mɛ te cílene véne ráðazi ðɛ çquáŋene xdó ɛumíce te asâj fáɛjɛ mê te máðɛ a mê te vógele, ɛðé qúhɛte ɛumíc' ɛ páre, a ŋê ɛ krɛ́jmɛ.

Hérrat' ɛ krɛ́jmɛ jáne, sa ðɛ fáret' ɛ ɛumícavɛt, ɛðé sicíla kâ émrin' ɛ sâj. Nde Cqiperî ŋê ɛ te ɡátetit íɛte *kúti*, ɛ te réndetit *óka*, *méra* [1]), a *kíla*, ɛ púlavɛt [2]) *gró-*

[1]) *Mére-a* ðóɛine nde Hermét ɡýsmen' ɛ mátesit, i cíli nde grúre ráða íɛ 50 óke, ɛðé mê ɛúme, kur íɛ grúri mi î míre. Hastâj ɛ béne 40 óke si ðɛ nde te tjére vísɛ ðɛ ɛ quájtine mɛ fjále pɛj Eliníɛtese *kíle* (κοιλόν, κοῖλον = grópe, ŋê ɛ ðéle). Ho me dúkɛte fórt ɛ búkur' ɛ ɛ míre ðɛ ɛ Cqípɛse *mére* nga fjála *mâr* qe kâ ðɛ qéne si ðáɛe per keté púne.

[2]) *Пυλε-a* ðémi ŋê pumbuláke m' ê máðɛ sɛ píka, ðɛ m' ê vógele sɛ fupátka, nde póbe a nde trúpt, po ketú ɛ ðémi per monɛðe; sɛ ðémi ðɛ s' kám *ŋê pará*, *ŋê púle*, ðɛ dúkɛte sɛ kâ qéne nde vént te fjálese *monéðe* ðɛ íɛte motúare (εἶναι ἀπηρχαιωμένον) ðɛ kâ mbéture mbe keté fjále qe ðám.

ɕi. Te mótit ŋérra te vɛtíjeta jáne *díta ɛ náta* báɕke, *hénete, dímeri ɛ véra* (a te kópate[1]) báɕke, ɛ ɕpíkure pɛ méndjɛse ŋɛríut *hêra* (ἡ ὥρα)[2]) ɛt. Sa éɕt' ɛ máðɛ si-

[1]) *Vêre* Cégete ðóne *bɛhápe* (bɛhâr íɕte fjále arapíɕt). Tóskete ðémi *vêre* te tré múajte ɛ páre te *bɛhárit*, Mársine, Πríλe ðɛ Májne, ɛðé díten' ɛ páre te Mársit véme mbi dýɛrt lúlɛ, te cílate i ðémi *lúlɛ te vérese*. Kjó fjále íɕte ŋê mɛ te Eliníɕtɛse ἔαρ, qe ðóte perserî ketá te tré múaj, ɛðé keɕtú me dúkɛte mê dréjte; ɛðé te tré múajt' ɛ *bɛhárit* dúkɛte sɛ i ðóɕine qe móti *te kópa*, sɛ kâ mbéture nde per fɕatáret ðɛ per fjále *kufíɛ* (ὁρίου, διορίας, vadé). Sɛ ðóne *húane ɛ pagúan nde te kópa*; ɛðé pas vísɛvɛt qe kâ Cкipería te ðéλe ɛ te lárte nde te tré ketá múaj kórŋene. Gégete te tré múajt' ɛ páre i ðóne *pranevêre-a*, a *primevêre-a*, ɛðé dúkɛte ɛ mápe nga gúhet' ɛ Evrópese báɕke ðɛ mɛ tjátrene *vêre*.

[2]) Cqipetáret' ɛ Eλáðese ðɛ te Italíse cópen' ɛ mótit qe ðémi nê mɛ fjále turqíɕt *sehát*, ɛ ðóne mɛ fjále ɛliníɕt *óre-a* (ὥρα, ɛ cíla éɕte prɛj fjálese Cqíp *hêre)* ɛðé ðémi mê míre te léme te dŷ fjálete ɛ húaj *sehát ðɛ óre*, ɛðé na dúkɛte mê míre fjálese *hêre*, t' i apeme ðɛ deftésene (τὴν σημασίαν) ɛ maqínese qe ndáŋene móne, si ðɛ Elínete, sɛ te kðénɛmi te márme fjálene téne te ndryɕúare pɛ te húajɛt. Sɛ s' kâ ndyɕím sɛ *hêre* éɕte fóle mê páre sɛ ὥρα. Eðé *héraze* te ðémi *mɛnútate, dakikáte*; ðɛ *te grímɛ* (fjále qe ðúhɛte rendóm nde Gɛgerî) mɛnútat' ɛ dýta (τὰ δευτερόλεπτα).

cíla ŋga ketó ɛ kupetójme mɛ te páre mɛ sŷ ɛ mɛ te ndjére te tére trúpit ɛ mɛ méntt.

21. E plótese ŋê ɛ krɛ́jmɛ ɛ́ɛt' ŋê ɛ véteme ŋga gérrate qe bénɛte, si nde ânçim plóte lísaɛ, a plót lísa, ŋê ɛ krɛ́jmɛ íɛte ŋé ŋga lísate; nde ânçim plót ŋéres, a ŋé tók ŋéres, ŋê ɛ krɛ́jmɛ íɛte ŋɛríu. Kɛɛtú âɛ ŋer plóta gérraɛ te tjéra; ɛâɛ́ jáne káqe ŋérra te krɛ́jmɛ, sa fáre gérraɛ jáne qe béŋene plóta.

22. Xdó ɛumíce mê ɛ máâɛ a mê ɛ ɛúme sɛ ŋê ɛ krɛ́jmɛ éɛte ó bára mɛ númure ŋérravɛ te krɛ́jmɛ, ó mɛ númure âɛ ŋjése te ŋése; ɛâɛ́, qe te çqúhɛte sɛ mɛ ç' númure te ŋérravɛ a mɛ ç' númure âɛ ŋjése, dúhɛte te bénɛte púne, ɛ cíla mbe tjátere fáre ɛumícɛ íɛte tjátere.

Ilóta, ɛ cíla íɛte ɛúme ŋérra te véça, çqúhɛte mɛ te ɛkúare ató ŋê ŋga ŋê ɛ mɛ te numurúare ŋê, dŷ, trî, kátre ɛt. sa te mbaróhɛne ɛ te bjéme nde númurit qe béŋene ató. Kɛɛtú nde nemerófɛim plóte lí-

saɛ ãɛ te mbarónɛte nde númurine 8, ɛ çqúajtem plóten' ɛ lísavɛt ãɛ ãémi sɛ jáne 8. Kɛɛtú ãɛ xdó fáreɛ gérravɛ plóte.

23. Mbi te gátetit, qe íɛte ŋé núke ɛúme, síɛλme ŋêne, domɛãéne kútne, nga ŋéra áne mbe tjátrene dykɛ numurúare sâ hêre hýn kúti mbe té. Kɛɛtú nde máçim vilâr cóhɛ ɛãé te sóstɛ te máturite nde númurine 30, uçqúajt te gátete ɛ vilárit ãɛ ãémi sɛ vilári cóhɛ ést' i gáte 30 kút. Kɛɛtú çqúhɛte ãɛ te gátet' ɛ múri ãɛ te tjéravɛ.

Kâ ãɛ te gátete qe núke mátɛte dót ke. ɛtú, po mɛ tjátere úãe, te cílene na ɛ msóŋene diturî mê te lárta; si te lárget' ɛ hénese ɛ te díɛλit ɛ te ýjɛt te cílete na ɛ msón diturí' ɛ *Yjqýrese*, (ϑεωρίας τῶν ἀστέρων, Αστρονομίας) ɛt.

24. Eãé gê ɛ rénde, qe ë' ajó éɛte ŋê, ó mátɛte mɛ mére, ó pɛɛóhɛte mɛ pêɛ a zíq.

Te máturite mɛ mére íɛte te mbúɛurite ɛ mérese pɛ asâj péjɛ ɛ te xbrázu-

rite nde tjátre vént; εđέ númur' i hέrevεt qe mbúɞεte mέra ε xbrázεte sa ɡεr te mbaróhεte deftέn sâ éɞt' ε rénde ajó ɡê.

Te ɲεɞuárete, a te ziɡásurite, bénεte mε te véne ɡên' ε rénde mbe ŋέret áne te ɲέɞit, a te zíɡit, εđέ mbe tjátret áne ókera sa te víŋe te réndet' ε ókevεt đε te ɡése qe ɲεɞóhεte a ziɡásεte bára, te hέqe sa andêj đε andêj. Πraɲó númur' i ókevεt sa ɡεr te víŋe bára ε te mós hέqe mê tέɲre mbe ŋέret áne, deftέn sâ íɞt' ε rénd' ajó ɡê. Πέɞεte, a zíɡεte, jáne qyɞdó fáreɞ, qe i msójme nde ɲúne.

25. Móti mátεte mε másera te vεtíjeta, dit' ε náte báɞke, a te zén' ε te sósure te hénese, a dímer' ε te kópa báɞke qe íɞte víti. Mátεte đε mε mjεɞterî te méndjεse ŋεríut, si ç' éɞte hêra (τὸ ὡρολόγιον), ε te tjέra te dituríse lárte.

26. Nga sa đám ɞέf ŋεríu qe ɞumíce m' ê máđε sε ŋê ε krέjmε çqúhεte mbi até sâ íɞt' ε máđε mε númure, sidozót, éɞte dŷ a trî a kátre, εt. hêre m' ê máđε sε ajó, εđέ ketá te çqúare íɞte fórt te výεre.

Númuri sa s' i éɢte çqúare ŋéja sɛ ç' fáre ɡéjɛ éɢte ãɛ sâ éɢte, qúhɛte *i mvárure* (ἀφῃρημένος) a *i paçqúare* (ὰόριστος), si pése, ãéte, ŋezét, triãéte, et. defténɛte véteme sɛ káqe jáne ŋérrate, núke ãɛ sɛ ç' jáne. Kur defténɛte ãɛ sɛ ç' fáre ɡéjɛ jáue, ãúhɛte *i çqúare* (ὡρισμένος, συγκεκριμένος), si kátre dít, pése kút, et. çqúhɛte sɛ, ŋéri éɢte pɛ ŋérraɢ móti, tjéteri pɛ te ɡáteti, domɛãéne sɛ sâ jáne ãɛ ç' fáre ɡéjɛ jáne.

Nde íɢte númure plóteje ŋérrate jáne ŋê po núke ãɛ bárazi, si pése lísa (lísate jáne ŋê, po núke ãɛ bárazi). Nde íɢte númure i tjátere ɢumícɛ, si pése óke, ŋérrate jáne bárazi.

Númur' i çqúare, kur íɢte númur' i ŋérravɛ, te cílavɛt ɢumíca éɢte bára mɛ ɢumice te ŋê fáre ɡéjɛ, si pése kút cóhe, a cóhe pése kúte; trî hêre te ɢendíture (περίπατος) a te ɢendíture trî héreɢ, ãúhɛte *fárɛ i çqúare*, a *i perçqúare* (ὑπερσυγκεκριμένος).

27. Fíde númurɛte qe bénɛne prɛj ŋése

krémmε per te cílet bém fjále gεr ketú, qúhεne *te térete* (ἀκέραιοι). Hás kémi mε bére fjále ãε per te tjére tjátre fárε.

Her númurε te cópete, te perzjém ãε te qyεdoqérraεm (μοναδοδιαφόρων, συμμιγῶν)

28. Cumíce m' ê vógele sε qê ε krémmε, ãε káqe sa cúme te atíλa béqene cumíce bára mε até, ãúhεte paçquárazi (ἀορίστως) *pakíce* ε asâj, çquárari *ε dýte*, a *gýsme*, kur dý te atíλa béqene cumíce bára mε até, *ε tréte*, kur trî, *ε kátrete*, kur kátre, ãε te tjéra.

29. Hás ketýrε ãε qê ε krémmε íεte pakíce ε xdó númuri térete, ãε tjátr' ε qéri tjátr' ε tjéteri, domεdéne ε númurit 2 éεte gýsme a ε dýte, ε númurit 3 ε tréte . . . . . .

ε númurit 10 ε ãéte . . . . . .

ε númurit 100 ε qíutte, ãε te tjérevε qe aεtú.

30. Hakíc' ε qése krémmε géndεte, nde

ucopetófte ajó mbe dŷ, mbe trî, mbe kátre, ɛ te tjéra cópera bárazi; a nde ɢikófɢim, sɛ cíla pakíce, nde umárte dŷ hêre, a trî, a kátre ɛ te tjéra, bén até ŋên' ɛ krɛ́jmɛ, ɛãɛ́ ajó éɢte ŋê ɛ dýte, a ŋê ɛ trɛ́te, ɛ te tjéra.

31. Xdó pakíc' ɛ ŋése krɛ́jmɛ qúhɛte si ŋê ãɛ ãúhɛte *ŋê ɛ cópete*, sɛ íɢte cópe ɛ ŋése krɛ́jmɛ, si ãám, Bénɛne ãɛ pɛj asâj númurɛ, si ãɛ pɛ ŋése krɛ́jmɛ te térete, ɛãɛ́ ɛmeróhɛne pídɛ aɢtú mɛ ató émera dykɛ héqure pás émerin' ɛ ŋése týrɛ, per te çqúare, si nga ɛ pásteta bénɛne

dŷ te pásteta, trî te pásteta . . .
páɢte te pásteta . . . . . .
ãéte te pásteta. . . . . .
ŋezét ɛ kátre te pásteta, ɛt.

Nga ɛ ŋembɛãéta bénɛne

dŷ te ŋembɛãéta . . . . . .
ŋembɛãéte te ŋembɛãéta . . . . .
triãéta te ŋembɛãéta ɛt.

Ketá númurɛ, qe ŋérrat' ɛ týrɛ jáne pɛj cópɛ te ŋéjɛ cilesedó te krɛ́jmɛ, ãúhɛne *númurɛ te cópete.*

32. Nde xdó número te cópete ɕikóhɛne dŷ púne, te cílate ɕikóhɛne ɛðé nde xdó tjétre número, número' i ŋérravɛt ðɛ te máðt' ɛ atýrɛ ráðazi mɛ ŋên' ɛ krɛ́jmɛ (σχετικῶς πρός τὴν ἀρχικήν μονάδα) domɛðéne sâ ŋérra jáne ðɛ çfâre pakíce, a cópe, ɛ ŋése krɛ́jmɛ jáne si te ðémi te número cópete *ɕtáte te néntta*, número *ɕtáte* deftén sâ ŋérra jáne, fjála *te néntta* émerin' ɛ ŋérravɛt, qe deftén sâ te meðâ jáne; si te ðémi ðɛ número *pése ðéte* número *pése* deftén sâ ŋérra jáne ɛðé fjála *ðéte* émerin' ɛ ŋérravɛt qe deftén sâ te meðâ jáne.

Número qe deftén sa jane ŋérrat' ɛ número cópete ðúhɛte *copenumuróŋes*, domɛðéne numurón sâ jáne ŋérrat' ɛ cópeta.

Número qe trɛgón sɛ mbe sâ cópera íɛte ndáre, ŋê ɛ krɛ́jmɛ, a ç' pakíce, nde umárte káqe hêre bén ŋên' ɛ krɛ́jmɛ, domɛðéne qe deftén sâ ɛ máðɛ éɛte ŋê ɛ cópete, pɛ se cílese bénɛte número' i cópete, qúhɛte *copedeftéŋes*. Her pasqýre (διὰ πα-

ράδειγμα) ε númurit cópete *nénte te ɑ̃έteta* έmer' i númurit nénte íɕte soꝑenumuróŋesi, fjála, a mbiέmer' ε númurte (τὸ ἀριθμητικὸν ἐπίθετον), te ɑ̃έteta íɕte coꝑedeftέŋesi. Eɑ̃έ qe te dý mε ŋé έmere qúhεne *kufíses* *).

33. Eɑ̃έ coꝑenumuróŋesi εɑ̃έ coꝑedeftέŋesi ɕenóhεne si númurεt' ε térete, ꝑó, ꝑer te çqúare, coꝑenumuróŋesi ɕkrúhεte mbe te síꝑerm, coꝑedeftέŋesi ndene té εɑ̃έ nde mέst te týrε víjeze, si ketá

ɕtáte te nénteta, a te néntta, $\frac{7}{9}$,

kátre te ꝑáɕteta, a te ꝑáɕtta, $\frac{4}{6}$,

ꝑέse te dymheɑ̃έteta, a te dymbeɑ̃έtta, $\frac{5}{12}$. Keɕtú εɑ̃έ ŋête ε týrε $\frac{1}{9}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{12}$.

Te fólet' ε númurεt cópete, qe ɕenóhεne keɕtú, díhεte mê ꝑerꝑára ngâ atá te bérete fjale ꝑer tá.

Kur éɕte vέteme sa ꝑer te deftýεre

*) Nga fjála *kufî* (ὄριον) kufíses (= ὅροι).

núke ðɛ per te bére púne, domɛðéne te sumójme mbi tá, múnt te ɕkrúhɛne ðɛ kɛɕtú

7 te néntta, 4 te gàɕteta, 5 te dymbeðétta

ɛðé ŋê ɛ cópete kɛɕtú

ɛ 9 tete, ɛ 6 tete, ɛ 12 tete.

34. Númur' i cópete íɕte ó m' î vógele sɛ ŋê ɛ krɛ́jmɛ, ó bára mɛ té, ó m' î máð sɛ ajó. M' î vógele sɛ ŋê ɛ krɛ́jme íɕte, kur copenumuróŋesi éɕte m' î vógele sɛ copedeftéŋesi, si $\frac{5}{8}$, $\frac{7}{10}$, ɛt. ðɛ atehére íɕte ðɛ ðúhɛte mirefîði (κυρίως, καθ' ἑαυτόν) *númur' i cópete.*

Bára mɛ ŋên' ɛ krɛ́jmɛ, kur copenumuróŋesi íɕte bára mɛ copedeftéŋesine, si $\frac{6}{6}$, $\frac{8}{8}$, $\frac{4}{4}$, ɛt. ðɛ atehére éɕt' ajó ŋê ɛ krɛ́jmɛ nde fytýre númuri te cópete, sɛ mbe sa cópe qe undá umúape te giða, domɛðéne ɛ tére ajó ŋê ɛ krɛ́jmɛ.

M' î máð sɛ ŋê ɛ krɛ́jmɛ, kur copenumuróŋesi íɕte m' î máð sɛ copedeftéŋesi, si $\frac{20}{5}$, $\frac{9}{3}$, $\frac{12}{7}$, ɛt. sɛ sa cópera qe béŋe-

ne ɞumíce bára mɛ ŋên' ɛ kréjmɛ mépɛne te ɡíđa ɛđé mê ɞúme.

Πas sa đám ŋɛtáɞ ɛđé ŋê ɛ kréjmɛ ɛđé xdó númur' i tárete múnt te nkđénɛte nde númure te cópete; ɛđé i cópete m' î máđ sɛ ŋê ɛ kréjmɛ nde te térete, a nde te térete đɛ nde te cópete báɞke; ɛđé ŋê ɛ kréjmɛ qe s' éɞte númure, kur trɛgóhɛte copetuárazi (κλασματικῶς) bénɛte númur'i cópete.

35. Sindekúr númuri te térete ŋéja ɛ tî éɞte pakíce ɛ atî, keɞtú đɛ númuri te cópete ŋéja ɛ tî éɞte pakíce ɛ atî. Πer pasqýre.

Númurit térete 6: 1ja éɞte ɛ $\frac{1}{6}$ ɛ atî.

Eđé númurit cópete $\frac{6}{8}$ ɛ $\frac{1}{8}$ éɞte ɛ $\frac{1}{6}$ ɛ atî, sɛ ɡáɞte hére $\frac{1}{8}$ bén $\frac{6}{8}$; keɞtú đɛ te $\frac{7}{12}$ ɛ $\frac{1}{12}$ éɞt' ɛ $\frac{1}{7}$ ɛ atî, sɛ ɞtáte hêre $\frac{1}{12}$ bén $\frac{7}{12}$ ɛt. Πrapó per ɡíđe númurɛt te cópete ŋê ɛ cópete ɛ ɡiđesɛcílit éɞt' ɛ tíλe pa-

kíce ɛ tî, ç' pakíce i éɢte ŋéja copenumuróŋesit.

36. Nga ketó qe taɢí ûám dél ɢéɢit (γίνεται φανερόν) sɛ ŋê ɛ kréjmɛ éɢte bára mɛ ɢúme pakíca te númuri te cópete; si per pasqýre, ŋé' ɛ kréjmɛ éɢte bára mɛ $\frac{8}{5}$ te númurit cópete $\frac{5}{8}$, sɛ $\frac{8}{8}$ éɢte ŋê ɛ kréjme, po $\frac{1}{8}$ éɢt' ɛ $\frac{1}{5}$ ɛ te cópetit $\frac{5}{8}$ prapó ɛ $\frac{1}{5}$ ɛ atî dúhɛte te mépɛte téte hêre, qe íɢte $\frac{8}{5}$

Nga ketó mépɛte vêɢ qe, per te ɣéture sɛ mɛ sâ pakíca te númuri te cópete íɢte bára ŋê ɛ kréjmɛ, dúhɛte t' i nkûéjme kufísesite, domɛûéne copenumurónesine t' ɛ ɢkrúajme copedeftéŋes, ûɛ copedeftéŋesine copenumurónes, ɛâé númuri qe bénɛte mɛ te nkûýɛre kufísetite deftén pakícat' ɛ númurit cópete, te cílate béŋene ŋên' ɛ kréjmɛ; si te ûémi mɛ sâ pakíca te $\frac{8}{12}$ éɢte bára ŋéja ɛ kréjmɛ, éɢte nú-

mur' i cópete mɛ kufísesit te keti nkâýɛre $\frac{12}{8}$

37. *Númur' i perzjém* qúhete i baskúari prɛj te téreti âɛ prɛj te cópeti, si $6\frac{3}{7}$, $15\frac{7}{9}$, $38\frac{12}{25}$ ɛt.

38. Gumíce m' ê vógele sɛ ηê ɛ kréjmɛ íste cópe. Ç' fáre cópe íste géndete mɛ menýre si âám nde nýj 23 âɛ 24.

Sindekúr sumíca mê te meââ sɛ ηê ɛ kréjmɛ i çqúajme tuɛ máture a tuɛ pɛsúare mɛ ηê te kréjmɛ, kestú âɛ sumíca mê te vógela sɛ ηê ɛ kréjmɛ mɛ te máture a mɛ te pɛsúare mɛ ηê te cópete.

Hê ɛ cópete qe perdórme, kur íst' ɛ dýte ɛ ηése kréjme, kur ɛ tréte, kur ɛ kátrete, kur tjátere.

39. Eâé sumíce m' ê máâɛ sɛ ηê ɛ krejmɛ perraâítete (συγκρίνεται) mɛ ηê te cópete eâé géndete sɛ mɛ ç' númure te cópete íste bára, sindekúr ηeméndi âám, po âɛ díhete sɛ aý númur' i cópete íste m' î máâ sɛ ηê ɛ kréjmɛ.

Gumícate mê te meðâ sɛ ŋê ɛ krɛ́jmɛ perraðítɛne mê ɢúme mɛ ŋê te krɛ́jmɛ, pá, nde tɛprófte cópe, perraðítɛte kjó mɛ ŋê te cópete, sindekúr ŋeméndi ðám; atehɛ́re díhɛte sɛ ɢumíca íɢte bára mɛ númure te perzjém.

keɢtú cópe vilári cóhɛ, nde umáte mɛ kút, ɛðɛ́ te ɲéndɛte, te ðémi per pasqýre, 8 kút ɛðɛ́ ŋê cópe m' ê vógele sɛ kúti, ɛðɛ́ kjó, nde umáte mɛ te kátretɛn' ɛ kútit ɛ te ɲéndɛte trî te tíƛa, ubé ɛ díture sɛ íɢte bára mɛ 8 kút ðɛ $\frac{3}{4}$ te kútit, domɛðéne mɛ númure te perzjém pɛ kúte ɛðɛ́ se kátretaɢ te kútit.

40. Ho mɛ zakónçimɛ prɛj ɲíðeɢ púne íɢte kjó. Káne çquájture prɛj xdó fáreɢ ɢumícɛ nga câ ŋérra, disâ mê te meðâ sɛ te krɛ́jmɛne, cílene mɛ ŋê cilene mɛ tjétre númure ŋérraɢ te krɛ́jmɛ bára, disâ mê te vógela sɛ até, cílene mɛ ŋê cílene mɛ tjátere pakíce bára; ɛðɛ́ sicíla prɛj ketýrɛ kâ émere te véçe per mɛ undáre nga te tjérate. Si te ðémi per pasqýre, te réndetit

ŋérra, véç ókese, íɛt' ɛãé kandári, qe ãúhɛte ɛqíp pêɛ, bára mɛ 44 óke, ɛãé derhémi bára mɛ te katreqíntten' ɛ ókese. Hrapó pê ɛúm' ɛ rénde pɛɛóhɛte, a zipásɛte, perpára mɛ kandâre, ãɛ nde mós héqte plót bára mɛ númure kandáreɛ po ãɛ mê tépere, vírɛne ãɛ cá óke, ɛãé nde héqte mê, vírɛne ãɛ cá derhém per sa te víŋe ŋê, te héqe si andêj ãɛ andêj. Lɛ te ãémi sɛ ãés mɛ míɛλ upɛsúa ãɛ héq bára mɛ 3 kandâre, 28 óke ãɛ 300 derhém. Ký númure, qe íɛte prej tré númurɛ te ndáre 3, 28, 300 te ŋérravɛ te pabárasmɛ (λνίσων) te ŋê fáre ɛumícɛ ɛãé deftén te réndet' ɛ ŋê péjɛ, te mjéλi, qúhɛt' *í qyɛdoŋérraɛm*, ɛãé ɛkrúhɛte mɛ ɛkróŋɛzat ɛ pára te émeravɛt týrɛ, keɛtú

3 kant. 28 óke 300 der.

Ç' ãám per te réndetit ãɛ te ŋérravɛt tî, keté dúhɛte te ãémí ãɛ per xdó tjátere fáre ɛumicɛ, ɛãé mê póɛte kémi mɛ béne fjále per te tíλa ɛumica qe perdórɛne nde Ɛqiperî. Ketú ɛikójme véteme qe

númurɛt' ɛ qyɛdoŋérraɛm jáne domosdó te çqúare, ndɛk te cópetite ðɛ te perjzjémte múnt te jéne ðɛ te paçqúare a te mvárure ðɛ te çqúare, si te téretite.

Her númurɛ ŋeŋéses ðɛ jatreŋéses zðé ŋeɛumíces ðɛ jatreɛumíces

41. Mɛqéneqe nde te ɛkúarat pɛr ketú pám ɛúme ðɛ qyɛdoféreɛ ŋérra ðɛ númurɛ te atýrɛvɛ, kendipáre *), per te çqúare (ἵνα διακρίνωμεν), do qújme,

Númurɛ ŋeŋéses atá qe ŋérrat' ɛ týrɛ jáne ŋê, si

5 ŋérra ðɛ 7 ŋérra
9 ðétera ðɛ 7 ðétera
4 qíndɛ ðɛ 8 qíndɛ
$\frac{6}{8}$ ðɛ $\frac{5}{8}$ — $\frac{7}{12}$ ðɛ $\frac{9}{12}$
9 óke ðɛ 7 óke
12 dít ðɛ 10 dít
20 ŋéres ðɛ 15 ŋéres, ɛt.

*) *Kendipáre* (ðúhɛte nde Ɛqiperí te póɛtermɛ) = ketêj ɛ tútjɛ, pasketâj.

Númurɛ jatreŋéses atá qe ŋérrat' ɛ týrɛ ndepóŋene nga te máᵭte, si

6 ŋérra ᵭɛ 8 ᵭétera
4 ŋérra ᵭɛ $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{4}$ ᵭɛ $\frac{9}{12}$
8 óke ᵭɛ 100 derhém
8 dít ᵭɛ 5 hêre ɛt.

Númurɛ ŋefáres atá qe ŋérrat' ɛ týrɛ jáne ɢumíc' ɛ ŋê fáre ᵽéjɛ, ndo bárazi ndo ᵽabárazi qófɢine, si

5 óke ᵭɛ 9 óke
6 dít ᵭɛ 9 kêre
7 gróɢ ᵭɛ 12 párɛ, ɛt.

Eᵭé *númurɛ jatreféres* atá qe ŋérrat' ɛ týrɛ núke jáne ɢumíc' ɛ ŋê fáre ᵽéjɛ, si

7 óke ᵭɛ 8 dít
4 gróɢ ᵭɛ 9 kút
10 ŋéres ᵭɛ 8 lísa, ɛt.

Has ketýrɛ qe ᵭám ɢóhme, sɛ ŋefáresite múnt te jéne ŋeŋéses a jatreŋéses, ᵽo jatreféresite jáne kurdó ᵭɛ jatreŋéses. Hra-

ꝑó númurɛt' ɛ ꝑerzjɛ́m jáne te baɢkúare ꝑɛ númurɛ ŋefáres ɛ jatreŋéses.

E

NUMERATORESƁ

ΠJESƁ E DYTƁ

Her ꝑúnerat mbi númurɛt ɛđɛ́ te ꝑerdórurit te atýrɛ

---

42. Πúnerat' ɛ Numɛratórɛse mbi númurɛt jáne kátre:

E ꝑára, qýɢ dý a trɛ́ a ɢúme númurɛ mblíđɛne nde ŋé, qe te kɛ́te áqe ŋérra, sa káne te ɡíđe vɛçán, ɛ cíla qúhɛte *mblɛ́đjɛ*, ɛđɛ́ númurɛte qe jáne ꝑer te mblɛ́đure *te mblɛ́đm*, đ' aý, qe nde té mblíđɛne, *i mblɛ́đure*, a *mblɛ́đje*, a *súme*.

E dýta, qýɢ ꝑrɛj dý númurɛ xbrítɛne nga m' î máđi, sa ŋérra kâ i vógeli ꝑer te ɡɛ́ture te trɛ́te, qe te kɛ́te káqe ŋérra

sa kâ mê tέpre i máđi nga m' î vógeli, a sa kâ mê pák i vógeli nga m' î máđi, ε cíla emeróhεte *xbrítjε* εđέ númur' i máđ, pε te cílit jáne per te xbriture sa ŋέrra kâ m' î vógeli, *i xbrítm*, m' î vógeli, qe deftέn sa ŋérra dúhεte te xbrítεne nga m' î máđi, a qe xbrítεte, *xbrítes**), εđέ i tréti, qe dέl nga te xbríturite, đε deftέn sâ ŋérra kâ mê ϭúme i máđi nga m' î vógeli, a sâ mê pák i vógeli nga m' î máđi *i mbέture, te mbέture* a *mbέtjε* (ὑπόλοιπον), *tέpere* ε te máđit nga m' î vógeli, a *méte* (ἔλλειμμα) ε te vógelit ƿεr ndε m' i máđi, a *ndepέse* (διαφορά) ε te máđit nga i vógeli a ε te vógelit nga i máđi.

E tréta, qýϭ nga dý númurε bénεte i

*) Emerate *i xbrítm* εđέ *xbrítes* takóŋene te vógelit, qe deftέn sa ŋέrra dúhεte te xbrítεne, a qe xbrítεte, po mε mós ƿέture tjátere te kesâj péŋε qe t' i takóŋe đε te máđit prεj te cílit xbrítεte i vógeli, i vihεte ŋέri atî nde Numεratórεt nga ϭterngími, đε dúhεte te ŋíhεte si ε dó ketú púna, núke si takón pas deftέsese fjálese. Keté púne qe đám per keté dúhεte tà díme ε tà kέmi nde méntt εđέ per disâ te tjέra έmera te púnese Dituríse.

tréte pɛ te párit, si éɢte bére i dýti pɛ ŋése kréjmɛ, ɛãé íɢt' i tíλe i tréti mbe te párine, ç' éɢt' i dýti mbe ŋên' ɛ kréjmɛ. Kjó púne ðúhɛte ɢumezím a *te ɢumezúare*, ɛãé númur' i páre, qe íɢte per te ɢumezúare mbi te dýtine, *i ɢumezúarm*, i dýti, mbi te cílene ɢumezóhɛt' i pári, *ɢumezóŋes*, i tréti, qe bénɛte nga te ɢumezuárete, *i bére* ó *te bére* (γινόμενον), a *i ɢumezúare*, ɛãé i ɢumezúarmi ãɛ ɢumezóŋesi báɢke mɛ ŋé émere *keréjes* (παράγοντες) *te bérit*.

E kátreta, qýɢ nga dý númurɛ te géndɛt' i tréte, i cíli te jét' i tíλe mbe te párine, ç' éɢte ŋéja ɛ kréjmɛ mbe te dýtine, a ndrýɢɛ, qýɢ pjɛsetóhɛt' i pári pɛ te dýtit, ɛãé géndɛt' i tréte i tíλe mbe te párine, si ŋéja ɛ kréjmɛ mbe te dýtine. Keté púne ɛ qúajme *pjɛsetím*, a *te pjɛsetúare* *), ɛãé númurin' ɛ páre qe pjɛsetó-

*) Múnt tà qúanim ãɛ *ndárjɛ* a *te ndáre*, *copetím* a *te copetúare*; po na udúk mê míre *pjɛsetím* a *te pjɛsetuáre*, sɛ te pjɛsetuárete díhɛte te ndáre a te

hɛte, *te pjɛsetúarm*, te dýtine, prɛj te cílit pjɛsetóhɛt' i pári, *pjɛsetóŋes*, te trɛ́tine qe dɛ́l nga te pjɛsetuárete, *pjɛ́se*.

43. Púnet' ɛ Numɛratórɛse mbi númurɛt qúhɛne kátre, po mirefíλi jáne dŷ, te párate, te blɛ́ðurite ðɛ te xbríturite; sɛ, si kɛ́mi mɛ páre, te ɢumezuárete íɢte te mblɛ́ðure te mɛðóðete (μεθοδική *) ɛðɛ́ te pjɛsetuárete qeaɢtú (ὁμοίως) te xbríture; ɛðɛ́ as múnt te bénɛte tjátere púne mbi númurɛt, vɛ́ç sɛ te véne mbi ç' kâ a te hɛ́qure nga ç' kâ númure. Pó, mɛɡíðeqe jáne káqe te

---

copetuáre nde pjɛ́se bárazi, si ɛ dó púna nde Numɛratórɛt. Te ndárete a te copetuárete bénɛte si te víŋe ðɛ bárazi ðɛ pabárazi.

*) Fjálene te *mɛðóðete* ɛ bém nga fjála ɛliníɢt μέθοδος ɛ cíla íɢt' ɛ baɢkúare nga fjála μετὰ (= mɛ) ɛðɛ́ ὁδός. E dýta ὁδός íɢte ðɛ ɢqíp *úðe*. Kesój te fóle (τοιαύτην τινὰ φράσιν) mɛ keté fjále áfere kesâj deftɛ́sɛ ɛ kâ ðɛ ɢqípja, kur ðɛ́mi, *ðúaj*, *mbúɢ i méndjɛne*, *mɛ ŋê fár' úðɛ* (mɛ ŋê fár' úðɛ = τρόπῳ τινὶ, κατά τινα τρόπον, μὲ ἕνα τρόπον), ðɛ́mi ðɛ *punón*, a *síλɛte*, a *flɛ́t* ɛt. mɛ úðe (= ἀγαθῷ τῷ τρόπῳ, μὲ καλόν τρόπον, καὶ δικαίως). Prapó múnt tà bénim ðɛ fárɛ ɢqíp *te mɛúðete*.

páka ðɛ fárɛ te léhta, bénɛne fórt te ɕúma nga ɕúme ðɛ qyɕdó fáreɕ te perzjére (ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων σχέσεων) te númurɛt, ɛðé te rénda pas te kupetúarit perzjéjavɛt.

44. Te dŷ púnet' ɛ pára, mbléðja ðɛ xbrítja, jáne te kúndreta, sɛ prɛj ŋérese ɕumóhɛte númure, prɛj tjátrese pakesóhɛte nga sa ŋérra kâ tjétere.

Keɕtú te kúndreta jáne ðɛ te dŷ te tjérate, ɕumezími ðɛ pjɛsetími, sɛ mɛ ánet te ŋérit bénɛte númure i tréte i tíλe mbe te párine, ç' éɕte i dýti mbe ŋên' ɛ kréjmɛ, mɛ ánet te tjérit pɛndɛte i tréte i tíλe mbe te párine, ç' éɕte ŋéja ɛ kréjmɛ mbe te dýtine, núke ç' éɕt' i dýti mbe ŋên' ɛ kréjmɛ.

45. Eðé émerat' ɛ ketýrɛ, ɕumezím ðɛ pjɛsetím, véne pas deftésese véteme nde púnet mbi númurɛt te térete, núke ðɛ mbi te cópetit. Sɛ ɕumezími dyk mɛ qéne púne, qe prɛj dý númurɛ bénɛt' i tréte i tíλe mbe te párine, si ç' éɕt' i dýti mbe ŋên' ɛ kréjmɛ, kur i dýti éɕt' i térete, atehérɛ

bén te tréte te ɕumezúare te párit, sɛ atehérɛ i dýti éɕt' i ɕumezúare i ŋése krémɛ; kur i dýti éɕte mirefíλi i cópete, bén te tréte te ɕumezúare pakícɛjɛ te párit, sɛ ãɛ i dýti sadó i ɕumezúare i pakícɛjɛ te ŋése krémɛ, kur íɕte mirefíλi i cópete, íɕte cóp' ɛ asâj, domɛdéne ɕumezími mbi númurɛt te cópete pakesón núke ɕumezón pas émerit. Eãé pjɛsetími dyk mɛ qéne púne qe prɛj dý númurɛ nxjêr te tréte te tíλe mbe te párine, si ç' éɕte ŋéja ɛ krémɛ mbe te dýtine, kur i dýti éɕt' i térete, atehérɛ nxjêr te tréte pjése te párit, a pjɛsetón te párine, sɛ atehérɛ ŋéja ɛ krémɛ íɕte pjése ɛ te dýtit; kur i dýti éɕte mirefíλi i cópete, ŋéja ɛ krémɛ, si udeftýɛ nde nýj 36, íɕte bára mɛ ɕumíce pakícaɕ mê te mãɛ̃sɛ te númurit cópete, eãé i tréti prɛj pjɛsetímit dúhɛte mɛ dále ɕumíce pakícaɕ te párit m' ê mãɛ sɛ aý, domɛdéne núke pjɛsetón te párine por ɛ maãón. Ketó do dúkɛne ãɛ mɛ púne mê míre, kur te víme nde véntt te týrɛ.

KRYE E ΠARƁ

Her púnerat mbi númurɛt ɛ térete

Mbléđjia

46. Mbléđja, a te mbléđuríte péŋe kâ (βᾶσιν ἔχει) atá te béret' ɛ númurɛt ŋérravɛt fíʎmɛ, ɛđé dúhɛte tà fiʎójme (nísme) te deftyérete nga te mbléđurit' ɛ númurɛt ŋérravɛt fíʎmɛ, ɛ te ɢtervítɛmi mire nde ketá te mbléđure, ɛđé káqe míre, sa mé te héđure sŷne nde te mbléđmit, te na víŋe ŋehérɛɢ nde méntt i mbléđur' i týrɛ i vertéti pâ mɛndúare fárɛ. Andâj béjme depáse (πίνακα) te mbléđurit númurɛt ŋérravɛt fíʎmɛ, te cílen' ɛ msójme pâ kárte đɛ míre, sa đɛ nde ɡúme nde na uđénçine te mbléđmit' ɛ ketýrɛ te perɡíɡɛmi te mbléđurin' ɛ týrɛ, ɛđé íɢte kjó đɛ flítɛte keɢtú

1	ε	1	2	2	ε	1	3	3	ε	1	4	4	ε	1	5
1	ε	2	3	2	ε	2	4	3	ε	2	5	4	ε	2	6
1	ε	3	4	2	ε	3	5	3	ε	3	6	4	ε	3	7
1	ε	4	5	2	ε	4	6	3	ε	4	7	4	ε	4	8
1	ε	5	6	2	ε	5	7	3	ε	5	8	4	ε	5	9
1	ε	6	7	2	ε	6	8	3	ε	6	9	4	ε	6	10
1	ε	7	8	2	ε	7	9	3	ε	7	10	4	ε	7	11
1	ε	8	9	2	ε	8	10	3	ε	8	11	4	ε	8	12
1	ε	9	10	2	ε	9	11	3	ε	9	12	4	ε	9	13

5	ε	1	6	6	ε	1	7	7	ε	1	8	8	ε	1	9
5	ε	2	7	6	ε	2	8	7	ε	2	9	8	ε	2	10
5	ε	3	8	6	ε	3	9	7	ε	3	10	8	ε	3	11
5	ε	4	9	6	ε	4	10	7	ε	4	11	8	ε	4	12
5	ε	5	10	6	ε	5	11	7	ε	5	12	8	ε	5	13
5	ε	6	11	6	ε	6	12	7	ε	6	13	8	ε	6	14
5	ε	7	12	6	ε	7	13	7	ε	7	14	8	ε	7	15
5	ε	8	13	6	ε	8	14	7	ε	8	15	8	ε	8	16
5	ε	9	14	6	ε	9	15	7	ε	9	16	8	ε	9	17

9	ε	1	10	9	ε	6	15
9	ε	2	11	9	ε	7	16
9	ε	3	12	9	ε	8	17
9	ε	4	13	9	ε	9	18
9	ε	5	14				

Hastáj mbléâja bénɛte kɛɛtú, ɛkrúhɛne
númurɛt' ɛ mbléâm ndene ŋɛriátrine, ndo
dý qénçine, ndo mê ɛúme, sa te ndóâɛne,
ŋérrate ndene ŋérrat, âéterate ndene âé-
terat, qíndɛte ndene qíndɛt âɛ te tjéra sa
te ndóâɛne, ɛâé pérndene tá hiqɛte víje,
si nde ketó pasqýra

5	15	35
12	14	64
4	432	21232
23	13	120
32	4141	2103
	212	53032

Si ɛkrúhɛne kɛɛtú mír' ɛ búkure, xdó
âɛ sa númurɛ qe ndóâɛne per te mblé-
âure, nísɛte te mbléânrite se djáâti nga
ŋérrat' ɛ pjéɛtese páre mbe te ménŋere
nde te pjéɛtese dýte ɛ te tjéra, sa te ndó-
âɛne, dykɛfóle nde pasqýret te kátrete,
per te mós zpáture fiálene,

5	15	35
12	14	64
17	29	99

4	432	21232
23	13	120
32	4141	2103
59	212	53032
	4798	76487

dỹ ŋérra ɛ trî pése ɛ kátre nénte ãɛ ɓkrúajme nénte ndene víjet perndéne ŋérrat; pastâj trî ãétera ɛ dỹ pése ãɛ i ɓkrúajme ndene víjet nde vént te ãéteravɛt mbe te méŋgere ŋérravɛt. Qeaɓtú ɛãé nde te tjérat pasqýrra ɛãé pas ketýrɛ nde mbléãjɛ te cilevɛtdó númurɛ qe te ndóãɛne.

47. Nga númurɛt' ɛ mbléãm cilenedó te ɓkrúajme mê páre ãɛ cilenedó mê pastâj, véç te kujdésɛmi te mós léme ndoŋé, a mós ɓkrúajme ndoŋé dỹ hêre, a tjátre per tjátre, pa púna, si pám nde Depáset íɓte gíãe ŋê, i mbléãuri domɛãéne dél gíã' aý múmure.

48. Nde dálçine númɛrazete qe mblíãɛne, ndo te ŋérravɛt, ndo te ãéteravɛt, ndo te qíndɛvɛt, ndo te xdó tjátre pjéɓtɛ, mê tépere sɛ ãéte, atehérɛ ãéta a ãéterate mbáhɛne nde dóre te mblíãɛne mɛ te sí-

permɛt; ëdé ató qe mbétɛne, nde mbétɛne, ɓkrúhɛne ndene víjet perndéne ató qe umblóde; nde mós mbétɛne, ɓkrú- 6508
hɛte fáreze, si nde keté pasqýre, 4693
nde te cílene dëmi, nént' ɛ trî 3819
dymbedéte, ɛ téte ŋezét. Te ŋezét 15020
ŋérrate béjene dý dëtera ëdé i mbáme nde dóre t' i mbléme mɛ dëterat; ëdé, si mɛ mós mbéture ŋérra, ɓkrúajme ndene ŋérrat fáreze.

Hastâj dëmi, dý nde dóre ŋga ŋérrate ɛ ŋê trî, ɛ nénte dymbedéte. Hrɛj ketýrɛ te dëte dëterate béŋene ŋeqínt, te cílen' ɛ mbáme nde dóre t' ɛ mbléme mɛ qíndɛt, ëdé ɓkrúajme ndene dëterat te dý dëterate, qe mbétɛne.

Hastâj dëmi, ŋé qínt nga dëterate ɛ téte nénte, ɛ páɓte pése mbe dëte, ɛ pése ŋezét. Te ŋezét qíndɛte béŋene dý míjera, te cílate i mbáme nde dóre t' i mbléme mɛ míjerat, ëdé ndene qíndɛt, si mɛ mós mbéture qíndɛ, ɓkrúajme fáreze.

Hastáj dëmi, dý nde dóre nga qíndɛte

ɛ trî pése, ɛ kátre nénte, ɛ gásta pése mbe ãéte. Hrɛj ketýrɛ te ãéte míjerate béŋene ŋé ãéte míje, ɛãé ɛ mbáme ne dóre t' ɛ mblɛ́ãme mɛ ãéterat míjera, ɛãé ndene míjerat ɛkrúajme te pése míjerate qe mbétɛne.

Hastáj, si mɛ mós pásure ãétera míjera qe te mblɛ́ãme, ɛkrúajme nde vónt te atýrɛ ãétene míje te dórese, qe érũ nga míjerate.

49. Múnt te fiλóhɛte te mblɛ́ãurite ãɛ se méŋgeri nga pjɛ́sta m' ɛ lárte, mbe te djáũte nde pjɛ́stat mé te vógela. Hó, kur vjén te mblɛ́ãure númɛravɛ qe ɛkón pjɛ́sten' ɛ týrɛ, dúhɛte ɛúme púne ãɛ bénɛte ɛúme mundím, si nde keté pasqýre, te cílen' ɛ fiλójmn ãɛ se méŋgeri mbe te djaũte ãɛ se djáũti mbe te méŋgere,

985	985
798	798
1600	1783
170	
13	
1783	

Nde pasqýret te páre te fiλúarit se meŋ-

ŋeri mbe te djáðte ðémi 7 qíndɛ (sɛ qíndɛ kémi nde krýɛt nde keté pasqýre, nde te tjéra te mbléðura múnt te jéne te tjéra) ɛ 9 qíndɛ 16 qíndɛ; te 6 qíndɛte i ɓkrúajme ndene víjet perndene qíudɛt ðɛ te 10 qíndɛte, qe béŋene 1 míje, mbe te méŋŋere nde vént te míjeravɛt, ðɛ mbe te djáðte nde vént te ðéteravɛt ðɛ te ŋérravɛt nga ŋê fáreze. Hastâj ðémi 9 ðétera ðɛ 8 ðétera 17 ðétera; te 7 ðéterat' i ɓkrúajme ndene te mbléðurin' ɛ páre nde vént te ðéteravɛt ðɛ te 10 ðéterate, qe béŋene 1 qínt, mbe te méŋŋere nde vént te qíndɛvɛt ðɛ mbe te djáðte nde vént te ŋérravɛt fáreze. Hastâj ðémi 8 ŋérra ðɛ 5 ŋérra 13 ŋérra; te 3 ŋérrate i ɓkrúajme ndene te mbléðurit te páre nde vént te týrɛ, ðɛ te 10 ŋérrate, qe béŋene 1 ðéte, mbe te méŋŋere nde vént te ðéteravɛt. Hastâj ndene ketá te mbléðure héqeme ŋerserî víje ðɛ béjme ðɛ tjátere mbléðjɛ, qe te béjme ŋé númure te mbléðure, ðɛ ðémi 1 míje (sɛ ŋê kémi) ðɛ ɛ ɓkrúajme ndene víjet nde vent te sâj. Hastâj

1 qínt ε 6 qínt 7 qínt, ðε i ϭkrúajme mbe te djáðte nde vént te týrε. Hastâj 1 ðéte ε 7 ðétera 8 ðétera ðε i ϭkrúajme mbe te djáðte nde vént te týrε. Hastâj 3 ŋérra (sε s' kémi te tjéra) i ϭkrúajme mbe te djáðte nde vént te týrε, εðé béjme ŋé múmure te mbléðure 1783.

Nde pasqýret te dýte te fiλúarit se djáðti mbe te méŋgere ðémi, téte ε pése trî mbe ðjéte, εðé ϭkrúajme 3 ŋérra te pjéϭtese páre te ŋérravεt fíλmε ndene víjet nde vént te pjéϭtese páre perndéne ŋérrat te fíλmε. Hastâj ðémi ŋê ðéte nde dóre (sε ŋê dóλi, po múnt te dálene ðε dý a trî a ϭúme, εðé atehérε ðémi sa te dálene nde dóre) nga ŋérrat' ε pára ε nénte, ðéte, ε téte, téte mbe ðéte, εðé ϭkrúajme te 8 ðéterate ndene víjet nde vént te ðéteravεt. Hastâj, per te ðéte ðéterate qe béŋene ŋe qínt, ðémi ŋé qínt nde dóre (sε ŋé qínt dóλi, po múnt te dálene ðε dý a tré a ϭúme, εðé atehérε ðémi sa te dálene nde dóre) nga ðéterate ε ϭtáte, téte,

ɛ nénte, ɕtáte mbe ãéte, ɛãɛ́ si mɛ mós pásure te tjéra mê te mbléãme i ɕkrúajme ketó te gída ndene víjet, ɕtáte nde vént te qíndɛvɛt ɛãɛ́ ãéte qíndɛ, qe béŋene ŋê míje, mbe te méŋgere nde vént te míjeravɛt; ɛãɛ́ béjme ŋé númure te mbléãure até qe ãɛ nde pasqýret te fiλúari se méŋgeri mbe te djáãte 1783.

50. Nde pasqýret te fiλúari se méŋgeri mbe te djáãte bém kátre mbléãja, sa bém ŋé númure te mbléãure qe kerkónim, mɛ ɕúme púne nde ɕúme mót (kóhe) ãɛ nde ɕúme vént, sɛ núke díjem sɛ ç' na víŋtɛ nga pjéɕtate mê póɕte qe t' i mblíãnim nde te mbléãurit te pjéɕtese mê lárt qe fiλúam.

Nde pasɕýret te fiλúari se djáãti mbe te méŋgere ç' umblóãe, si pám, nga númurɛt' ɛ pjéɕtese páre per nde pjéɕtet te dýte mê lárt i mbájtem nde dóre ãɛ i mblóãem nde te mbléãure te númurɛt te pjéɕtese dýte; ɛãɛ́ ç' umblóãe nga númurɛt' ɛ pjéɕtese dýte per nde pjéɕtet te tréte mê lárt i mbájtem nde dóre ãɛ i mblóãem

nde te mbléðure te númurɛt te pjéɛtese tréte, ɛðé bém pɛrŋehérrɛ ŋé númure te mbléðure qe kerkónim mɛ, sa múndɛte, pák púne nde pák mót ðɛ nde pák vént. Keɛtú ɛðé nde te mbléðure xdó te tjérevɛ númurɛ se djáðti mbe te ménŋgere. Πo nde te mbléðure se ménŋgeri mbe te djáðte víŋene númurɛ qe dúhɛte ðɛ ɛúm' ɛ mê ɛúme púne ɛ mót ɛ vént, si nde keté pasqýre pás ɛt.

998	998
988	988
899	899
787	787
889	889
797	797
989	989
5700	6347
590	
57	
5000	
1200	
140	
7	
6347	

Andâj íɕte mê míre te mbléðurite te bénɛte se djáðti mbe te méŋpere.

51. Nde te mbléðurit te númurɛt dúhɛte te díme ðɛ keté qe númurɛte qe mblíðɛne dúhɛte te jéne ŋeŋéses. Sɛ, nde ðénçim 5 ŋérra ðɛ 3 ŋérra mblíðɛne ðɛ béŋene ŋé númure 8 ŋérraɕ, 5 ðétera ðɛ 3 ðétera béŋene 8 ðétera ɛ te tjéra keɕtú, éɕte dréjt ɛðé vertét. Ηó, nde ðénçim 5 ðétera ðɛ 3 ŋérra béŋene númure 8 (çé 8; as ðétera as ŋérra.), s' éɕte as dréjt as vertét. Ηrapó, qe te bénɛte púna dréjte, númur' i máð te bénɛte nde ŋérrat te vógelit; ɛðé keɕtú te 5 ðéterate bénɛne 50 ŋérra ɛðé 3 mblíðɛne ɛ béŋene dréjt ðɛ vertét ŋé númure 53 ŋérraɕ. Keɕtú díhɛte sɛ dúhɛte te jéne ðɛ ŋefárɛs, sɛ kúpe s' káne te mbléðure nde ŋé númure, te ðémi per pasqýre, 5 óke ðɛ 3 kut, a 5 ðén ðɛ 3 lísa, ɛ te tjéra te tíλa.

Xbrítja

52. Xbrítɛte númure nga númure m' î máð, a xbrítese nga i xbrítmi, nd' uhéq-

ɛine nga i xbrítmi ŋê nga ŋê sa ŋérra kâ xbrítesi.

Keɛtú, ŋer ŋasqýre, xbrítɛte númuri 3 nga uúmuri 5, nde ðénçim 1 ŋɛ te 3 ŋérravɛt te xbritesit 3 xbrítɛte nga ŋérrat' ɛ te xbrímit 5 ðɛ mbétɛne 4, éðɛ 1, qe bénɛne 2 ŋɛ ŋérravɛt te xbrítesit, xbrítɛte nga 4 te mbéturat' ɛ te xbrímit 5 ðɛ mbétɛne 3, éðɛ 1 qe bénɛne 3, te ýða ŋérrat ɛ xbrítesit, xbrítɛte nga 3 te mbéturat' ɛ te xbrítmit 5 ðɛ mbétɛne 2, te cílate jáne tépere ɛ núm. 5 nga núm. 3, a ndepése ɛ týrɛ, a te mbéturate ŋás xbritjɛse xbrítesit nga i xbrítmi, éðé nde umbléðçine mɛ xbrítesine béŋene te mbléðure bára mɛ te xbritmine, ðɛ vertɛtóhɛte sɛ ubé dréjt te xbríturite.

53. Her te xbríture léhtazi ðɛ dréjte xdó númure nga númure mê te máð íɛte púnʼ ɛ výɛre te stervítɛmi nde te xbríture núke véteme númure te ŋenúmɛrte*)

*) *Númɛre-a* ðɛ númure-i ðɛ némure-i ýúha i kâ nde ŋê deftése, po jémi nde ɛterngím tʼ ɛ veçójme te párene nde Numɛratóret nde deftése te núməuri nga

nga te ŋenúmɛrte mê te máð, po ðɛ nga te dynúmɛrte prɛj ŋê ðétɛ ðɛ ŋérra mê pák sɛ sa xbrítes' i ŋenúmɛrte. Andâj dykɛ xbbríture si uðá sípre gíðe númɛrat' ɛ pjéɛtese páre sicílene nga te gíða mê te meðáte te asâj pjéɛtese páre ɛðé nga te se dýtese, si ðâm, pɛ ŋê ðétɛ ðɛ ŋérra mê pák, béjme keté depáse te xbrítjɛse, te cílene ɛenójme taɛi pás ðɛ ɛ msójme úje perperjáɛta, per te mós mundúare giðeŋê nde xbrítjɛ te ŋérravɛt ŋê nga ŋê.

Depáse ɛ xbrítjɛse

1	nga	1	0	2	nga	2	0	3	nga	3	0
1	„	2	1	2	„	3	1	3	„	4	1
1	„	3	2	2	»	4	2	3	„	5	2
1	„	4	3	2	„	5	3	3	„	6	3
1	„	5	4	2	„	6	4	3	„	7	4
1	„	6	5	2	„	7	5	3	„	8	5
1	„	7	6	2	„	8	6	3	„	9	6
1	„	8	7	2	„	9	7	3	„	10	7
1	„	9	8	2	„	10	8	3	„	11	8
1	„	10	9	2	„	11	9	3	„	12	9

ŋê númɛre ðɛ nde te ɛéŋɛzavɛt númurɛt. Andâj ðɛ *te ŋenúmɛrte* qúajme númurɛte pɛ ŋê númɛrɛ (τοὺς μονοψηφίους).

4	nga	4	0	5	nga	5	0	6	nga	6	0
4	„	5	1	5	„	6	1	6	„	7	1
4	„	6	2	5	„	7	2	6	„	8	2
4	„	7	3	5	„	8	3	6	„	9	3
4	„	8	4	5	„	9	4	6	„	10	4
4	„	9	5	5	„	10	5	6	„	11	5
4	„	10	6	5	„	11	6	6	„	12	6
4	„	11	7	5	„	12	7	6	„	13	7
4	„	12	8	5	„	13	8	6	„	14	8
4	»	13	9	5	„	14	9	6	„	15	9

7	nga	7	0	8	nga	8	0	9	nga	9	0
7	„	8	1	8	„	9	1	9	„	10	1
7	„	9	2	8	„	10	2	9	„	11	2
7	„	10	3	8	„	11	3	9	„	12	3
7	„	11	4	8	„	12	4	9	„	13	4
7	„	12	5	8	„	13	5	9	„	14	5
7	„	13	6	8	„	14	6	9	„	15	6
7	„	14	7	8	„	15	7	9	„	16	7
7	„	15	8	8	„	16	8	9	„	17	8
7	„	16	9	8	„	17	9	9	„	18	9

54. Nde púnet te xbríturit númurɛte mbe te cílet bénɛte xbrítja ɓkrúhɛne kɛɓtú, te páre hére ɓkrúhɛt' i xbrítmi, pastâj ndéne té xbrítesi, ŋérrate ndene ŋérrat, ãé-

terate ndene ɗέterat, ɗɛ te tjέra ç' te ndóɗɛne qeaɢtú, xdó pjέɢte ndene pjέɢtet te sâj; ɛɗέ ndene xbrítesine híqɛte víje terɗórazi. Hastâj bénɛte te xbríturite se djáɗti mbe te méŋɡere tuɛ uxbríture mɛ ndíhmet te Depásese ŋérrate nga ŋérrate ɗέterate nga ɗέterate ɗɛ te tjέra pjέɢte ç' te ndóɗɛne qeaɢtú, ɛɗέ tuɛ uɢkrúare númur' i mbέture ndene víjet, i ŋérravɛt ƥerndene ŋérrat, i ɗέteravɛt ƥerndene ɗέterat ɗɛ i te tjέravɛ pjέɢta ç' te ndóɗɛne qeaɢtú, si nde ketó ƥasqýra

9	86	786	6597
7	54	452	3463
2	32	334	3134

55. Kur i xbrítmi, sadó i máɗ qe te jέte, íɢt' i ŋê pjέɢtɛjɛ ɛɗέ xbrítesi qeaɢtú i asâj pjέɢtɛjɛ ƥo m'î vógele, te xbríturite íɢt' atá te númurevɛt ŋérravɛt qe díme nga Depása, vέç vέteme ndepóŋene nga

pjéɛta te cílen' ɛ defténene fárɛzate, si nde ketó pasqýra

90	900	9000	90000
70	700	7000	70000
20	200	2000	20000

56. Si nde ketó pasqýra qe ðám ,kur númɛrat' ɛ píde pjéɛtavɛt te xbrítmit jáne mê te meðâ nga te píde pjéɛtavɛt te xbrítesit, sicila nga ɛ sája, te xbríturite múnt te bénɛte píd' aɛtú, léhtazi ðɛ se ménqeri mbe te djáðte. Ηó, kur númɛrate ɛ pjéɛtavɛt te xbrítmit perndene te máðɛne jáne mê te vógela nga te xbrítesit, s' é píde aɛtú, bénɛte mɛ ɛúme mundím ɛ púne nde ɛúme mót ɛ vént, andâj eðé te xbríturite éɛte mê míre, si ðɛ te mbléðurite, te bénɛte se djáðti mbe te ménqere, si nde ketó pasqýra.

57. Si nde mbléðjɛt te mbléðmite, keɛtú ðɛ nde xbrítjɛt i xbrítmi ðɛ xbrítesi dúhɛte per ató fjále te jéne neqéses ðɛ qefáres.

58. Kur xbrítesi íɛte pɛ qê númɛrɛ te

pjéɑtɛjɛ cilesedó ãɛ i xbrítmi qeaɑtú pɛ ŋê número te pjéɑtɛjɛ cilesedó po mê te máãɛ sɛ te xbrítesit (sɛ m' î máã nga m' i vógele, a mê ɑúme nga mê pák éɑt' ɛ díture sɛ s' káne te xbrítere) te xbríturite bénɛte si nde ketó pasqýra.

30	300	3000	300	3000
5	5	5	50	50
25	295	2995	250	2950

Irɛj se cílavɛt nde te párene s' kâ ŋérra i xbrítmi qe te xbrítɛne ŋérrat' ɛ xbrítesit, prapó íɑte ɑterngím te mépɛte ŋê nga te trî ãéterate qe te xbrítɛne ŋérrat' ɛ xbrítesit, ɛãé keɑtú ãémi 5 nga 10 ŋérra 5 ãɛ ɑkrúajme te 5 ŋérrate qe mbétɛne ndene víjet perndéne ŋérrat. Hastâj 2 ãétera qe mbéne (sɛ ŋê ɛ múarem) i ɑkrúajme qeaɑtú perndéne ãéterat, a, per mê léhte ɛ per mós mɛ hapúare, ãóne ŋê nde dóre prɛj te xbríturit te ŋérravɛt nga 3 ãétera 2 ãɛ i ɑkrúajme, qe íɑte gíã' ajó púne. Sɛ nde umaãófte xbrítesi nga sa

ŋérrara maðóhɛte i xbrítmi, i mbéturi íɛte gíð' aý, persé ató qe ɛumóhɛne ndɛ ŋéri, mɛqéneqe gið' ató ɛumóhɛne ðɛ ndɛ tjéteri, te gíða xbrítɛne sikur núke qéne. Keɛtú ðɛ te 3 ðéterate ɛ te xbrítmit, pɛ se cílavɛt múarem 1, pasí i léme perserî 3, po ɛumójme mɛ 1 ðéte qe ðám nde dóre xbrítesine, íɛte gíðe ŋê púne.

Nde te dýtene perserî s' kâ as ŋérra as ðétera, prapó mépɛte ŋé nga qíndɛte, qe bén 10 ðétera, eðé 9 ðétera líhɛne nde vént te ðéteravɛt, 1 ðéte bírɛte ɛ xbítɛne te pése ŋérrate si ðám ðɛ nde te párene, ðɛ ɛkrúajme te 5 ŋér. qe mbétɛne, eðé pás mbe te méŋgere te 9 ðéterate qe lám nde vént te ðéteravɛt, eðé te dý qíndɛte qe mbéne ɛkrúajme pás ðéteravɛt mbe te méŋgere, a ðémi 1 ndedóre nga 10 ðétera 9 ðɛ i ɛkrúajme; pastâj perserî 1 nde dóre nga te 3 qíndɛte 2 ðɛ i ɛkrúajme.

Keɛtú eðé nde te tjérat.

59. Kur xbrítesi númɛrate perndéne te máðɛne i kâ mê te meðâ sɛ te xbrítmit,

si te ɕkrúhɛne búkur míre, si ðám ðɛ sípre, nde vént te týrɛ, te xbríturite perserî se tjáðti mbe te ménŋgere bénɛte, si nde ketó pasqýra,

84	735	93546	54321
57	398	64957	45782
27	337	28589	08539

Hrɛj se cílavɛt nde te párene ðémi ɕtáte nga kátre núke múnt te xbrésene, po márme ŋê nga ðéterate mɛ mént ðɛ mɛ te 4 ŋérrat bénɛne 14 ŋérra, pɛ se cílaɕ xbrésme ɕtáte ðɛ mbétɛne ɕtáte, te sílate i ɕkrúajme ndene víjet nde vént te ŋérravɛt. Hastâj xbrésme te pése ðéterate nga te ɕtátate, sɛ ŋê ɛ múarem nde ŋérerat, ɛðé mbétɛne dý, te cílat' i ɕkrúajme ndene víjet nde vént te ðéteravɛt. Ho nde keté, atjé qe te pakesójme te téte ðéterate per ðétene qe múarem nde ŋérrat ɛ te ðémi nga ɕtáte, íɕte giðeŋê ðɛ te ɕumójme mɛ ŋê ðéte ðéterat' ɛ xbrítesit, ɛ te ðémi ŋê nde dóre ɛ pése gáɕte

nga tɛ́te dŷ, ɛđɛ́ keɢtú ɡɛ́jme te mbɛ́ture ɡíđ' até núm. 27.

Nde te dýtene, tɛ́te nga ɲɛ́se mbe đɛ́te (sɛ đɛ́te i márme nga đɛ́terate) ɢtáte, te cílate i ɢkrúajme nde vént te týrɛ. Πastâj dáɢ nénte nga dý mbe đɛ́te, (sɛ ŋê ɛ múarem nde ŋɛ́rerat), dáɢ ŋê nde dóre ɛ nénte đɛ́te nga trê mbe đɛ́te, trî, te cílate ɲerserî i ɢkrúajme nde vént te týrɛ. Πastâj dáɢ trɛ́ qíndɛ nga ɡáɢte (sɛ ŋé ɛ múarem nde đɛ́terat), dáɢ ŋé nde dóre ɛ trɛ́ kátre nga ɢtáte, trɛ́, te cilet' i ɢkrúajme nde vént te týrɛ, ɛđɛ́ ɡɛ́jme te mbɛ́ture 337. Keɢtú, ɲer te mós zɡáture fjálete, ɛđɛ́ nde te tjɛ́rat ɲasqýra ɛđɛ́ nde xdó te tjɛ́ra te tíλa.

60. Kur í xbritmi ka númɛra te ɢúme pjɛ́ɢtavɛ đe xbrítesi vɛ́teme te pjɛ́ɢtese máđɛ se tíjse, đɛ nga te tjɛ́rate fárɛ, númɛrat' ɛ pjɛ́ɢtavɛt ku s' kɛ́mi te xbrɛ́sme, jáne te téra te mbɛ́tura đɛ i ɢkrúajme ndene víjet sicílene nde vént te sâj, ɡɛr ndɛ ajó, a ató,

qe kémi te xbréseme, te cílate i xbréseme, si nde ketó pasqýra,

5987	37654	45327
3000	25000	38000
2987	12654	07327

61. Kur xbrítesi kâ númɛra ɕúme pjéɕtaɕ âɛ i xbrítmi véteme te pjéɕtese máâɛ, márme ɳê nga te se máâɛse ɛ ɛ ndájme nde te tjérat âɛ xbrésme prɛj sýrɛɕ sa kâ xbrítesi, si nde keté pasqýre,

6000
4532, nde te cílene
1468

múarem 1 míje prɛj te 6 míjevɛt ɛ te xbrítmit ɛâé ɛ ndám nde pjéɕtat te póɕtera, 9 qínt nde qíndɛt, 9 âéte nde âéterat ɛâé 10 nde ɳérrat, prɛj se cílavɛt fiÀúam te xbríturite âɛ ɕkúam mbe te lárte.

Has ketýrɛ qe âám mépɛte vêɕ âɛ kur jáne te perzjére i xbrítmi âɛ xbrítesi, do-

mɛđéne te disâ pjɛ́ɢtavɛ káne númɛra, te disávɛ núke, si nde ketó pasqýra,

508	8090	67008
360	908	40530
148	7182	26478

Πróve*) ɛ te mblɛ́đurit đɛ te xbríturit

E te mblɛ́đurit

62. Πer te vertɛtúare sɛ ubé drɛ́jte, pâ lađî, te mblɛ́đurite, dúhɛte tà provójme, domɛđéne tà perɢikójme mɛ ŋê fár' úđɛ qe te mós mbɛ́se mbedyɢím. Eđɛ́ kjó púne bénɛte tuɛ mblɛ́đure kúndrazi, mɛ đéne se méŋɡeri mbe te djáđte, ɛ tuɛ xbríture ató qe umblóđe nga mblɛ́đj' ɛ týrɛ mɛ ráđe ɡɛr nde ŋérerat, ɛđɛ́ nde dálte nde fúnt fárɛze, vertɛtóhɛte sɛ ubé drɛ́jte te

---

*) Keté fjàle *próve* ɛ đám si per mê te díture, pa kíɢ tà đóɢim ɢqíp *perɢekím*, *perqýre*, *perqeλím*, nga *perɢikóŋ*, *perqýr*, *perqeλóŋ*, si đɛ́mi đɛ *perɢkóŋ*, *perláŋ*, ɛt.

mbléðurite, si dúkɛte nde pasqýret. Fjála qe dúhɛte te dále nde fúnt fárɛze íɛte kjó, qe, dykɛ mbléðure númɛrat' ɛ xdó pjéɛtɛjɛ perserî mɛ ráðe ɛ dýkɛ xbríture nga te mbléðurat' ɛ pára, dúhɛte te mós mbɛ́se gekáfɛe fárɛ. Andâj fiλóhɛte se méŋgeri mbe te tjáðte, qe ç' kâ árðure nga te dórese te véje perserî nde véndit te béŋe mbléðjɛn' ɛ páre, pɛ se cílese te xbrítɛte ɛ próvese. Kɛɛtú vertɛtóhɛte, po próva éɛte mê ɛúme púne sɛ te mbléðurite.

5367
8723
4952
3475
22517
20
25
23
21
20
17
17
00

E te xbríturit

Te provuáret' ɛ te xbríturit sɛ a ubé dréjte, pâ laðî, éɛte fórt te léhte, mblíðɛte domɛðéne i mbéturi mɛ xbrítesine ɛáɛ́, nde dálte i mbléðure i xbrítmi, uver-

tɛtúa sɛ ubé drɛ́jte te xbríturite, si nde keté paskýre

$$\begin{array}{r} 8759 \\ \left\{\begin{array}{r} 7964 \\ 0795 \end{array}\right. \\ \hline 8759 \end{array}$$

Eðɛ́ fjála qe provóhɛte kɛ́ɛtú íɛt' ɛ díture.

Cumezími

63. Mɛqéneqe ɛumezími íɛte púne qe nga dý número bénɛte prɛj te párit i tréte, si éɛte bér' i dýti prɛj qése krɛ́jmɛ, ɛðɛ́ mɛqéneqe i dýti, kur íɛt' i térete, prɛj qése krɛ́jmɛ íɛte béne, si pám, dykɛ umáp' ajó mbe vétehɛ kâqe hêre sa kâ bén' até, i tréti prɛj te párit bénɛte nde umárt' aý mbe vétehɛ káqe hêre, sa qérra te krɛ́jmɛ kâ i dýti, domɛðéne te ɛkrúhɛte ndene vétehɛ káqe hêre ðɛ te mblíðɛte.

Пrapó ŋê hêre ŋéja ɛ krɛ́jmɛ íɛt' ajó ŋéja véteme.

Иê hêre númure cilidó qe te jéte íɛt' aŷ númure véteme cilidó qe te jéte.

Иéja ɛúme hêre íɛt' aý númure qe deftén hérete, a númur' i hérevɛt ŋê hêre, si vertɛtóhɛte ðɛ prɛj te bérit te númurɛt.

Иê, a ŋê hêre ŋéja, 1
ðɛ ŋê, a ðɛ ŋê hêre ŋéja, 1
béŋene númurine 2, a númuri i hérevɛt 2 ŋê hêre.

Иê, a ŋê hêre ŋéja, 1
ðɛ ŋê, a ðɛ ŋé hêre ŋéja, 1
ðɛ ŋê, a ðɛ ŋê hêre ŋéja, 1
béŋene númurine 3, a númuri i hérevɛt 3 ŋê hêre.

Ketá te ɛumezúare pâ ndyɛím mɛ te mbléðure ɛ béjme véteme mbe númurɛt te ŋérravɛt fíλmɛ qe nga ŋê ɛ ɣɛr mbe nénte. Пer pasqýre prá ɛumezójme keɛtú

númurɛt' ɛ ŋérravɛt fíʌmɛ 2 ɗɛ 3 mbi ɡíɗe númurɛt te ŋérravɛt fíʌmɛ,

2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
4	2	2	2	2	2	2	2	6	3	3	3	3	3	3	3
	6	2	2	2	2	2	2		9	3	3	3	3	3	3
		8	2	2	2	2	2			12	3	3	3	3	3
			10	2	2	2	2				15	3	3	3	3
				12	2	2	2					18	3	3	3
					14	2	2						21	3	3
						16	2							24	3
							18								27

Keɞtú ɛɗɛ́ te tjɛ́rete.

64. Nga dý númurɛ qe ɞumezóhɛne mbi ŋɛríatrine cilenedó qe te véme te ɞumezúarm ɗɛ cilenedó qe te véme ɞumezóŋes te ɞumezúare do ɡɛjme ɡíɗ' até númure, si nde ɞumezófɞim per pasqýre númurine 4 mbi númurine 3, domɛɗéne nde vénçim te ɞumezúarm núm. 4 ɗɛ ɞumezóŋes num. 3, a nd' unkɗɛ́fɞim te ɞumezójme

num. 3 mbi núm. 4, domɛðéne te véme te ɠumezúarm núm. 3 ðɛ ɠumezóŋes núm. 4, gíð' até númure te ɠumezúare po do géjme. Sɛ, qe te ɠumezójme mɛ te mbléðure núm. 4 mbi núm. 3, dúhɛte tà ɠkrúajme trî hêre ðɛ tà mbléðme. Hó, sa te ɠkrúajme trî hêre núm. 4, íɠte gíðe ŋê te ɠkrúajme 4 ŋérra trî hêre ðɛ t' i mbléðme. Eðé qe te ɠumezójme mɛ te mbléðure núm. 3 mbi núm. 4, dúhɛte te ɠkrúajme núm. 3 kátre hêre ðɛ tà mbléðme. Hó, sa te ɠkrúajme kátre hêre núm. 3, íɠte gíðe ŋê te ɠkrúajme 3 ŋérra kátre hêre ðɛ t' i mbléðme.

Kjó púne múnt te bénɛte ŋehéreɠ mbe ŋê depáse keɠtú,

Te ɠkrúajme terðórazi kátre ŋérra trî hêre nde vént qe dote ɠkrúanim núm. 4 trî hêre, ɛðé tatepjétazi trî ŋérra kátre hêre nde vént qe dote ɠkrúanim núm. 3 kátre hêre, ɛðé t' i mbléðme, a t' i héqme te gíða nde númure ŋê nga ŋê, ɛðé mɛ

ŋê te ɓkrúare ɛ te mbléãure tére púna íɓt' ɛ bére, si ç' dúkɛte

1 ŋé	1 dê	1 trî	1 kátre	4
1 ŋése	1 ŋáɓte	1 ɓtáte	1 téte	4
1 ŋénte	1 ãéte	1 ŋembeãéte	1 dymbeãéte	4
3	3	3	3	12

Nde keté depáse kémi terãórazi kátre ŋérra trî hêre mbléãure mbe ánet te djáãte nde trî kátre, tateŋjétazi trî ŋérra kátre hêre mbléãure mbe ánet te póɓtermɛ nde kátre trî, te cílate mblíãɛne mbe ŋê vént, ku ɛãé kátrate, nde ŋé te mbléãure píã' até núm. 12, si ãɛ te héqurite nde númure ŋê nga ŋê nde até númure umbarúa. Eãé keɓtú vertɛtóhɛte ãɛ mɛ te mbléãure, qe íɓte péŋ' ɛ ɓumezímit, ãɛ mɛ te héqure ŋê nga ŋê nde númure, qe íɓte péŋ' ɛ mbléãjɛse, ɛãé nde te ɓumezúare te ketýrɛ númurɛ ɛãé nde te tjérevɛ cilevɛtdó, sɛ íɓte píde ŋê cilenedó te véme

te ϭumezúarm ðε cilenedó ϭumezóŋes, si éϭte gíðe ŋê púne cilenedó nga te mblέðmite te ϭkrúajme mê páre cilenedó mê pás, i mblέðuri éϭte giðʼ aý númure.

Keϭtú dykε ϭumezúare mε te mblέðure ðε te tjérete númurε gíðe te ŋérravεt fíλmε béjme depásenʼ ε katreçípte a katregonújte (τὸν τετραγωνικὸν πίνακα) te Πiðagórese ŋêj nga te úrtetʼ ε Elínevεt móçim, i cíli, ðúhεte, sε ε béri te páre hêre, εðé íϭte kjó, nde te cílene nde brést te páre terðórazi mbe te síperm ðε

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	4	6	8	10	12	14	16	18
3		9	12	15	18	21	24	27
4			16	20	24	28	32	36
5				25	30	35	40	45
6					36	42	48	54
7						49	56	63
8							64	72
9								81

nde ϭtýλet te páre tateŋjétazi mbe te méŋ-

gere jáne númurɛte qe ɓumezóhɛne, ɛðé nde mést dréjt sicílit ðɛ atî qe ɓumezóhɛte ðɛ atî qe ɓumezón i ɓumezúar' i týrɛ nde katreçípe a katregoníje, (τετράγωνον) ðɛ kendóhɛte keɓtú,

1	hêre	1	1	2	hêre	2	4	4	hêre	4	16
1	„	2	2	2	„	3	6	4	„	5	20
1	„	3	3	2	„	4	8	4	»	6	24
1	„	4	4	2	„	5	10	4	„	7	28
1	„	5	5	2	„	6	12	4	„	8	32
1	„	6	6	2	„	7	14	4	„	9	86
1	„	7	7	2	„	8	16	5	hêre	5	25
1	„	8	8	2	„	9	18	5	„	6	30
1	„	9	9	3	hêre	3	9	5	„	7	35
				3	„	4	12	5	„	8	40
				3	„	5	15	5	„	9	45
				3	„	6	18				
				3	„	7	21				
				3	„	8	24				
				3	„	9	27				

6	hêre	6	36	7	hêre	7	49	8	hêre	8	64
6	„	7	42	7	„	8	56	8	„	9	72
6	„	8	48	7	„	9	63	9	hêre	9	81
6	„	9	54								

ɛðé dúhɛte te stervítɛmi mbi té ɛ tà msój-

me fárɛ míre perjáɢtazi, sɛ mɛ ndíhmet te kesâj te ɢumezuárete ɛ te tjérevɛt númurɛ bénɛte léhtazi.

65. Si nde púnet te mbléđurit nga númurɛt' ɛ mléđm cilenedó te ɢkrúajme mé páre cilenedó mê pastâj púna íɢte gíđ' ajó sɛ i mbléđure bénɛte gíđ' aý númure, keɢtú eđé nde púnet te ɢumezúarit, qe s' íɢte tjatere perváç sɛ te mbléđure te mɛđóđete, uvertɛtúa sɛ nga te dý kréjesite cilenedó te ɢkrúajme te ɢumezúarm đɛ cilenedó ɢumezónes íɢte gíhe ɳé, sɛ bénɛte gíđ' aý númure i ɢumezúare. Πo zakón íɢte te páre hêre te ɢkrúhɛte i ɢumezúarmi, a aý qe ɢkrúhɛte te páre hêre te qúhɛte si i ɢumezúarm; pastâj ndene té te ɢkrúhɛte ɢumezónesi, a te qúhɛte si ɢumezónes aý qe ɢkrúhɛte pastâj ndene té, eđé ndene ɢumezónesine te híqɛte terđórazi víje, ndene te cílene te ɢkrúhɛte i ɢumezúari nde qénte ɳé, a te ɢumezúarete nde qénçine ɢúme, te cílete mbliđene nde ɳé ndene tjátere per ndene tá víje, si kémi mɛ páre.

a) Mɛqéneqe xdó pjéɢte kâ ŋíd' ató númɛrat' ɛ pjéɢtese páre, i ɢumezúari i númuri xdó pjéɢtɛjɛ mbi númure te pjéɢtese páre íɢte ŋíd' aý númure i te ɢumezúarit númurit pjéɢtese páre mbi númure te pjéɢtese páre, qe díme nga Depása, por i ŋérravɛ te ɢumezúarmit; sɛ, mɛqéneqe te ɢumezuárete íɢte te mápe te ɢumezúarmit ɢúme hêre mbe vétehɛ, i ɢumezúari domozdó dúhɛte mɛ qéne i pjéɢtɛjɛ te ɢumezúarmit. Kɛɢtú nde uɢumezófɢine, per pasqýre, númurɛte 60, 600, 6000 mbi númurine 4 te pjéɢtese páre, i ɢumezúari íɢte ŋíd' aý i Depásese 24, por i pjéɢtese te ɢumezúarmit, si dúkɛte nde pasqýrat.

60	600	6000
4	4	4
240	2400	24000

b) Eâé i ɢumezúari i númuri te pjéɢtese páre mbi númure te xdó pjéɢtɛjɛ íɢt' aý qe díme nga Depása i númurɛt pjéɢtese páre, po mɛ fáreza perpára mbe

te djáũte sa kâ ɕumezóŋes' i pjéɕtavɛt ŋga ɛ dýta ɛ lárt, si nde uɕumezófte, per pasqýre, núm. 6 mbi núm. 40, 400, 4000, i ɕumezúar' i týrɛ íɕte pîũ' aý i Depásese 24, po mɛ fáreza sa kâ ɕumezóŋesi, si dúkɛte nde pasqýrat.

6	6	6
40	400	4000
240	2400	24000

Sɛ, te ɕumezuárete dykmɛqéne púne, qe prɛj dý múmurɛ bénɛt' i tréte, si éɕte bére i dýti prɛj ŋése krɛ́jmɛ, ɕumezóŋesite 40, 400, 4000 bénɛne pɛ ŋése krɛ́jmɛ mbe dŷ fár' úũeɕ, qe dálene mbe ŋé fúnt, ó 1j^{a} 40 hêre per te párine, 400 per te dýtine, 4000 per te trétine, ó 1j^{a} 4 hêre per núm. 4. Hastâj ŋgaj te béret' ɛ múmurɛt íɕte pún' ɛ díture, sɛ múmurɛte ɛ pjéɕtese pare 1, 2, 3, 4, ... 9 mɛ te mápe ŋê fáreze perpára mbe te djáũte qúhɛne te pjéɕtese dýte ãɛ bénɛne ãéte hêre mê te meãêŋ, mɛ te mâpe dŷ qúhɛne te pjéɕtese tréte ãɛ ŋeqínt hêre mê te meãêŋ; keɕtú ãɛ mɛ te

mápe trî ɛ te tjéra. Παρό, sindekúr ɞumezóŋesite jáne 10 hêre, 100 hére, 1000 hêre i katremezúari (ὁ τετραπλάσιος) i ŋése, keɞtú ɗɛ te ɞumezuárit' ɛ núm. 6 mbi núm. 40, 400, 4000 jáne 10 hêre, 100 hêre, 1000 hêre i katremezúari i núm. 6, i cíli íɞte 24.

Kjó ρúne vertɛtóhɛte ɗɛ mɛ te mbléɗure cóρrazi nga kátre, sa ŋérra kâ ɞéŋɛza numuredeftése ɛ ɞumezóŋesit, keɞtú ρer te ρárene ρasqýre,

6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	240

Qe dó te ɗóte ρer te ɞumezúare núm. 6 mbi núm. 40 te ρáre hêre ɛ katremezójme, ρastâj te katremezuárine ɛ ɗɛtemezójme, si ɗɛ núm. 40, i cíli éɞte ɞumezóŋes, éɞte ɗɛtemezúare i katremezúari i ŋése kréjmɛ. Keɞtú ɛɗé ρer te tjérat ɛɗé ρer xdó tjátere te tíλe.

d) Nga te vertɛtuárate síɲre nde keté nŷj dɛ́l ɛđɛ́ kjó, qe i ɕumezúari i númuri te vɛ́temi xdó pjɛ́ɕtɛjɛ nga ɛ dýta ɛ lárt mbi númure te vɛ́teme te xdó pjɛ́ɕtɛjɛ nga ɛ dýta ɛ lárt íɕte aý i atýrɛ númure te pjɛ́ɕtese páre, i cíli íɕt' i díture nga Depása, po mɛ fárɛza perpára mbe te djáđte sa káne te dŷ krɛ́jesite.

Qɛ́ đɛ pasqýra,

70	7000	800
50	600	4000
3500	4200000	3200000

Nde te párene kɛ́mi te ɕumezuárine ɛ te ɕumezúarmit 7 ŋérravɛ mbi ɕumezóŋesine 5 ŋérra. Πό ŋérrat' ɛ te ɕumezúarmit 7, qe mɛ́pɛte 5 hêre nde vɛ́tehɛ, sa ŋérra kâ ɕumezóŋesi, ç' jáne? Бɛ́tera; ɛđɛ́ i ɕumezúari dúhɛte mɛ qéne 35 đɛ́tera, qe ɕkrúhɛne keɕtú 350, mɛ ŋê fárɛze perpára si đɛ i ɕumezúarmi. Πastâj ɕumezóŋesi ç' éɕte? Pɕte i pɛsemezúari (ὁ πενταπλάσιος) i 1se đɛ́te hêre, ɛđɛ́ i ɕumezúari dúhɛte te jɛ́te i pɛsemezúari i te 70

(state ãétevet) 10 hêre. Te pesemezuárine prá ɛ bém dykmɛsumezúare mbi núm. 5, i cíli íste 350, i vúm ɛãé ŋê fárɛze, qe kâ sumezóŋesi perpára, ãɛ ɛ sumezúam ãɛ mbi núm. 10. Kestù ɛãé mbe te tjérat pasqýra ɛãé mbe xdó tjátere te tíλe.

66. Lé te sumezóhɛte ãɛ númure i sumenúmɛrte mbi númure te ŋenúmɛrte, ɛãé per pasqýre núm. 8567 mbi núm. 5.

Qe tà sumezójme mɛ te vertɛtúare púnene, dúhɛte tà skrúajme núm. 8567 ndene vétehɛ 5 hêre ãɛ tà mbléãme; kestu,

8567	ŋê	hêre	1
8567	dŷ	„	1
8567	trî	„	1
8567	kâtre	„	1
8567	pése	„	1
42835			5

Si umúar 1ja pése hêre mbe vétehɛ ãɛ béri sumezónesine 5, kestú ãɛ i sumezuármi 8567 ãɛ béri te sumezuárine 42835.

Ketú, nde vénçim rê z' bém tjátere

púne, perváç ɕumezúam mɛ te mbléđure te páre hêre ŋérrate, pastâj đéterate, pastâj qíndɛte đɛ mê pastâj míjerate. Ho gíđe kjó púne bénɛte đɛ nde ɛ ndáfɕim te ɕumezuármine 8567 nde cópera te pjéɕtavɛt, ɛđé t' i ɕumezójme mɛ ndíhmet te Depásese, pastâj t' i mbléđme, kɛɕtú,

7	mbi	5	35
60	„	5	300
500	„	5	2500
8000	„	5	40000
8567			42835

Ketú gétem ŋehéreɕ mɛ ndíhmet te Depásese te ɕumezuárit' ɛ númurɛt ŋenúmerte 7, 6, 5, 8 mbi núm. 5, ɛđé te núm. 7 te ŋérravɛt fíλmɛ qe qúhɛte i pjéɕtese páre i ɕkrúajtem ŋérra si nde Depáset; te pjéɕtavɛt tjéra si đám nde nŷjt sípre (65), perserî si te ŋérravɛt, po te ŋérravɛt te ɕumezuármevɛt. Eđé dyk mɛ uɕumezúare gíđe cóperate mbi gíđ' até númure uɕumezúa i tére. Hastâj umblóđe te ɕumezuárit' ɛ cóperavɛt nde ŋé te

mbléđure 42835 te ɕumezúarmit ɕumenúmɛrte 8567 mbi ɕumezóŋesine ɛ ŋenúmɛrte 5.

Tíđe kjó púne bénɛte sa nde mê pák mót ɛ nde mê pák vént đɛ mɛ mê pák mundím si nde keté pasqýre

$$\begin{array}{r} 8567 \\ 5 \\ \hline 42835 \end{array}$$

, nde te cílene đémi keɕtú, pése hêre ɕtáte ŋérra 35, đɛ ɕkrúajme nde véntt te ŋérravɛt 5, ɛđé te trî đétat' i mbáme nde dóre. Hastâj pése hêre páɕte đétera 30, đɛ trî te dórese 33, đɛ ɕkrúajme nde véntt te đéteravɛt 3, ɛđé trîđéte đétera qe béŋene tré qíndɛ i mbáme nde dóre. Hastâj pése hêre pése qíndɛ 25, đɛ tré te dórese 28, đɛ ɕkrúajme nde véntt te qíndɛvɛt 8, ɛđé te ŋezét qíndɛte qe béŋene dŷ míje i mbáme nde dóre. Hastâj pése hêre téte míje 40, ɛ dŷ te dórese 42, ɛđé, si mɛ mós pásure mê te tjéra te ɕumezójme, ɕkrúajme 2 míje nde

véntt te míjeravɛt ɛđɛ́ 4 đɛ́tera míje mbe te méŋɡere nde véntt te đɛ́teravɛt míje.

Te ɡumezuáret' ɛ númuri te ŋenúmɛrte mbi númure te ɡumenúmɛrte éɡte ɡíđe ketá, sɛ nga dý númurɛ qe ɡumezóhɛne si uvertɛtúa síɲte nde nŷj (64) cilenedó te véme te ɡumezúarm đɛ cilenedó ɡumezóŋes íɡte ɡíđe ŋê ɲúne, véç te vertɛtuárete bénɛte játrazi, te cílete ɲerserî nde ɡíđ' até fúnt dɛ́l, si nde márçim ɲasqýren' ɛ síɲermɛ kundrekđyɛ́razi (ἀντιστρόφως)

$$\begin{array}{r} 5 \\ 8567 \\ \hline 42835 \end{array}$$, nde te cílene, nde

vént qe mê síɲre đám 5 hɛ́re 7 ŋérra ɛ 6 đɛ́tera ɛ 5 qíndɛ ɛ tɛ́te míje, đám 7 hɛ́re, ɛ 60 hêre, ɛ 500 hɛ́re, ɛ 8000 hêre 5 ŋérra.

Eđɛ́ ɲer te vertɛtúare mɛ te mblɛ́đure, nde vént qe núm. 8567 ɛ ɡkrúam 5 hêre, dúhɛte núm. 5 tà ɡkrúajme 8567 hêre, te cilete íɡte ɡíđe ŋê (ɡíh nde nŷjt 64),

po dó mê ɕúme púne ɛ mót. Eðé mbe te ndáre te ɕumezóŋesit nde cóperat te pjé-ɕtavɛt, si x' dúkɛte nde pasqýre

5 mbi	7	35
5 „	60	300
5 „	500	2500
5 „	8000	40000
	8567	42835,

ðémi ɕumezóhɛte núm. 5 si écte bére ɕumezóŋesi 7 tuɛ umápe 1 ja 7 hêre. Hastâj nde vént qe te ðémi (si nde nŷjt 65, vís a!) te ɕumezuáret' ɛ númurɛt 60, 500, 8000, mbi núm. 5 jáne te ŋérravɛt te ɕumezuármevɛt, do ðémi (si nde até nŷj perserî 65, po nde vís b!) sɛ te ɕumezuárete ɛ núm. 5 mbi núm. 60, 500, 8000 jáne 10 hêre i ɡaɕtemezúari i núm. 5, 100 hêre i pɛsemezúari i tî ðɛ 1000 hêre i tɛtemezúari i tî.

67. Lé te víme ðɛ nde te ɕumezúare te **númurɛ** te ɕumenúmɛrte mbi **númurɛ** te ɕumenúmɛrte, si, per pasqýre, te núm. **7986 mbi núm. 869.**

Qe te ƨumezóhɛte núm. 7986 mbi núm. 869, duhɛte te mépɛte 869 hêre mbe vétehɛ.

Ho número' i ƨumezúarm 7986 éƨte bére pɛ númurɛ te ŋenúmɛrte,

te pjéƨtese	páre	pɛ	número 6
„ „	dýte	„	„ 80
„ „	tréte	„	„ 900
„ „	kátrete	„	„ 7000
			7986,

ɛdɛ número ƨumezóŋes 869 pɛ número te ŋenúmɛrte,

te pjéƨtese	páre	pɛ	número 9
„ „	dýte	„	„ 60
„ „	tréte	„	„ 800
			869

Hrapó, qe te mépɛte núm. 7986 mbe vétehɛ 869 hêre, dúhɛte te mépɛne cóperat' ɛ tî 6, 80, 900, 7000 káqe hêre ɑɛ te mblíɑɛne pastâj nde ŋé. Qe te mépɛne cóperat' ɛ tî káqe hêre, dúhɛte te mépɛne si éƨte mápe ŋéja ɛ kréjmɛ nde te béret

te númurit hérevɛt, ɕumezóŋesit 869, ɛ cíla éɕte mápe 9 hêre per númurin' ɛ ŋérravɛt 9, 10 hêre i ɒaɕtemezúari i sâj per númurin' ɛ ðéteravɛt 60, ðɛ 100 hêre i tɛtemezúari i sâj per númurin' ɛ qíndɛvɛt 800 ðɛ mblíðɛne nde ŋé; doméðéne te ɕumezóhɛne cóperat' ɛ ŋenúmɛrta 6, 80, 900, 7000 te númurit ɕumezúarm 7986 mbi cóperat te ŋenúmɛrta 9, 60, 800 te númurit ɕumezóŋes 869 pas te vertɛtuáravɛt mê síprе (nde Depáset te Hiðagórese ðɛ nde nýjt 65, vís a! ðɛ b!) ɛðé si defténɛte ɕkrúare mɛ númɛra nde keté depáse pás.

6	mbi	9	54
80	„	„	720
900	„	„	8100
7000	„	„	63000
7989			71874
6	„	60	360
80	„	„	4800
900	„	„	54000
7000	„	„	420000
7986			479160
6	„	800	4800
80	„	„	64000
900	„	„	720000
7000	„	„	5600000
7986		869	6388800
			6939834

Nga sa ðám ðɛ pám nde depáset sípre ðɛ sa uvertɛtúane mê sípre númurɛte, qe ɓumezóhɛne, sadó te ɓumenúmɛrte te jéne, mɛqéneqe xdó pjéɓte ɓumezóhɛte vɛçán mbi xdó pjéɓte vɛçán te ɓumezuáret' ɛ týrɛ bénɛte mɛ ndíhmet te Depásese Iiðagórese si te númurɛt ŋérravɛt krejmɛ. Eðé

gíđe púna qe uɕenúa nde depáset sípre bénɛte ɕúme mê ɕkúrtere đɛ fárɛ ɛ plót' ɛ ɛ mbarúare si nde pasqýret pás,

7986
869
71874
47916
63888
6939834

Nde keté pasqýre ɛ ɕumezúam núm. 7986 te páre hêre mbi ŋérrat si mbi númure te ŋenúmɛrte đɛ te ɕumezuárine ɛ ɕkrúam ndene víjet. Ilastâj mbi đéterat đɛ te ɕumezuárine ɛ ɕkrúam ndene te ɕumezuárine mbi ŋérrat dykɛfiλúare nga đéterat ɛ lárt, ɛđé fárɛzene perpára mbe te djáđte núk' ɛ ɕkrúam sɛ kâ nga i ɕumezúari mbi ŋérrat qe t' jà zére véndine đɛ vjén ɛ tépere. Ilastâj ɛ ɕumezúam mbi qíndɛt ɛđé te ɕumezuárine ɛ ɕkrúam ndene te ɕumezuarine mbi đéterat dykɛ fiλúare nga qíndɛt' ɛ lârt, ɛđé fárɛzate perpára mbe te djáđte núk' i ɕkrúam, sɛ kâ nga

te ɕumezuárite mbi ðéterat ðɛ mbi ŋérrat qe t' uà zéne véndine ɛðé víŋene te tépera. Keɕtú ɛðé númɛra te tjéravɛ pjéɕta kur te kéte; ɛðé nde qénte qe te mós kéte ketú ketjé ndene te máðɛne, fiλóhɛte te ɕkruárete ɛ te ɕumezúarit nga vend' i asâj númurɛ, mbi te cílene bénɛte te ɕumezuárite, ɛ lárt. Qé ðɛ tjátere paſqýre,

30124
30205
150620
60248
90372
909895420

68. Nde te flλúaret te ɕumezuárete nde púnet te ɕumezóŋesit íɕte ɲíde ŋê ndo se djáðti ndo se méŋgeri ufiλófte ndo prɛj mési; po nde púuet te ɕumezúarmit per púnet te mbájturit nde dóre ŋérra qe víŋene nga pjéɕtat' ɛ póɕtera, qe te híðɛne nde te lártet, si ðɛ nde mbléðjɛt ɛ nde xbrítjɛt, dúhɛte, per mós mɛ umundúare ɕú-

me, te flλóhɛte se djáđti mbe te ménŋere. Qé đɛ pasqýra sa per púnet te ɓumezóŋesit.

457	457	457
386	386	386
2742	1371	3656
3656	3656	1371
1371	2742	2742
176402	176402	176402

69. Kur ɓumezóŋesi íɛt' i ɓumezúar' i dý número, te ɓumezuarete múnt te bénɛte mbe dý úđe, qe dálene mbe ŋê vént; ndɛk te ɓumezóhɛte i ɓumezúarmi mbi ɓumezóŋesine, íɛte gíđe ŋê te ɓumezóhɛte perpára mbi ŋérine nga kréjesit' ɛ tî, pastâj i ɓumezúari mbi tjétrine kréjes. Kɛɛtú, per pasqýre, lé te ɓumezóhɛte núm. 23 mbi núm. 15, i cíli éɛt' i ɓumezúare i númurɛt 3 đɛ 5

23	23	23
15	3	5
115	69	115
23	5	3
345	345	345

Fjála qe dél mbe ŋé vént éɕte nde até kufímt (τὸν ὁρισμὸν) te ɕumezúarit, qe i ɕumezúari bénɛte pɛ ɕumezóŋesit, si éɕte bére ký pɛ ŋése kréjmɛ. Πrapó ɕumezóŋesi 15 éɕte bere mbe dý úđe, ór éɕte mápe 15 hêre 1ja ɛ kréjmɛ, ór i trɛmezúar' i 1se 5 hêre, a i pɛsemezúar' i 1se 3 hêre.

70. Kur ɕumezóhɛte númure mbi tjétre númure, pastâj i ɕumezúari i týrɛ mbi tjɛtere, i ɕumezúar' i pastâjm đúhhɛt' i bére i tré kréjesɛ; nde uɕumezófte đɛ mbi tjétere a te tjére ŋérine pas tjéterit, đúhɛte i bére i kátre, a i ɕúme, kréjesɛ.

Kur ɕumezóhɛne keɕtú ɕúme númurɛ ŋéri mbi tjétrine, i pári qúhɛte i ɕumezúarm, te tjérete ɕumezóŋes. Πó, cilenedó qe te véme te ɕumezúarm đɛ cilenedó te pare ɕumezóŋes ,cilenedó te dýt' a te tréte, i ɕumezúari i pastâjm i te ɡíđevɛ dél ɡiđe ŋé númure; si, per pasqýre, nde uɕu-

mezófɛine ŋéri mai tjétrine númurɛte 8, 7, 6, 5 mbe ráđe per pasqýre si ketó,

te páre 8, 7, 6, 5,
te dýte 8, 7, 5, 6,
te tréte 8, 5, 7, 6,
te kátrete 5, 8, 7, 6, i ɛumezúari i ketýrɛ i fúndit íɛte gíđe ŋé número. Sɛ nde ráđet te dyte te dý kréjesite 8, 7, dykmɛqéne gíđ' atá ɛđé i ɛumezúar' i týrɛ pór íɛte gíđ' ŋé. Hastâj te dý te tjérete 6 đɛ 5, mɛqéneqe do ɛumezóhɛne đɛ jáne kréjes te ɛumezúarit tyrɛ, ɛđé nga ç' đám mê sípre (nýj 64) éɛte vertɛtúare sɛ número qe ɛumezóhɛte mbi tjétere número, éɛte gíđe ŋé, nde uɛumezófte đɛ mbi kréjesɛt te atî, te páre hêre mbi ŋérine cilenedó prɛj te dývɛ pastâj i ɛumezúari mbi tjétrine, i ɛumezúari i nùm. 8 đɛ 7 nde uɛumezófte mbi núm. 6, pastâj i ɛumezúari mbi núm. 5 si nde ráđet te páre, a mbi núm. 5, pastâj i ɛumezúari mbi núm. 6 si nde ráđet te dýte, bénɛte gíđ' aý i ɛumezúare i fúndit.

Nde ráđet te tréte núm. i páre 8, qe íste gíđ' aý đɛ nde te dýtene, perserî pas gíđ' atýrɛ qe uvertɛtúane mê sípre (nŷj 64) íste gíđe ŋê ó mbi núm. 7 te páre hêre, pastâj i ɓumezúari mbi núm. 5, si nde ráđet te dýte, ó mbi núm. 5, pastâj i ɓumezúari mbi núm. 7, si nde ráđet te tréte, bénɛte gíđ' aý i ɓumezûare, i cíli pastâj ɓumezóhɛte mbi gíđ' até núm. 6, si đɛ nde te dýtene, i ɓumezúare i fundit bánɛte gíđ' aý i ráđese dýte, i cíli éste gíđ' ŋé, si udeftýɛ, mɛ te se párese.

Nde ráđet te kátrete, mɛqéneqe nga dý númurɛ qe ɓumezóhɛne cilenedó te véme te ɓumezúarm đɛ cilenedó ɓumezóŋes i ɓumezúare bénɛte gíđ' aý númure, ó núm. 8 mbi núm. 5, si nde te trétene ráđe ó núm. 5 mbi núm. 8 si nde te kátretene i ɓumezúari i týrɛ íste gíđ' aý númure, i cíli pastâj mɛ qéne qe ɓumezóhɛte mɛ ráđe mbi númurɛt 7 đɛ gásta si đɛ nde te trétene bénɛte gíđ' aý i ɓumezúare.

Kɛstú ɛđé sadó númurɛ qe te jéne ɛ-

ðɛ́ sidó qe t' i kembɛ́ŋene ráðete, kur jáne ɡíð' atá, i ɛumezúari i týrɛ i fúndit íɛte ɡíð' aý númure.

Njɛsetimi

71. Θám mê síɲre (nde nŷj 12) ç' éɛte ɲjɛsetím a te ɲjɛsetúare, cíli nga númurɛt' ɛ te ɲjɛsetúarit ðúhɛte i ɲjɛsetúarm cíli ɲjɛsetóŋes ðɛ cíli ɲjɛ́se. Ketú dote ðɛ́mi qýɛ bénɛte ɲjɛsetími a te ɲjɛsetuárete.

Mɛqéneqe, kur ɲjɛsetóŋesi éɛt' i térete, ŋéja ɛ krɛ́jmɛ i eɛte ɲakíce, andâj atehɛ́rɛ ðɛ ɲjɛ́sa dote jɛ́te ɲakíce ɛ te ɲjɛsetúarmit, si, fjála vjɛ́n, ɛ dýte, a ɡýsme, kur ɲjɛ́setóŋes éɛte núm. 2, ɛ trɛ́te kur ɲjɛsetóŋes éɛte núm. 3, ɛ kátrete kur ɲjɛsetóŋes éɛte núm. 4, ɛ ɡíðe keɛtú.

Παɲó ɛ tíʎe ɲakíce ɛ te ɲjɛsetúarmit dyk mɛ qéɲe ɲjɛ́sa, íɛte númure qe, nde

ugumezófte mbi pjesetónesine, dote ápe te gumezúare bára me te pjesetuármine. Ha kjó púne dote na vjéne âe mbe te géture pjésene âe mbe te provúare nde ubé te pjesetuárete dréjte.

72. Kur âe i pjesetúarmi âe pjesetónesi jáne te nenúmerte âe bárazi, pjésa íste néja e kréjme, se sa hêre íste mápe qe kâ bére pjesetónesine, káqe hêre dúhete te mépete te béne âe te pjesetúármine qe jáne bárazi. Her pasqýre, nde upjesetófte núm. 7 pe núm. 7, pjésa íste 1^{ja}, a ndrýge e 7ta e núm. 7.

Kur i pjesetúarmi íste gíâ' aý númure né me pjesetónesine e nérravet fíâme, por i nérrave tjéra te lárta, cilavetdó, perserî pjésa íste 1, por e nérravet te pjesetúarmit, si, nde upjesetófnine númurete 70, a 700, a 7000 a xdó tjátre pjéstaje pe númurit nérravet fíâme 7, perserî pjésa íste 1, po 10, a 100 a 1000.

Fjála ést' e díture qe nga émeri, se pjésa éste nê me te térene.

Πrapó ε ɒiđesójme (τὸ γενικεύομεν) đε đέmi sε *i pjεsetúarm i ɣdó pjέσtεjε, kur kâ káge ŋérra, sa ŋérra te fíλmε kâ pjεsetóŋesi, pjέsa íσte* 1, *po ε ŋérravεt te pjεsetúarmit.*

73. Kur i pjεsetúarmi íσte i ŋenúmεrte a i dynúmεrte m' î máđ sε pjεsetóŋes' i ŋenúmεrte, po m' î vógele sε i đεtemezúar' i atî (i cíli díhεte sε íσte ɒiđ' aý númure mε fárεze perpára mbe te djáđte), pjέsa íσte númur' i ŋenúmεrte, kur i pjεsetúarmi íσte plót i pjεsetúarm, a númur' i perzjέm pε te ŋenúmεrti đε te cópε, kur s' éσte plót i pjεsetúarm.

Πrapó, mεqéneqe pjεsa íσte ε ŋenúmεrte, a ε perzjέmε, m' ê vógele sε núm. 10, te cílen' ε έp i đεtemezúari, dúhεte te kerkóhεte cíla íσte qe nga núm. 2 ε ɒεr ndε núm. 9.

Te kerkuárete múnt te bénεte dýzaj mε te xbríture, a mε te σumezúare.

a) Mε te xbríture bénεte keσtú. Xbréseme pjεsetóŋesine nga i pjεsetúarmi te

páre hêre ɛãé, mɛqéneqe i pjɛsetúarmi éɛte m' i máũ sɛ pjɛsetóɳesi, kâ per te mbéture domozdó nga te xbríturit' ɛ páre tépere. Tépera prá, nde íɛte númure m' î máũ sɛ pjɛsetóɳesi ɛ xbréseme pjɛsetóɳesine perserî te dýte hêre, ɛãé nde mós mbéte tépere, pêtem pjése núm. 2, sɛ dý hêre hýri pjɛsetóɳesi ndɛ i pjɛsetúarmi. Nde mbéte perserî tépere ãɛ m' ê máãɛ sɛ pjɛsetóɳesi, perserî ɛ xbrésme pjɛsetóɳesine te tréte hêre, ɛãé, nde mós mbéte tépere, pêtem pjése núm. 3, sɛ trî hêre hýri pjɛsetóɳesi ndɛ i pjɛsetúarmi. Nde mbéte perserî tépere, perserî keɛtú béjme sa pêr te mós mbése tépere, a te mbése m' ê vógele sɛ pjɛsetóɳesi.

Kur nde te xbríture te pjɛsetóɳesit hêre pás hérɛ mbe ne fúnt s' mbétɛte tépere, ahérɛ i pjɛsetúarmi éɛte plót i pjɛsetúarm ɛãé pjésa iɛte númure i térete i hérevɛt te xbríturit. Kur nde te xbríturet te pjɛsetóɳesit hêre pás hérɛ mbe ne fúnt mbétɛte tépere ɳéze, a númure ɳér-

raɢ m' i vógele sɛ pjɛsetóŋesi, ahɛ́rɛ i pjɛsetúarmi s' éɢte plót i pjɛsetúarm, ɛɗɛ́, qe te pjɛsetóhɛte ɗɛ tɛ́pera, dúhɛte ŋéja, kur íɢte tɛ́pre ŋê, a ŋérrat' ɛ númurit tɛ́prese, kur íɢte tɛ́pre m' ê máɗɛ sɛ ŋéja, te copetóhɛne nde cópera, sa ŋérra kâ pjɛsetóŋesi. Keɢtú pjɛ́s' ɛ tɛ́prese íɢte ŋê ɛ cópete, a númur' i cópete, i cíli deftɛ́nɛte si pám mê sípre (nde nŷj 39) mɛ copenumuróŋes númurin' ɛ vógele qe pjɛsetóhɛte prɛj mê te mâɗi ɗɛ copedeftɛ́ŋes pjɛsetóŋesine. Πrapó, kur i pjɛsetúarmi s' éɢte plót i pjɛsetúarm, ɛɗɛ́ pjɛ́sa éɢte númur' i perzjɛ́m prɛj te téreti per cópen' ɛ pjɛsetúarmɛ te pjɛ́setúarmit ɗɛ prɛj te cópeti per cópen' ɛ papjɛsetúarmɛ, ɛɗɛ́ nga ɛ tíʎe árɗj' (περίστασιν) ɛ númurɛt víŋene númurɛt' ɛ cópete.

Ketá te kerkúare mɛ te xbríture lɛ́ tà deftɛ́jme ɗɛ mɛ pasqýre, nde te cílat véme te pjɛsetóhɛte núm. 15 pɛ núm. 3 ɗɛ núm. 23 pɛ núm. 5

15			23		
3	hêre	1	5	hêre	1
12			18		
3	„	2	5	„	2
9			13		
3	„	3	5	„	3
6			8		
3	„	4	5	„	4 ¾ pjésa mbi
3			3		5 pjesetónesine
3	„	5 pjésa mbi			20
0		3 pjesetónesine			3 tépera
		15			23

b) Mɛ te ɓumezúare te kerkuáret' ɛ pjésese bénɛte keɓtú.

Sindekúr dykɛ xbríture pjɛsetónesine nga i pjɛsetúarmi ãɛ nga tépera, a tépe-rate, nga nê ɛ nga nê hêre nê pás néjɛ, per sa mɛ mós mbéture tépere, a mɛ mbé-ture m' ê vógele sɛ pjɛsetónesi, pám, sâ hêre hýn pjɛsetónesi ndɛ i pjɛsetúarmi, keɓtú múntme te ɓóhme ãɛ dykɛ ɓume-zúare mɛ te mbléãure pjesetónesine nga nê ɛ nga nê hêre nê pás néjɛ mbe vé-

tehɛ, gɛr sa te bénɛte i ɢumezúare, a i mbléðure, bára mɛ te pjɛsetuármine, kur íɢte plót ɢúme hêre pjɛsetóɳesi, a cópe ɛ te pjɛsetúarmit plót ɛ pjɛsetúarmɛ ðɛ tépere, kur i pjɛsetúarmi s' éɢte plót i pjɛsetúarm. Ho ketá te ɢumezúare te númurɛt ɳérravɛt fíλmɛ ɛ kémi te bére nde te béret te Depásese Hiðagórese, ðɛ ɛ kémi te msúare ɛ te vɛndósure (τοποθετημένον, τετυπωμένον) nde méntt ðɛ ɛ díme perperjáɢtazi pâ mɛndúare. Hrapó ɢkrúajme te páre hêre númurin' ɛ pjɛsetúarm, ndene te cílene do bénɛte te pjɛsetuárete, pastâj mbe te djáðte pjɛsetóɳesine ndáre mɛ víje ndermjét tatepjétazi ðɛ héqure terðórazi ndene té tjátere víje, ndene te cílene do ɢkrúhɛte pjésa, si nde ketó pasqýra, nde te cílat véme per te pjɛsetúare núm. 56 pɛ núm. 7 ðɛ núm. 69 pɛ núm. 9.

56	7	69	9
56	8	63	7 ⅔
00		06	

Nde ketó pasqýra. pósa hóðem sŷte, pám sakaqehére nde te párene se i pjesetúarmi 56 íst' i sumezúar' i pjesetónesit 7 ðe i núm. 8, i cíli iste pjésa ðe e skrúam ne vént te sâj, eðé te sumezuárine e týre ndene te pjesetuármine, prej te cílit, dyk me qéne plót i pjesetúarm, si e xbrítem núke mbéti tépere; nde te dýtene se i pjesetúarmi 69 dyk me qéne ndermiét te sumezúarit 63 te pjesetónesit 9 mbi núm. 7 ðe te sumezúarit 72 te pjesetónesit 9 mbi núm. 8, s' éste plót i pjesetúarm, prapó, si skrúam pjésen' e pjésese te téretene núm. 7 nde vént te sâj ðe te sumezuárine 63 te pjesetónesit mbi até ndene te pjesetuármine 69 ðe e xbrítem, pjesetúam ðe téprene 6 nde númure te cópete (si ðám nde nŷj 33), ðe e skrúam nde vént te tî práne pjésese térete ðe ubé e tére pjésa e núm. 69 pe núm. 9 númure i perzjém.

Nga sa ðám nde nŷjt te síperm (72) bénete pún' e díture, se, ðe kur númur' i

ŋérravɛt te pjɛsetúarmit íɛte giđ' i tíλe m' i máđ sɛ pjɛsetóŋes' i ŋenúmɛrte đɛ m' î vógele sɛ i đɛtemezúar' i atî, númur' i ŋérravɛt pjésese íɛte giđ' i tíλe, qe géndɛte mɛ púnet qe đám sípre, por i ŋérravɛt te pjɛsetúarmit. Si nde pasqýra giđ' ató te sípermɛte po te tjéra ŋérravɛ

560	7	5600	7	56000	7
560	80	5600	800	56000	8000
000		0000		00000	

690	9	6900	9
630	70 60/9	6300	700 600/9
60		600	

Nga ketó pasqýra nde te párene ɛ te dýtene ɛ te trétene, nde te cílat i pjɛsetúarmi íɛte plót i pjɛsetúarm, pám sɛ pjésa iɛte giđ' aý múmure i térete 8, sí đɛ nde te párene mê sípre, po ŋeŋésesɛ mɛ te pjɛsetuármine, nde te párene đétera, nde te dýtene qíndɛ, nde te trétene míjera, đɛ púna éɛte giđ' aɛtú ɛ mbarúare; ɛđé nde te kátretene ɛ nde te péstene, nde te cílat i pjɛsetúarmi s' éɛte plót i pjɛsetúarm, pám

sɛ pjɛ́sa íɢte ɡíđ' aý númur' i perzjɛ́m, si đɛ nde te dýtene mê sípre, ɛđɛ́ ŋeŋésesɛ, sindekúr đám, po púna s' éɢt' ɛ mbarúare, sɛ númurɛt' ɛ cópete jáne mê te međɛ̂ŋ sɛ ŋéja ɛ krɛ́jmɛ (34), pa dúhɛte đɛ tjátere púne qe te pjɛsetójme đɛ atá, sa ɡɛr te mbɛ́tɛte tɛ́pere qe te béŋe númure mirefíλi te cópete mê te vógele sɛ ŋéne ɛ krɛ́jmɛ.

Lɛ te vími taní nde te mbarúare te dŷ pasqýravɛt pastájmɛ

$$\begin{array}{r|l} 690 & 9 \\ \cline{2-2} 630 & 70\frac{60}{9} \\ \cline{1-1} 60 & \end{array} \qquad \begin{array}{r|l} 690 & 9 \\ \cline{2-2} 63 & 76\frac{6}{9} \\ \cline{1-1} 60 & \\ 54 & \\ \cline{1-1} 06 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 6900 & 9 \\ \cline{2-2} 6300 & 700\frac{600}{9} \\ \cline{1-1} 600 & \end{array} \qquad \begin{array}{r|l} 6900 & 9 \\ \cline{2-2} 63 & 766\frac{6}{9} \\ \cline{1-1} 60 & \\ 54 & \\ \cline{1-1} 60 & \\ 54 & \\ \cline{1-1} 6 & \end{array}$$

Nde te párene nga ketó i pjesetúarmi íɵte ãétera, andâj ãε pjésa íɵte ãétera 7 per 63 ãétera, mbéne ãε 6 ãétera qe núke pjesetónεne nde ãétera εãé uɵkrúane nde fytýre númuri te cópete; po ãε ketó pjesetónεne nde númure te térete te ŋérravεt krέjmε, εãé, mεqéneqe ŋérrat' ε krέjmε ɵkrúhεne mbe te djáãte te ãéteravεt, núke ɵkrúam fárεzene perpára 7^{se}, po prítem sa pjesetúam ãε tέprene te 6 ãéterate, te cílavεt perserî pjésene uà pέjme ŋehéreɵ, mεqéneqe jáne mê pák sε i ãetemezúar' i pjesetóŋesit, pás sa ãám sípre nde keté nŷj, ε cíla íɵte 6 ŋérra per 54, sε ãε núm. 60 s' éɵte plót i pjesetúarm pε núm. 9, εãé aɵtú ɵkrúam te 6 ŋérrate perpára ãéteravεt, εãé tépren' ε pastájmε te 6 ŋérrate, mεqéneqe s' pjesetónεne nde númure te térete, i ɵkrúam si dúhεte nde númure mirefíãi te cópete, ãε pjésa íɵte 7 ãétera, 6 ŋérra, qe ɵkrúhεne ŋehéreɵ 76, εãé 6 te néntta, qe ɵkrúhεne $\frac{6}{y}$, te ŋése krέjmε ãε umbarúa

te pjɛsetuárete per 684 ŋérra nga te 690, ɛðé per te pjɛsetúaret te númurɛt cópete dóte flásme kur te víme nde vént te týrɛ.

Nde te dýtene i pjɛsetúarmi íɛte qíndɛ, andâj ðɛ pjésa íɛte qíndɛ 7 per 63 qíndɛ, mbéne ðɛ 6 qíndɛ qe núke pjɛsetónɛne nde qíndɛ, ɛðé uɛkrúane nde fytýre númuri te cópete; po ðɛ ketá pjɛsetónɛne nde númure te térete te ðéteravɛt, ðɛ upjɛsetúane si ðám sípre, andâj núke ɛkrúajme fárɛzate perpára te 7 qíndɛvɛt, ɛðé nde véntt te ðéteravɛt ɛkrùam 6 per 54 ðétera, mbéne ðɛ 6 ðétera, te cílate, si mós mɛ upjɛsetúare nde ðétera, upjɛsetúane sindekúr taníði sípre ðám nde ŋérra 6, per 54, ðɛ uɛkrúane nde véntt te týrɛ; tépeŕ' ɛ fúndit 6 ŋérra uɛkrúajt nde númure mirefíÂi te cópete, ðɛ umbarúa te pjɛsetuárete per 6894 ŋérra nga te 6900, ɛðé per núm. ɛ cópete si ðám.

74. Ilám nde te kerkúare pjésene mɛ te xbríture, sɛ sâ ɛúme pún' ɛ vént ɛ mót dúhɛte, ɛðé, kur nde te pjɛsetùare

te númurɛ fárɛ te vópele káqe, nde te meðéŋɛ díhɛte sɛ mê ɓúme, ɛðé mê ɓúme, sa mê te meðêŋɛ. Hám ɛðé nde te kerkúare mɛ te ɓnmezúare mɛ ndíhmet te Depásese Hiðagórese sâ ɓpéjt ɛ sâ léhte ɛ nde pák vént, ɛðé si nde te pjesetúare te vépelɛ ɛðé te meðéŋɛ. Andáj ndónesɛ te pjesetuárete mirefíλi íɛte te xbríture, éɛte pelqýɛre ɛ bénɛte mɛ te ɓumezúare mɛ ndíhmet te Depásese, ɛðé mɛ ŋê hêre te xbríture per xdó númɛre.

75. Kur i pjesetúarmi íɛte i ɓumenúmɛrte ðɛ pjesetóŋesi i ŋenúmɛrte, díhɛte sɛ pjésa íɛt' ɛ ɓumenúmɛrte ɛðé, qe t' jà pɛ́jme númɛrate ŋê ŋga ŋê ɛ te pjesetójme te pjesetuármine léhtazi pas sa ðám nde nŷt sípr' ɛ mê síprɛ, ɛ ndájme nde te pjesetúarm te vépele, sicílene te ŋérravɛ te pjéɛtese tî mê ɓúme sɛ te pjesetóŋesit ðɛ mê pák sɛ te ðɛtemezúarit atî, si nde ketó pasqýrra,

9384	4	23839	7	
8	2346	21	3405	$\frac{4}{7}$
13		28		
12		28		
18		0039		
16		35		
24		4		
24				
00				

prɛj se cílavɛt nde te párene número' i míjeravɛt 9 íɛte n' î máû sɛ pjɛsetóŋesi 4 ûɛ n' î vógele sɛ i ûɛtemezúar' i atî 40, ûɛ ép pjése te ŋenúmɛrte. Kɛɛtú ɛ gétem te pjɛsetuármin' ɛ páre nga te végelite, si ûám. Keté ɛ pjɛsetójme si número pas sa ûám nde nŷjt te síperm ûɛ géjme pjése 2, te cílen' ɛ ɛkrúajme ndene víjet perndene pjɛsetóŋesine, per número ne 8, te cílen' ɛ ɛkrúajme ndene te pjɛsetuármin' ɛ páre 9 ûɛ ɛ xbréseme ɛ géjme tépere 1 míje, te cílene ɛ qúajme 10 qíndɛ, qe íɛte gíûe ŋê, ûɛ xbréseme práne mbe te djáûte nde véntt te fárɛzese ûɛ

te 3 qíndɛt' ɛ te ɲjesetúarmit máð ɛ bénɛne 13 qíndɛ, i ɲjesetúarm i dýte m' î máð perserî sɛ ɲjesetóɲesi ðɛ m' î vógele sɛ i ðɛtemezúar' i atî. Hastâj ɲjesetójme qeaɛtú ðɛ keté te ɲjesetuármin' ɛ dýte ðɛ géjme ɲjése 3 qíndɛ, te cílete i ɛkrúajme mbe te djáðte te ɲjésese míjeravɛt 2, per núm. 12, te cílene ɛ ɛkrúajme ndene te ɲjesetuármin' ɛ dýte 13 ðɛ ɛ xbrésem' ɛ géjme tépere 1 qínt, te cílen' ɛ qúajme 10 ðétera, qe íɛte gíðe ɲê, ðɛ xbréseme prâne mbe te djáðte nde véntt te fárɛzese ðɛ te 8 ðéterat' ɛ te ɲjesetúarmit máð ɛ bénɛne 18 ðétera, i ɲjesetúarm i tréte m' î máð qeaɛtú sɛ ɲjesetóɲesi ðɛ m' î vógele sɛ i ðɛtemezúar' i atî. Hastâj ɲjesetójme qeaɛtú ðɛ keté te ɲjesetuármin' ɛ tréte ðɛ géjme ɲjése 4 ðétera, te cílate i ɛkrúajme mbe te djáðte te ɲjésese qíndɛvɛt 3, per núm. 16, te cílene ɛ ɛkrúajme ndene te ɲjesetuármin' ɛ tréte ðɛ ɛ xbréseme ɛ géjme tépere 2 ðétera, te cílat' i qúajme 20 ɲérra, qe íɛte giðeɲê,

ðɛ xbréseme práne mbe te djáðte nde véntt te fárɛzese ðɛ te 4 ŋérrat' ɛ te pjesetúarmit máð ɛ bénɛne 24 ŋérra, i pjesetúarm i kátrete ðɛ i fúndit m' î máð perserî sɛ pjesetóŋesi ðɛ m' î vógele sɛ i ðɛtemezúar' i atî. Mbenefúnt pjésetójme qeaɛtú ðɛ keté te pjesetúarmin' ɛ fúndit ðɛ pjéjme pjése 6 ŋérra, te cílate i ɛkrúajme mbe te djáðte te pjésese ðéteravɛt 4, per te tére te pjɛsetuármin' ɛ fúndit 24, i cíli éɛte plót i pjesetúarm, ðɛ si ɛ ɛkrúajme ɛ ɛ xbréseme s' mbétɛte tépere fárɛ. Keɛtú dýkɛ undáre núm. 9384 nde te pjésetúarm te vépele 8 míje, 12 qíndɛ, 16 ðétera ðɛ 24 ŋérra ɛ dýkɛ upjesetúare veçán ugénde pjésera 2 míje, 3 qíndɛ, 4 ðétera ðɛ 6 ŋérra, te cílate béŋene núm. 2346 ŋê te tére pjése, ɛðé upjesetúa i tére.

Nde te dýtene númur' i ðéteravɛt míjera 2 éɛte m' î vógele sɛ pjesetóŋesi 7 ðɛ s' ép dót pjése númure te térete, andâj kðénɛmi ɛ qúajme ŋérra míjerraɛ 20

ɛãé mɛ te 3 míjerat 23 míjera, te cílate i pjɛsetójme si ãám sípre ãɛ péjme pjése 3 míje ãɛ tépere 2 míje, te cílat' i qúajme 20 qíndɛ ãɛ mɛ te 8 qíndɛt 28 qíndɛ, te cílete i pjɛsetójme qeaɛtú ãɛ péjme pjése 4 qíndɛ ãɛ tépere fárɛ, ɛãé ndo i ɛkrófɛim fárɛzate ndo mós i ɛkrófɛim pâ número mbe te ménpere s' kán' aspê defté-se, jáne si kán' émerine fárɛ pê. Xbréseme prá te 3 ãéterate, po ketó jáne número m' î vógele sɛ pjɛsetónesi ɛ s' ápene pjése número te térete, domɛãéne s' kémi fárɛ pjése ãétera. Ho ketú nde vént te pjésese ãéteravɛt, qe núke kâ, dúhɛte te ɛkrúajme fárɛzene, sɛ mbe te ménpere íɛte pjés' ɛ qíndɛvɛt ɛ te míjeravɛt, te cílate, po te mós ɛkrúajme fárɛzen' ɛ ãéteravɛt, húmpnene véndin' ɛ týrɛ ãɛ bénene ãéte hêre mê te vógela, andâj ɛkrúajme fárɛzene nde vént te pjésese ãéteravɛt qe s' kâ, ɛãé te 3 ãéterate kãénemi ɛ i qúajme 30 nérra ãɛ mɛ te 9 nérrat 39 nérra, te cílate i pjɛsetójme ãɛ

ŋéjme pjése 5 ŋérra per núm. 35, te cílene ɛ xbréseme nga i pjɛsetúarm' i ŋérravɛt 39 ðɛ mbétɛte tépere 4 ŋérra, te cílate i pjɛsetójme nde númure te cópete $\frac{4}{7}$ ðɛ ɛ ɛkrúajme práne pjésese térete. Kɛstú gétem pjése númure te perzjém, ðɛ núm. 23839 s' éɛte plót i pjɛsetúarm pɛ núm. 7.

Te pjɛsetuárete ɛ zéme nga pjéɛt' ɛ lárte se méŋgeri mbe te djáðte, per te baɛkúare téprene qe mbétɛte, nde mbéte, mɛ númurin' ɛ pjéɛtese pás, si tà xbrésme práne, ɛ per te pjɛsetúare, si pám, ŋehéreɛ. Nde ɛ zénçim nga pjéɛt' ɛ páre se djáðti mbe te ménɡere, dote kémi dykɛ ŋgíture tépera qe s' múnt te baɛkónɛne mɛ númurin' ɛ pjéɛtese lárte perpára ɛðé kɛstú núke do múndɛmi te pjɛsetójme ŋehéreɛ ðɛ do bénɛte mɛ ɛúme mundím ðɛ nde ɛúme kóhe te pjɛsetuárete.

76. Si vertɛtóhɛte kur i pjɛsetúarm i ŋenúmɛrte íɛte bára mɛ pjɛsetóŋes te ŋe númɛrte, aɛtú ɛðé kur i pjɛsetúarm i ɛu-

menúmerte íɛte bára mɛ pjesetóɲes te ɛumenúmerte, sɛ pjésa íɛte ɲéja. Eãé, sindekúr te pjesetúarmi te ɲenúmerte bára mɛ pjesetóɲes te ɲenúmerte kur ɲérrat' ɛ tî jáne te tjátre pjéɛteje, te ãéteravɛt, a te qíndɛvɛt, a te míjeravɛt, a te tjátreje lárt ɛ mê lárt, pjésa éɛte perserî ɲéja, por ɛ pjéɛtese ɲérravɛt te pjesetúarmit, aɛtú ãɛ kur te pjesetúarmi te ɛumenúmerte bára mɛ pjesetóɲes te ɛumenúmerte. Si, per pasqýre nde upjesetófsine númurete 672, 6720, 67200, 672000 pɛ núm. 672 pjésa íɛte ɲê, por ɛ te párit 1 ɛ kréjmɛ, ɛ te dýtit 10, ɛ te trétit 100, ɛ te kátretit 1000.

77. Eãé, kur i pjesetúarm' i ɛumenúmerte íɛte m' î máũ sɛ pjesetóɲes' i ɛumenúmerte po m' î vógele sɛ i ãɛtemezúar' i atî, pjesa íɛte númur' i ɲenúmerte í térete, kur i pjesetúarmi íɛte plót i pjesetúarm, a i perzjém pɛ te ɲenúmerti te térete ãɛ cópɛ, kur i pjesetúarmi s' éɛte plót i pjesetúarm.

I pjɛsetúarm i ɓumenúmɛrte m' î máđ sɛ pjɛsetóŋes i ɓumenúmɛrte, po m' î vógele sɛ i đɛtemezúar' i atî, kâ númɛra sa kâ đɛ pjɛsetóŋesi, kur ɛ pára mbe te méŋgere éɓte m' ê máđɛ sɛ ɛ pjɛsetóŋesit, a bára po númuri ndene te párene íɓte m' î máđ, a kâ ŋê mê tépere, kur ɛ pára mbe te méŋgere íɓte m' ê vógele sɛ ɛ pjɛsetóŋesit, a bára po númuri ndene te párene íɓte m' î vógele.

Kâ númɛra sa đɛ pjɛsetóŋesi, kur ɛ pára íɓte m' ê máđɛ, a bára po númuri ndene té íɓte m' î máđ, đɛ kûpe mê tépere, sɛ, kur aý pjɛsetóŋesi mɛ fárɛze perpára mbe te djáđte íɓt' i đɛtemezúar' i vɛt, prapó m' î vógele sɛ i đɛtemezúar' i vɛt ɛđé fárɛzene ɛ lê jáɓte. Si te đémi per pasqýre, kur i đétemezúari i númurit 435 íɓte 4350, númure m' î máđ sɛ núm. 435 đɛ m' î vógele sɛ i đɛtemezúar' i ketî z' bénɛte as fárɛze te kéte mê tépre.

Kâ ŋê númɛre véteme mê tépere núke mê ɓúme, kur ɛ pára íɓte m' ê vógele a

bára po múmuri ndene té íɛte m' i vógele, sɛ ðɛ ŋɛr nde ŋéne ɛ pjéɛtese se párese te jéte m' ê vógele ðɛ dŷ fárɛza mê tépere te kéte, bénɛte i ðɛtemezúare te ðɛtemezúarit asâj, qe ɛkón te ðɛtemezuárine ɛ múmurit fárɛ te mâð te asâj pjéɛteje. Si te ðémi, per pasqýre i ðɛtemezúar' i te ðɛtemezúarit núm. 100, ŋése pjéɛtese múmɛrese páre ɛ múmurit 435 íɛte 10000, múmure qe ɛkón te ðɛtemezuárine núke véteme te múmurit 435, por eðé fáre te máðit te asâj pjéɛteje mɛ cópet pás, te 999, te cílit i ðɛtemezúari íɛte 9990 m' î vógele sɛ núm. 10000.

Hrapó, per te mós kerkúare pjésene dýkɛ ɛumezúare múmurɛte ɛ ŋenúmɛrte ŋé nga ŋé mbi pjɛsetóŋesine ɛ ɛumenúmɛrte sa te bjéme nde múmure bára mɛ te pjɛsetuármine a ðɛ mɛ tépere mê te vógele sɛ pjɛsetóŋesi, pjɛsetójme véteme númɛren' ɛ páre te pjɛsetúarmit mbe te méŋgere, pɛ se párese pjɛsetóŋesit mbe te méŋgere, kur íɛte, si ðám, m' ê máðɛ, a te dŷ te pá-

rate, kur ɛ pàra íɛte, si ðám, m' ê vógele, ɛðé keté pjése pastâj ɛ ɛumezójme mbi tére pjɛsetóɳesine, ɛðé nde béfte te ɛumezúare bára mɛ te pjɛsetuármine a mê te vógele sa tépeŕ' ɛ tî te jéte m' ê vógele sɛ pjɛsetóɳesi, íɛt' ajó, nde béfte mê te máð, s' éɛt' ajó, po tjéteri númure pás ndene té. Sɛ ketá te kerkúare pjésene mɛ te pjésetúare núməɛrene a te dŷ núməɛrat' ɛ pára núke na ép kurdó pjésene qe dûhɛte, po véteme na deftén kufíne qe kú ɛ ɡɛr kú tà kerkójme per te mós bére ɛúme púne. Qé ðɛ pasqýrera,

648	216	894	298	42896	6128
648	3	894	3	42896	7
0		0		0	

874	427	5678	584 $\frac{422}{584}$
854	2 $\frac{20}{427}$	5256	9
20		422	

Nde pasqýret te páre pjɛsetúam, pas sa ðám sípre, númuren' ɛ páre 6 te pjɛse-

túarmit, ɛ cíla íɛte m' ê mâãɛ sɛ ɛ pára 2 ɛ pjɛsetóŋesit pɛj asáj se párese te pjɛsetóŋesit, ãɛ gétem pjése núm. 3, te cílene ɛ ɛumezúam mbi pjɛsetóŋesine, ãɛ mɛqéneqe béri te ɛumezúare bára mɛ te pjɛsetuármine, aý qénekɛj pjésa.

Aɛtú ãɛ nde te dýtene pjɛsetúam nùmɛren' ɛ páre 8 te pjɛsetúarmit pɛ númɛrese páre 2 te pjɛsetóŋesit ãɛ gétem pjɛse núm. 4, pó, mɛqéneqe, si ɛ ɛumezúam mbi pjɛsetóŋesine béri te ɛumezúare mê te máũ sɛ te pjɛsetuármine, s' qénekɛj aý pjɛsa, ɛãé múarem númurine ndene té mê te vógele, 3, ãɛ aý qénekɛj pjésa, sɛ, si ɛ ɛumezúam mbi pjɛsetóŋesine, béri te ɛumezúare bára mɛ te pjɛsetuármine.

Nde te trétene, mɛqéneqe ɛ pára ɛ te pjɛsetúarmit íɛte m' ê vógele, pjɛsetúam te dýja te párate, núm. 42, pɛ se párese 6 ãɛ gétem pjése núm. 7, i cíli, mɛqéneqe, si ɛ ɛumezúam mbi pjɛsetóŋesine, béri te ɛumezúare bára mɛ te pjɛsetúarmine, qénekɛj pjésa.

Aɛtú ɛãé nde te kátretene ɛ nde te pɛstene, nde te cílat, mɛqéneqe te pjɛsetuármite s' jáne plót te pjɛsetúarm, pjésate dúaλe númurɛ te perzjém.

Hún' ɛ te kerkúarit pjésene múnt te ɛkurtónɛte ãɛ cá, pjɛsetójme mɛ mént número' ɛ páre, a te dýja te párate, si ãám, te pjɛsetúarmit pɛ se párese te pjɛsetónesit, pjésene ɛ ɛumezójme mɛ mént mbi dý número mbe te ménpere te pjɛsetónesit, ɛãé, nde páfɛim sɛ i ɛumezúari íste m' î máã sɛ número qe bénɛte nga dý a trî número te pjɛsetúarmit mbe te ménpere, atehére ãɛ i ɛumezúari i asâj pjésese térete mbi tére pjɛsetónesine dóte jéte m' î máã, ɛãé dúhɛte te ɛikóhɛte tjétere m' ê vógele. Nde godíte te dále bárazi, ahérɛ dúhɛte te ɛumezóhɛte mbi tére pjɛsetónesine.

Nde qénte número' i pjɛsetúarm i ãéteravɛt, a i qíndɛvɛt, a i míjeravɛt, a tjátere pjéɛteje mê lárt, ɛãé pjésa do jéte, si ãám ãɛ mê sípre (nde nýjt 72, 73) ɛ nérravɛt

te pjɛsetúarmit. Eđɛ́ nde qénte númur' i perzjɛ́m, cópa te kđɛ́nɛte nde ŋérra te pjɛ́ɢtese mê póɢte đɛ te pjɛsetóhɛte, si bém đɛ mê sípre, ɢóheme đɛ nde ketó pasqýra,

64800	216	567800	584
648	300	5256	972 $\frac{152}{524}$
0		4220	
		4088	
		1320	
		1168	
		152	

78. Kur i pjɛsetúarm' i ɢumenúmɛrte íɢte m' î máđ sɛ i đɛtemezúar' i pjɛsetóŋesit ɢumenúmɛrte, éɢte pún' ɛ díture, si đɛ kur íɢte m' î máđ sɛ i đɛtemezúar' i pjɛsetóŋesit ŋenúmɛrte, sɛ pjɛ́sa éɢt' ɛ ɢumenúmɛrte. Hapó qe t' i ɡɛ́jme númɛrat' ɛ pjɛ́sese ŋê nga ŋê ɛ ndájme te pjɛsetuármine nde te pjɛsetúarm te vɛ́ɡele te cílevɛt númur' i ŋérravɛt, xdó pjɛ́ɢtɛjɛ qe te jɛ́ne, te jɛ́te m' î máđ sɛ pjɛsetóŋesi, a bárazi kur godít nga ŋê hɛ̂re, đɛ m' î vógele sɛ i đɛtemezúar' i atî. Eđɛ́ i pjɛ-

setójme pas sa ðám sípre, si nde ketó pasqýra

863696	368	4479264	7362
736	2347	44172	608 3168/7362
1276		62064	
1104		58896	
1729		3168	
1472			
2576			
2576			
0			

Nde te párene nga ketó pasqýra te páre te pjesetúarm nga te vépelite kémi 863 míje, te cílene ɛ pjesetójme pás sa ðám sípre, ɛðɛ pɛ́jme pjése 2 míje ðɛ tépere 127 míje, te cílate i kðéjme nde qíndɛ, xbréseme ðɛ te 6 qíndɛte ɛðé bénɛte i pjesetúarm i dýte nga te vópelite 1276 qíndɛ. Keté ɛ pjesetójme qeaɛtú pás sa ðám sípre ɛðé pɛ́jme pjése 3 qíndɛ ðɛ tépere 172 qíndɛ, te cílete i kðéjme nde ðétera xbréseme ðɛ te 9 ðéterate ɛðé bénɛte i pjesetúarm i tréte nga te vópelite

1729 ãétera. E pjesetójme ãe keté qeastú eãé géjme pjése 4 ãétera ãe tépere 257 ãétera, te cílate i kãéjme nde ŋérra te pára, xbréseme ãe te 6 ŋérrate eãé bénete i pjesetúarm i kátrete nga te vógelite 2576 ŋérra. Keté e pjesetójme perserî qeastú, pokúr e géjme plót te pjesetúarm ãe pjése 7 ŋérra eãé umbarúa te pjesetuáret' e núm. 863696 pe núm. 368 nde pjése múmuri te térete 2347, si undá nde te pjesetúarm te végele ãe ugénde pjésera te vógela qetó :

Te pjesetúarm		Pjésera
736000	(míje)	2000
110400	(qínde)	300
14720	(ãétere)	40
2576	(ŋérra)	7
863696		2347

Nde te dýtene te pjesetúarm nga te végelite kémi 44792 qínde, te cílene e pjesetójme, pás sa ãám sípre e pám nde pasqýret te pare, eãé géjme pjése 6 qínde ãe tépere 620 qínde, te cilete i kãéjme nde

ðétera, xbréseme ðɛ te 6 ðéterate, ɛðé bénɛte i pjɛsetúarm i dýte nga te végelite 6206 ðétera. Ký íɕte m' î vógele sɛ pjɛsetóŋesi ðɛ s' ép dót pjése ðétera; ɛðé, si mɛ mós pásure pjése ðétera ɕkrúajme fárɛze nde véntt te ðéteravɛt, qe qíndɛt' ɛ pjésese te jéne nde véntt te týrɛ te trétene. Te 6206 ðéterate i kðéjme nde ŋérra, xbréseme ðɛ te 4 ŋérrate ɛðé bénɛte i pjɛsetlarm i tréte nga te végelite 62064 ŋérra. E pjésetójme ðɛ keté pás te sípermɛt ɛðé pɛ́jme pjése 8 ŋérra ðɛ tépere 3168 ŋérra, te cílate i pjɛsetójme nde número te cópete $\frac{3168}{7362}$, ðɛ umbarúa te pjɛsetuárete ɛ número 4479264 qe s' éɕte plót i pjɛsetúarm pɛ núm. 7362 nde pjése número te perzjém, si undá nde pjɛsetóŋes te végele ðɛ upénde pjésera te vógela ketó

Te pjesetúarm.		Pjésera
4417200	(qíndɛ)	600
	(ðétera) fárɛ	
58896	(ɳérra)	8
4476096	per pjésen' ɛ térete	608
3168	per te cópetene . . .	3168 / 7362 / 3168 / 7362
4479264		608

Eðé i pjesetúarm m' î máð sɛ i ðetemezúar' i pjesetóɳesit sumenúmerte, kur kâ fáreza perpára mbe te djáðte, qúhete número i ɳérravɛ pjéstavet atýrɛ, díhete sɛ, kur kâ ɳê fáreze, i ðéterávet, kur kâ dŷ, i qíndevet, et. Eðé te pjesetuárete íste gíð' ajó púne, eðé pjésa eðé tépera íste i ɳérravet te pjesetúarmit. Pasqýra te pjesetuármit' ɛ pasqýravet sípermɛ,

86369600	368	447926400	7362
736	234700	44172	60843 $\frac{234}{7362}$
1276		62064	
1104		58896	
1729		31680	
1472		29448	
2576		22320	
2576		22086	
0		234	

Nde pasqýret te dýte tépera ukâýɛ nde ŋérra te âétavɛt âɛ upjɛsetúa, pastâj tjátera nde te ŋérravɛt âɛ upjɛsetúa. Hastâj tépeɾ' ɛ ŋérravɛt upjɛsetúa mɛ te ɛkrúare nde númure te cópete.

79. Hun' ɛ te pjɛsetúarit nga ç' utrɛgúa nde pasqýrat sípre ɛkurtóhete âɛ çá, nde ubéfte te ɛumezuárete ɛ númeravɛt mbi pjésetóŋesine eâé te xbrítureť ɛ te ɛumezuárevɛt nga i pjɛsetúarmi mɛ mént vétem' ɛ dykɛfóle âɛ te ɛkrúhene téprate eâé prán' atýrɛ númerate ɛ pjéɛtavɛt pás ŋê nga ŋê dykɛárâure, si nde keté pasqýre

768,240	495
2732	1552
2574	
990	
000	

80. Hjɛsetóŋesi kur íɛt' í ber' i dý kréjesɛ, pjésa péndete eâé nde upjɛsetófte i pjɛsetúarmi perpára pɛ ŋérit nga te dý kréjesɛt, pastâj pjésa pɛ tjéterit. Lé te âémi, per pasqýre, te pjɛsetóhete núm. 648

pɛ núm. 36, i cíli éɞt' i ɞumezúare i núm. 9 mbi núm. 4.

Sindekúr ŋéja íɞt' ɛ 36ta ɛ núm. 36, aɞtú ɗɛ pjɛ́sa ɛ núm. 648 pjɛsetúare prɛj núm. 36. Ho ŋéja éɞte ɗɛ ɛ 4ta ɛ se 9se núm. 36 ɗɛ ɛ 9ta ɛ se 4ta núm. 36. Eɗɛ́ pjɛ́sa prá íɞte ɗɛ ɛ 4ta ɛ se 9se ɗɛ ɛ 9ta ɛ se 4se núm. 648. Keɞtú núm. 648 ndo prɛj núm. 36 upjɛsetófte, ndo te páre hêre prɛj ŋɛ́rit nga krɛ́jesit' ɛ atî, pastâj pjɛ́sa prɛj tjɛ́terit, si dúkɛte nde pasqýrat.

648	36	648	9		648	4	
36	18	63	72	4	4	162	9
288		18	4	18	24	9	18
288		18	32		24	72	
0		0	32		08	72	
			0		8	0	
					0		

Keɞtú ɛɗɛ́ kundrekɗyɛ́razi nde íɞte per te pjɛsetúare númure pɛj númuri ɛɗɛ́ pastâj pjɛ́sa prɛj tjɛ́tere númuri, múnt te pjɛsetóhɛte ŋê hêre prɛj te ɞumezúarit atýrɛ. Si, per pasqýre, nde qɛ́ ɡíɗ' aý númure

648, te ŋjɛsetóhɛj te páre hêre pɛ núm. 9, pastâj ŋjésa pɛ núm. 4, a te páre hêre pɛ núm. 4, pastâj ŋjésa pɛ núm. 9, éɢte ŋíde ŋê púne te ŋjɛsetóhɛte ãɛ prɛj te ɢumezúarit atýrɛ núm. 36.

Kɛɢtú ãɛ ɛ 5ta ɛ te 6^{tit}, a ɛ 6ta ɛ te 5^{tit} te ndoŋé númuri éɢt' ɛ 30ta ɛt.

81. Nde uɢumezófte númure mbi tjétere númure ɛãé i ɢumezúari te ŋjɛsetóhɛte prɛj ɢumezóŋesit, ŋjésa íɢt' aý númure q' uɢumezúa. Si nde uɢumezófte núm. 12 mbi 8 ɛãé i ɢumezúari 96 te ŋjɛsetóhɛte pɛ núm. 8, éɢte perserî núm. 12.

Se ketéjmi bénɛte pún' ɛ díture, sɛ ŋýsm' ɛ te dymezúarit, a i dymezúar' i ŋýsmese íɢte ŋíd' aý númure. Eãé ɛ trét' ɛ te trɛmezúarit, a i trɛmezúar' se trétese, íɢte ŋíd' aý númure, ɛt.

82. Eɢte pún' ɛ díture sɛ númuri cilitdó, nde i vénçim ŋê fárɛze perpára mbe te djáãte, ɛ béjme ãéte hêre mê te máã sɛ ç' éɢte, sɛ ŋérrate, bénɛne ãétera, ãéterate qíndɛ, qíndɛte míjera ãɛ te tjéra

sa te kéte lárt ɛ mê lárt qeastú, domɛđéne nde i vénçim ŋé fáreze, ɛ sumezójme mbi númurine 10; nde i vénçim dŷ ɛ sumezójme mbi núm. 100, nd' i vénçim trî, mbi núm. 1000, sđé sa te tjéra pîđ' astú. Kestú íste púnˈ ɛ díture sɛ đɛ númure qe kâ fáreza perpára, nde i préfsim ŋê ɛ béjme đéte hêre mê te vógele, sɛ đéterat' i bénɛne ŋérra, qíndɛte đétera, đɛ te tjérate sa te kéte pîđ' astú đéte hêre mê te vógela, domɛđéne ɛ pjesetójme prej núm. 10 nde i préfsim ŋê, prej núm. 100 nde i préfsim dŷ, sđé sa te tjéra, nde i préfsim pîde astú.

Ilrapó, pas sa uvertɛtúane nde nŷjt te síperm, kur đɛ i pjesetúarmi đɛ pjesetóŋesi káne fáreza nde fúnt, múntme te présme nga te dŷ sa fáreza kâ pjesetóŋesi, ɛ béjme te pjesetuárete mê léhte sđé pjésa dél pîđ' ajó si đɛ pâ prére. Sɛ éste púnˈ ɛ díture qe, dyk mɛ qéne pjésa mbe te pjesetúarmine si çˈ éste ŋéja mbe pjesetóŋesine, sa vogelóhɛte pjesetóŋesi, áqe ma-

ðóhɛte pjésa; ɛðé sa vogelóhɛte i pjɛsetúarmi, áqe vógelóhɛte pjésa. Hapó, nde préfɛim qê fáreze nga pjésetóqesi ðɛ nga i pjɛsetúarmi, do te kémi te ðéttten' ɛ te ðɛtemezúarit pjésese, qe íɛte gíð aý númure; nde préfɛim dý, dote kémi te qeqíntten' ɛ qindemezúarit pjésese, qe íɛte gíð' aý númure; ɛðé sa mê ɛúme, nde godíte, te préseme gíðe po keɛtú.

Hasqýrera

4914,00 | 546,00		8680,00 | 423,00	
4914 | 9		846 | 20	220
0		220	423

Eðé kur kâ véteme pjɛsetóqesi fáreza, múntme perseri t' i préseme, sa te géjme pjésen' ɛ térete; pastâj, mɛqéneqe te pjɛsetúarmit jáne númɛra qérraɛ, i márme perserî, sɛ jáne tépere báɛke mɛ tjátrene nga te pjɛsetúárete, nde mbéte, ɛ cíla dúhɛte te pjɛsetóhɛte nde númure te cópete mɛ copenumuróqes ató ðɛ copedefténes pjɛsetóqesine mɛ gíðe fárɛzat q' i prém.

Kur prítɛne fárɛza nga te dý ɗɛ nga pjɛsetóŋesi ɗɛ nga i pjɛsetúarmi, núke íɕte nɛvóle te mɛ́pɛne nde te cópetit. Πó, kur prítɛne númɛra ŋérraɕ nga i pjɛsetúarmi, dúhɛte te mɛ́pɛne; ɛɗɛ́ núke vɛ́tem' ató, por ɛɗɛ́ fárɛzat' ɛ pjɛsetóŋesit, qe sindekur maɗóhɛte pjɛ́sa dýkɛ uɕumezúare i pjɛsetúarmi, aɕtú dúhɛte ɗɛ te vogelóhɛte dýkɛ uɕumezúare pjɛsetóŋesi.

Πasqýrera

769,24	245,00	48,375	12,000
735	$3\ \frac{3424}{24500}$	48	$4\ \frac{375}{12000}$
3424		0375	

Πróve ɛ te ɕumezúarit ɗɛ ɛ te pjɛsetúarit

83. Mɛqéneqe te pjɛsetuárete íɕte púne kúndre te ɕumezúarit, sɛ nde ketá i ɕumezúari mbe te ɕumezuármine íɕte si ɕumezóŋesi mbe ŋêne, nde atá pjɛ́sa íɕte mbe te pjɛsetuármine si ŋéja mbe pjɛsetóŋesine, ɛɗɛ́ próv' ɛ týrɛ, nde ubéne drɛ́jte, bénɛte kúndrazi :

Te ɕumezúarit próva bénɛte mɛ te pjɛsetúare te ɕumezuárine pɛ ŋêj nga kréjesite, ðɛ nde dálte pjése tjéteri kréjes, éɕte bére dréjte; nde mós, po dó ɕikúare, kû éɕte laðíture. Πo próva dó mê ɕúme púne sɛ atá te ɕumezuárete, andâj íɕte mê míre te ɕikóhɛte dŷ hêre, sɛ sa te provóhɛte ŋê hêre. Pɛte ðɛ ŋê tjátere próve qe ðúhɛte ɛ krýqit fórt ɛ léhte, te cílene ɛ kémi per te ðéne nde vént te sâj, ku dote ðúhɛte ðɛ fjála persé dél aɕtú.

Πróv' ɛ te pjɛsetúarit íɕte fórt ɛ léhte, mɛ te ɕumezúare pjésene mbi pjɛsetóŋesine, ɛðé mɛ te ɕumezuárine te mblíðɛte ðɛ tépera, kur kâ, ɛ cíla íɕte copenumuróŋes i pjésese cópete, kur i pjɛsetúarmi s' é plót i pjɛsetúarm, ɛðé nd' ubéfte i ɕumezúare, a i mbléðure, (i ɕumezúari báɕke mɛ téprene, kur kâ) númure bára mɛ te pjɛsetuármine, éɕte bére dréjte te pjɛsetuárete, nde mós, po te ɕikóhɛte te pɛndɛte laðíja.

Her fjálet ðɛ per númurɛt ɛ ŋefjálete

84. Kur númuri qúhɛte sɛ íɛte bére prɛj tjétere númuri, a prɛj cópɛ te atî, si éɛte bére tjétere número i tréte prɛj ŋése a prɛj cópɛ te asâj, i tréti número qe deftén si éɛte bére i pâri prɛj te dýtit ðúhɛte *fjále* (λόγος) *ɛ te párit mbe te dýtene*, a, paçquárazi, *fjále ɛ te dý número*. Si te ðémi per pasqýre (παραδ. χάριν), número 24, nde uquájtite sɛ íɛte bére prɛj núm. 6, íɛte bére si número 4 prɛj ŋése, dó mɛ ðéne íɛte 4 hêrɛ 6, si núm. 4 íɛte 4 hêre ŋéja. Hrapó número 4 íɛte fjál' ɛ número 24 mbe número 6. Núm. 18, nde uquájtite sɛ íɛte bére prɛj núm. 12, íɛte bére si número' i cópete $\frac{3}{2}$ prɛj ŋése: Hrapó número i cópete $\frac{3}{2}$ íɛte fjál' ɛ núm. 18 mbe núm. 12.

Gumezóŋesi éɛte kurdó fjál' ɛ te ɛumezúarit mbe te ɛumezuármine sɛ, si bénet' aý prɛj ŋése a prɛj cópɛ te asâj, aɛtú

ðɛ i ɕumezúari prɛj te ɕumezúarmít. Eðé pjɛsetóɳesi éɕte kurdó fjál' ɛ te pjɛsetúarmit mbe pjésene, sɛ, ç' éɕte ɳéja mbe pjɛsetóɳesine, íɕte ðɛ pjésa mbe te pjɛsetuármine, a kundrekðyérazi (ἀντιθέτως), si bénɛte pjɛsetóɳesi prɛj ɳése, aɕtú ðɛ i pjɛsetúarmi prɛj pjésese. A ndrýɕɛ, i dymezúari, i trɛmezúari, i katremezúari ɛt. tjétere número kâ fjále mbe até 2, 3, 4 ɛt. Eðé número qe íɕte gýsme, ɛ tréte, ɛ kátrete pjése ɛt. tjétere número kâ fjále mbe até $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ ɛt.

85. *Fjál' ɛ número térete mbe tjétere número te térete géndɛte mɛ te pjɛsetúare te párine prɛj te dýtit.* Si qe te géjme, per pasqýre, fjálen' ɛ núm. 45 mbe núm. 9, te ðémi, número qe te kéte káqe ɳérera, nga sâ 9 bénɛte núm. 45, pjɛsetójme núm. 45 pɛ núm. 9, ɛðé número' i pjésese 5 éɕte fjál' ɛ núm. 45 mbe 9. Sɛ núm. 5 si ɛ nént' ɛ núm. 45, nde uɕumezófte mbi núm. 9, bén te ɕumezúare 45. Hó, si pám nde púnet te ɕúme-

zúarit (64) prɛj dý númurɛ qe ɛumezóhɛne cilenedó te béjme te ɛumezúarm ðɛ cilenedó ɛumezóɳes i ɛumezúar' î týrɛ dél ɳê. Kɛɛtú ðɛ núm. 9, nde uɛumezófte mbi núm. 5, ép até te ɛumezúare 45. Παpó núm. 5 íɛte fjál' ɛ núm. 45 mbe núm. 9. Eðé kðyérazi (ἀντιστρόφως) fjál' ɛ núm. 9 mbe núm. 45 íɛte $\frac{9}{45}$, domɛðéne $\frac{1}{5}$ ɛ ɳése, sɛ 5 hére $\frac{9}{45}$ íɛte $\frac{45}{45}$, qe íɛte ɳéja. Παpó, sindekúr núm. i cópete $\frac{9}{45}$ íɛt' ɛ $\frac{1}{5}$ ɛ ɳése, aɛtú ðɛ núm. 9 íɛt' ɛ péset' ɛ núm. 45 ɛðé fjál' ɛ núm. 9 mbe núm. 45 íɛte $\frac{1}{5}$.

86. *Dý númurɛ qe fjál' ɛ týrɛ íɛte ɳê mɛ fjálen' ɛ dý te tjérevɛ ðúhɛne te ɳefjálete* (ἀνάλογοι) *mɛ (a mbe) te dý te tjéret.* Hasqýre, númurɛte 45 ðɛ 9, te cílevɛt fjála íɛte 5, jáne te ɳefjálete mɛ númurɛt 35 ðɛ 7, te cílevɛt qeaɛtú fjála íɛte 5. Eðé kðyérazi númurɛte 9 ðɛ 45, te cílevɛt fjála íɛte cópa $\frac{1}{5}$, jáne te ɳefjálete mɛ númurɛt 7 ðɛ 35, te cílevɛt fjála qeaɛtu íɛte cópa $\frac{1}{5}$.

Ɲer te ŋefjáletit mê ɢúm' ɛ mê hóλ kɛ́mi mɛ fóle ɡɛ́tek. Ketú do đɛ́mi ɲák ɲer númurɛt te ɢumezúare, qýɢ jáne te ŋefjálete mbe krɛ́jesit, ɛđɛ́ ɲer ɲjɛ́serat, qýɢ jáne te ŋefjáleta mbe te ɲjɛsetúarmit a mbe ɲjɛsetóŋesit.

87. *Te ɢumezuáret' ɛ dý númure te ndepûm qe jáne ɢumezúare mbi ŋé ɢúmezóŋes jáne te ŋefjálete mɛ númurɛt ɛ ɢumezúare, domɛđéne mɛ te ɢumezúarmite.*

Ɲasqýre

Te ɢumezóhɛne núm.	72	đɛ	24
mbi númurine	6		6
	432		144

Te ɢumezuárete 432 đɛ 144 jáne te ŋefjálete mɛ te ɢumezúarmit 72 đɛ 24. Sɛ núm. 72 íɢte 3 hɛ́re 24, domɛđéne bére ɲrɛj krɛ́jesɛt 24 đɛ 3; ɛđɛ́ i ɢumezúar' i tî 432 mbi 6 íɢte 3 hɛ́re i ɢumezúar' i núm. 24 mbi 6, a i ɢumezúare te ɲáre hêre i ŋɛ́rit krɛ́jes 24 mbi 6 ɲattâj i te ɢumezúarit ketýrɛ mbi tjɛ́terine krɛ́jes 3, si vertɛtóhɛte đɛ nde ɲasqýrera,

24	mbi	6	íɛte	144	24	72
24	„	„	„	144	6	6
24	„	„	„	144	144	432
72	„	„	„	432,	3	
					432	

Ηrapó i ɛumezúari 432 i núm. 72 mbi 6 íɛt' i trɛmezûm i te ɛumezúarit 144 te núm. 24 mbi 6, si ãɛ i ɛumezúarmi 72 íɛt' i trɛmezûm i te ɛumezúarmit 24. Eãé kãyérazi i ɛumezúari 144 i númurit 24 mbi 6 íɛt' ɛ trét' ɛ te ɛumezúarit 432 te núm. 72 mbi 6, si ãɛ i ɛumezúarmi 24 íɛt' ɛ trét' ɛ te ɛumezúarmit 72. Bɛ kjó íɛte sɛ te ɛumezuárete 432 ãɛ 144 te ɛumezuármevɛt 72 ãɛ 24 mbi 6 kâne ŋê fjále, núm. 3, mɛ te ɛumezúarmit 72 ãɛ 24; ɛãé kãyérazi káne fjále te cópete $\frac{1}{3}$.

88. *Te ɛumezuáret' ɛ ŋé númuri mbi dý ɛumezóŋes te ndepûm jáne te ŋefjálete mɛ ɛumɛzóŋesit.*

Πasqýre

Te ɕumezóhɛte núm. 56 56
mbi númurɛt 28 ðɛ 7
448 392
112
1568

Te ɕumezuárete 1568 ðɛ 392 jáne te ŋefjálete mɛ ɕumezóŋesit 28 ðɛ 7. Sɛ ɕumezóŋesi 28 íɕte 4 hêre ɕumezóŋesi 7, domɛðéne bére prɛj kréjesɛt 7 ðɛ 4, ɛðé i ɕumezúar' i núm. 56 mbi té, núm. 1568, íɕte kátre hêre i ɕumezúari 392 i núm. 56 mbi 7, a i ɕumezúari 56 te páre hêre mbi ŋérine kréjes 7, pastâj i ɕumezúar' i ketýrɛ mbi tjéterine kréjes 4, si vertɛtóhɛte ðɛ nde pasqýrera,

56	mbi	7	ê	392	56	56
„	„	7	„	392	7	28
„	„	7	„	392	392	448
„	„	7	„	392	4	112
		28	„	1568	1568	1568

Ký vertɛtím íɕt' aý i nýjt síperm mɛ nde-

pím te ɢumezuármevɛt nde ɢumezóŋes ãɛ te ɢumezóŋesɛt nde te ɢumezúarm, te cílevɛt fúnd' i púnese íɢte píde ŋé.

Hraɲó i ɢumezúari 1568 i númurit 56 mbi 28 íɢt' i katremezûm i te ɢumezúarit 392 te núm, 56 mbí 7, si ãɛ ɢúmezóŋesi 28 íɢt' i katremezûm i ɢumezóŋesit 7. Eãé kãyérazi i ɢumezúari 392 i núm. 56 mbi 7 íɢt' ɛ kátret' ɛ te ɢumezúarit 1568 te núm. 56 mbi 28, si ãɛ ɢumezóŋesi 7 íɢt' ɛ kátret' ɛ ɢumezóŋesit 28. Bɛ kjó íɢte sɛ te ɢumezuárete 1568 ãɛ 392 te ɢumezúarmit 56 mbi ɢumɛzóŋesit 28 ãɛ 7 káne ŋê fjále, núm. 4, mɛ ɢumezóŋesit 28 ãɛ 7; eãé kãyérazi káne fjále te cóɲene $\frac{1}{4}$.

89. Nga ketó qe ãám dél kjó, qe i *ɢumezúari i dý múmurɛ mɛ te ɢumezuárine ɛ te dymezúmit a te trɛmezúmit, ɛt. te ŋérit mbi te dýtene a te trétene, ɛt. te tjéterit jáne* (bára).

Hasqýre

1 ɢumezúari 288 i númurit 24 mbi 12

mɛ te ɢumezuárine ɛ te ɢaɢtemezúmit núm. 24, qe íɢte núm. 144, mbi te ɢáɢten' ɛ núm. 12, qe íɢte 2, jáne ɳé. Sɛ, nga sá q' uvertɛtúane síɲre, mɛ te ɢaɢtemezúare ɳéri kréjes ɢaɢtemezóhɛte i ɢumezúari, ɛðé mɛ te ɢaɢtetúare tjéteri kréjes ɢaɢtetóhɛte i ɢumezúari. Bɛ kjó íɢte sɛ kur ɲakesóhɛte númure káqe, sa ðɛ ɢumóhɛte, dúhɛte te jéte ɲerserî aý númure ðɛ núke tjétere, si dúkɛte ðɛ nde ɲasqýra.

24	24	24
12	6	6
48	144	144
24	12	2
288	288	288
	144	
	1728	

Mɛ keté púne, ɢúme hêre ɢéɳene te léhte, te ɲrovóɳene te te ɢumezuárete tuɛ dymezúare a trɛmezúare qérine kréjɛs ðɛ tuɛ dytetúare a trɛtetúare tjétrine kréjes.

90. *Ɲjéset' ɛ dý númurɛ qe jáne ɲjɛ-*

setúare prɛj ŋé pjɛsetóŋesi jáne te ŋefjáleta mɛ númurɛt qe jáne pjɛsetúare, domɛdéue mɛte pjɛsetuármite.

Hasŋýrera

Hjéset' ɛ núm. 240 | 8 30 ðɛ 48 | 8, 30 6

ðɛ 6 jáne te ŋefjáleta mɛ núm. 240 ðɛ 48.

Sɛ núm. 240 íɛte 5 hêre núm. 48, eðé, qe te pjɛsetóhɛte prɛj núm. 8, múnt te pjɛsetóhɛte 5 hére núm. 48. Ho pjés' ɛ núm. 48 prɛj 8 íɛte 6, eðé pjés' ɛ núm. 240 prɛj 8 íɛte 5 hére 6, qe íɛte núm. 30.

Hrapó pjésa 30 ɛ núm. 240 prɛj 8 íɛte ɛ pɛsemezûmɛ ɛ pjésese 6 te núm. 48 prɛj 8, si ðɛ núm. 240 íɛt' i pesemezúm i núm. 48; eðé kðyérazi pjésa 6 íɛt' ɛ pésete ɛ pjésese 30, si ðɛ núm. 48 íɛt' ɛ pésete ɛ núm. 240. Qe kjó íɛte sɛ pjésete 30 ðɛ 6 ɛ núm. 240 ðɛ 48 prɛj núm. 8 káne ŋê fjále mɛ núm. 240 ðɛ 48, núm. 5; eðé kðyérazi ŋén' ɛ cópete $\frac{1}{5}$.

91. *Hjéset' ɛ ŋé númuri qe íɛte pjɛsetúare prɛj dý pjɛsetóŋesɛ te ndepûm jáne*

te ɳefjáleta mɛ pjɛsetóɳesit kembyérazi. Sɛ sa m' i máđ íɛte pjɛsetóɳesi áqe nde mê ɛúme pjésera ndáhɛte número qe pjɛsetónɛte, ɛđé sa nde mê ɛúme pjésera ndáhɛte, áqe pjésa íɛte m' ê vógele.

Pasqýre.

Pjéset' ɛ núm. 56 | 7 đɛ 56 | 28, 8
8 | 2

đɛ 2, jáne te ɳefjáleta mɛ pjɛsetóɳesit kembyérazi, núm. 28 đɛ 7. Sɛ pjɛsetóɳesi 28 íɛte 4 hére núm. 7, domɛđéne íɛte bére prɛj kréjesɛ 7 đɛ 4· Hapó, mé qéne qe pjésa mbe te pjɛsetuármine íɛte ç' éɛte ɳéja mbe pjɛsetóɳesine, ɳéja mbe pjɛsetóɳesine 28 íɛte ɛ $\frac{1}{28}$, íɛte đɛ ɛ $\frac{1}{7}$ ɛ se $\frac{1}{4}$, a ɛ $\frac{1}{4}$ ɛ se $\frac{1}{7}$ tî. Eđé pjés' ɛ núm. 56 prɛj núm. 28 íɛt' ɛ $\frac{1}{28}$, íɛte đɛ ɛ $\frac{1}{7}$ ɛ se $\frac{1}{4}$, a ɛ $\frac{1}{4}$ ɛ se $\frac{1}{7}$ tî, sindekúr vertɛtóhɛte đɛ nde pasqýre,

56	7
0	8

56	28
0	2

56	4	
16	14	7
0	0	2

56	7	
	8	4
		2

Kɛstú pjésete 8 ãɛ 2 ɛ te pjesetuármit 56 prɛj pjɛsetóɳɛsɛt 7 ãɛ 28 kâne fjále núke dréjte si pjɛsetóɳesite 7 ãɛ 28, po kembyérazi, si 28 ãɛ 7, dó mɛ ãéne fjál' ɛ pjésese 8 mbe pjésene 2 íɛte 4, si ãɛ ɛ pjɛsetóɳesit28 mbe pjesetóɳesine 7 ɛãé kãyérazi pjésa 2 mbe pjésene 8 kâ fjále $\frac{2}{8}$ a $\frac{1}{4}$ si ãɛ pjɛsetóɳesi 7 mbe pjesetóɳesine 28.

92. Nga sâ ãám taniãi dél kjó. Qe *pjés' ɛ dý múmurɛ ãɛ pjés' ɛ te ɛumezúarɛt atýrɛ a te pjɛsetúarɛt atýrɛ prɛj ɳé múmuri jáne ɳé.* Sɛ ɛ dýt' ɛ te dymezúarit, a ɛ trét' ɛ te trɛmezúarit ɛt., a i dymezúar' i se dýtese, a i trɛmezúar' i se trétese ɛt., íɛte gíã' aý múmure.

36	12	72	24	108	36	9	3
36	3	72	3	108	3	9	3
0		0		0		0	

Her pjɛsetóŋesit ðɛ per pjɛsetónesine ɛ máð te báɢketine

93. Пám ŋeméndi, sɛ pjɛ́s' ɛ númurɛ te térete pjɛsetúare prɛj númurɛ te térete cávɛ íɢte númur' i térete, cávɛ i perjɛ́m. Te pjɛsetuárete qe dɛ́l nde pjɛ́se te térete ðúhɛte *te plóte,* atá qe dɛ́l nde te perzjɛ́mɛ, *te paplóte*; ɛðɛ́ i pjɛsetúarmi te pjɛsetúarit plóte, qe pjɛsetóhɛte prɛj tjɛ́tre númuri ðɛ ɛ́p pjɛ́se te térete, qúhɛte *plót i pjɛsetúarm* a vɛ́tem' *i pjɛsetúarm* prɛj tjɛ́terit; ký tjɛ́teri, qe múnt plót tà pjɛsetóŋe te pjɛsetuármine, ðúhɛte *plót pjɛsetóŋes* a vɛ́teme *pjɛsetóŋes* i atî. Keɢtú te pjɛsetuáret' ɛ núm. 36 pɛ núm. 12 íɢte te plóte, sɛ pjɛ́sa núm. 3 éɢt' ɛ térete ɛðɛ́ núm. 36 íɢte plót i pjɛsetúarm, a í pjɛsetúarm, pɛ núm. 12, a

núm. 12 íɛte plót pjɛsrtóŋes, a (véteme) pjɛsetóŋes, i núm. 36. Ho te pjɛsetuáret' ɛ núm. 36 prɛj núm. 16 s' ɛɛte te plóte, sɛ pjésa íɛte núm. i perzjém $2\frac{4}{16}$, ɛðé núm. 36 s' éɛte plót i pjɛsetúarm, prɛj núm. 16, a núm. 16 s' ɛɛte plót pjɛsetóŋes i núm. 36.

Númuri plót i pjɛsetúarm íɛte bára mɛ te ɛumezuárin' ɛ dý númurɛ te térete, i pjésese térete mbi pjɛsetóŋesine, sɛ núm. 36 éɛte bára mɛ te ɛumezuárin' ɛ núm. 3 mbi núm. 12; i papjɛsetúarmi éɛte bára mɛ ɛúmene a te mbléðurine ɛ te ɛumezúarit pjésese térete mbi pjɛsetóŋesine ðɛ te copenumuróŋesit cópese, si núm. 36 íɛte bára mɛ súmene ɛ te ɛumezúarit núm. 2 mbi núm. 16 ðɛ te copenumuróŋesit 4 te cópese $\frac{4}{16}$, qe ðúhɛte tépere, a te mbéture. Díhɛte sɛ te pjɛsetuáret' ɛ plótte núke lê tépere a te mbéture.

Mépɛte vêɛ sɛ pjɛs' ɛ númuri pjɛsetúare pɛ tjétere númuri íɛt' ɛ térete ɛðé sɛ ŋéri númure i éɛte pjɛsetóŋes tjéterit o mɛ te pjɛsetúare, o nga cá vɛçíma qe dote

ðúhɛne pás. Hó, nde qénte sidó qvɛdó te díme sɛ ŋé númure i ɛ́ste pjesetóŋes tjéteri, a p)esetón tjétere, ahére dúhɛte te kémi nde méntt, sɛ ðɛ pjés' ɛ te pjesetúarit atýrɛ íst' ɛ térete.

Heja íste pjesetóŋes i vetehése, a ŋéja pjesetón píde númurɛte, ðɛ xdó númure vetehéne.

94. Hrɛj númurɛt térete cá jáne te pjesetúarm prɛj dý a súme te tjéreve, a ndrýɛɛ káne sicíli dý a súme te tjére pjesetóŋes, si núm. 15, i cíli kâ núm. 3 ðɛ 5, ðɛ núm. 36, i cíli kâ ketá, 2, 3, 4, 6, 9, 12, 18; cá núke jáne te pjesetúarm as pɛ' nêj tjéteri, a ndýɛɛ, véç vetehése, s' kán' asŋé tjétere pjesetóŋes, si númurɛte 2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, ɛt. Ketá númurɛ i qúajme *te pakréjm*, si te pakréjture pɛ se tjéreɛ, véç ŋése ŋê pás ŋéje, ðɛ *te papjesetúarm*, si mós mɛ pásure asŋé tjétere pjesetóŋes, véç ŋése ðɛ vetehése, atá *te kréjm* ðɛ *te pjesetúarm*, sɛ kerénene,

a bénɛne ɗɛ prɛj te tjɛ́re númurɛ, ɗɛ mê ɢúme pɛ te pakrɛ́jmɛt mɛ te ɢumezúare, ɛɗɛ́ káne pjɛsetóŋes.

95. Númure qe íɢte pjɛsetóŋes dý a mê ɢúme númurɛ ɗúhɛte *pjɛsetóŋes i atýrɛ i báɢkete*, si núm. 12 íɢte pjɛsetóŋes i báɢkete i númurɛt 36 ɗɛ 24, núm. 7 íɢte pjɛsetóŋes i báɢkete i númurɛt 35 ɗɛ 21. Númurɛte 36 ɗɛ 24, 35 ɗɛ 21 ɛɗɛ́ sa qe káne pjɛsetóŋes te báɢkete, vɛ́ç ŋése, múnt te qúhɛne te *pjɛsetúarm te báɢkete*, a *te baɢkepjɛsetúarm*. Jáne ɗɛ númurɛ qe s' kán' asŋé pjɛsetóŋes te báɢkete, vɛ́ç ŋése, si númurɛte 12 ɗɛ 5; sɛ núm. 12 kâ pjɛsetóŋes númurɛte 2, 3, 4, 6, por asŋé prɛj ketýrɛ íɢte ɗɛ pjɛsetóŋes i núm. 5; pa ɗɛ núm. 5 íɢte pjɛsetóŋes i vɛtehɛ́se, po núke ɗɛ i númurit 12; keɢtú númurɛte 12 ɗɛ 5 s' kán' asŋé pjɛsetóŋes te báɢkete, vɛ́ç ŋése. Númurɛte prá sa s' káne asŋé pjɛsetóŋes te báɢkete i qúajme *te pâ te báɢkete pjɛsetóŋes, a te*

pabaɢkepjɛsetóŋes. Te tíλe jáne ɗɛ númurɛte 15 ɛ 8, ɗɛ 9 ɛ 14, ɛt.

96. *Xdó pjɛsetóŋes i báɢkete i dý númurɛ íɢte pjɛsetóŋes ɗɛ i baɢkímese, a súmese, a i te mbléɗurit atýrɛ.* Her pasqýre, núm. 12 qe íɢte pjɛsetóŋes i báɢkete núm. 24 ɗɛ núm. 36 íɢte pjɛsetóŋes ɗɛ i súmes' atýrɛ 60. Sɛ kur, mɛqéneqe núm. 12 íɢte pjɛsetóŋes i núm. 24 ɗɛ i núm. 36, pjésate te dýja jáne te téreta; ɛɗé súm' ɛ pjésavɛt prá z' bénɛte ndrýɢɛ, véçɛ sɛ te jét' ɛ térete; po súme ɛ ketýrɛ te dý pjésavɛ íɢte bára mɛ pjésen' ɛ súmese te pjɛsetuármevɛt atýrɛ, núm. 60, pjɛsetúare prɛj núm. 12 (75, 78). Hrapó, kur pjés' ɛ núm. 60 qe íɢte súm' ɛ núm. 24 ɗɛ 36 pjɛsetúare prɛj núm. 12 íɢt' ɛ térete, ɛɗé núm. 12 íɢte pjɛsetóŋes i atî. Kjó púne qe uvertɛtúa per pjɛsetóŋesin' ɛ báɢkete te ketýrɛ númurɛ vertɛtóhɛte ɗɛ per pjɛsetóŋesin' ɛ báɢkete te tjérevɛ cilevɛtdó.

97. *Xdó pjɛsetóŋes i báɢkete i dý númurɛ íɢte pjɛsetóŋes ɗɛ i ndepímese,* a *nde-*

pésese, atýrɛ. Hér pasqýre, núm. 9 qe íɕte pjɛsetóŋes i báɕkete i númurɛt 108 ɗɛ 45 íɕte pjɛsetóŋes ɗɛ i ndepímes' atýrɛ 63. Sɛ, mɛqéneqe núm. 63 íɕte ndepím' ɛ númurɛt 108 ɗɛ 45 (52), núm. 108 íɕte súma a i mbléɗur' i númurɛt 45 ɗɛ 63, ɛɗé pjés' ɛ tî pjɛsetúare pɛ núm. 9 íɕte súm' ɛ pjésevɛt númurɛt 45 ɗɛ 63 pjɛsetúare pɛ núm. 9. Ho pjés' ɛ núm. 108 pɛ núm. 9 íɕt' ɛ térete ɛɗé pjés' ɛ núm. 45 pɛ núm. 9 íɕt' ɛ térete, dúhɛte domozdó ɗɛ pjés' ɛ núm. 63 pɛ núm. 9, qe báɕke mɛ pjésen' ɛ núm. 45 pɛ 9 bén súme bára mɛ pjésene ɛ núm. 108 pɛ núm. 9, te jét' ɛ térete, sɛ ndrýɕɛ súm' ɛ te dŷ pjésavɛt núke dote íɕ ɛ térete, púne qe núke kâ véndine. Hrapó núm. 9, qe íɕte pjɛsetóŋes i báɕkete i númurɛt 108 ɗɛ 45, íɕte ɗɛ i ndepímes' atýrɛ 63. Keɕtú ɗɛ per ndepímene ɛ te tjére númurɛ cilevɛtdó qe káne pjɛsetóŋes te báɕkete.

98. *Xdó númure qe íɕte pjɛsetóŋes i tjétere númuri, íɕte pjɛsetóŋes ɗɛ te ɕu-*

mezúari te atî cilitdó, domɛđéne ɡíđe te ɢumezúarɛt atî. Her pasqýre, núm. 6 qe íɢte pjɛsetóŋes i núm. 24 íɢte pjɛsetóŋes đɛ i te pɛsemezúarit atî 120. Sɛ pám (nŷj 90) qe pjés' ɛ te pɛsemezúarit núm. 24, ɛ númurit 120, pjɛsetúare prɛj núm. 6 dúhɛte te jéte pɛsemezúare pjés' ɛ númurit 24 pjɛsetúare pɛ núm. 6. Ho pjés' ɛ númurit 24, mɛqéneqe núm. 6 i éɢte plót pjɛsetóŋes íɢt' ɛ térete, đɛ ɛ pɛsemezúar' ɛ asâj, qe íɢte ɛ númurit 120 prɛj 6, íɢt' ɛ térete; prapó núm. 5 qe íɢte plót pjɛsetóŋes i núm. 24, íɢte plót pjɛsetóŋes đɛ te pɛsemezúarit atî 120. Keɢtú đɛ per te tjére númurɛ.

Kjó púne múnt đɛ íɢte ɡíđe ŋê te đuhɛte đɛ keɢtú, *ɣdó númure qe íɢte pjɛsetóŋes i ŋérit nga kréjesɛt' ɛ te ɢumezúarí, íɢte pjɛsetóŋes đɛ atî te ɢumezúarit.*

99. *Xdó númure qe íɢte i pjèsetúarm pɛ dý númurɛ pâ te te báɢkete pjɛsetóŋes íɢt' i pjɛsetúarm ɛđé pɛ te ɢumezúarít atýrɛ.* Her pasqýre, núm. 36, i cíli íɢt' i

pjɛsetúarm pɛ númurɛt 2 ðɛ 3, íɢt' i pjɛsetúarm ðɛ pɛ te ɢumezúarit atýrɛ 6. Sɛ núm. 36, mɛqéneqe íɢt' i pjɛsetúarm pɛ númurɛt 2 ðɛ 3, nde upjɛsetófte perpára pɛ núm. 2, ɛðɛ́ pjɛ́sa qe dɛ́l 18 pɛ núm. 3 dote dále pjɛ́s' ɛ térete. Hor ajó pjɛ́se ɛ térete dote dále ɛðɛ́ nde upjɛsetófte núm. 36 pɛ núm. 6, te ɢumezúarit te dý pjɛsetóŋesɛt 2 ðɛ 3. Hrapó núm. 36 íɢt' i pjɛsetúarm ðɛ pɛ te ɢumezúarit te dý pjɛsetóŋesɛt pâ te báɢkete pjɛsetóŋes. Keɢtú ðɛ per te tjɛ́re.

100. Númurɛte qe númɛren' ɛ djáðte, domɛðéne te ŋérravɛt ɛ káne 2, 4, 6, 8, ðɛ fárɛze 0, qúhɛne *te párm;* atá qe númɛren' ɛ djáðt' ɛ káne 1, 3, 5, 7, 9 ðúhɛne *te vɛ́teme* a *te papárm..*

101. *Xdó númur' i párm íɢt' i pjɛsetúarm prɛj númurit* 2. Sɛ núm. 2 qe íɢte, pás sa ðám sípre (nýj 98) pjɛsetóqes i vɛtehɛ́se, íɢte ðɛ i xdó te ɢumezúari te vɛ́t. prapó íɢte ðɛ i te dymezúarit 4 ðɛ i te trɛmezúarit 6 ðɛ i te katremezúarit 8 ðɛ i te pɛseme-

zúarit 10. Xdó tjétere qe kâ te djâδtene fárɛze íɛte i ɛumezúare i núm. 10, prapó δɛ i pjɛsetúarm pɛ núm. 2. Xdó númure qe kâ te djâδte númɛre 4, 6, 8 íɛte súme i núm. 10, a i te ɛumezúari te núm. 10 δɛ i núm. 4, a 6, a 8, prapó ketá dyk mɛ qéne te pjɛsetúarm pɛ núm. 2 jáne δɛ súmat' ɛ týrɛ si pám (nŷj 96). Te vétemite a te papármíte núke jáne te pjɛsetúarm pɛ núm. 2.

102. *Xdó númure, qe númɛren' ɛ ŋérravɛt ɛ kâ 5 a 0, íɛt' i pjɛsetúarm prɛj núm. 5.* Sɛ núm. 10 íɛte i dymezúar' i núm. 5, δɛ xdó tjétere mɛ fáreze mbe te djâδte íɛt' i ɛumezúare i numurit 10, ɛ-δé xdó tjétere qe kâ númɛren' ɛ ŋérravɛt 5 íɛt' i mbléδure, a súme, i núm. 10, a te ɛumezúarevɛt tî δɛ núm. 5. Hrapó núm. 5 íɛte pjɛsetóŋes i vɛtehése δɛ te ɛumezuárevɛt vɛt ɛ te baɛkuárevɛt atýrɛ mɛ vét' até.

103. *Xdó númure, qe te dý númɛrat' ɛ tî mbe te djâδte béŋene númure te pjɛ-*

setúarm pɛ núm. 4 ðɛ 25, íɕt' i tére i pjɛsetúarm pɛ núm. 4 ðɛ 25. Her pasqýre, núm. 648, te cílit te dŷ númɛrate mbe te djáðte 48 béŋene númure plót te pjɛsetúarm pɛ núm. 4, íɕte plót i pjɛsetúarm pɛ núm 4. Sɛ íɕte súme, a i mbléðure, prɛj núm. 600 ðɛ 48, ɛðɛ́ núm. 600 íɕt' i ɡaɕtemezúare i núm. 100; po núm. 100 íɕt' i pjɛsetúarm pɛ núm. 4, papó ɛðɛ́ i ɡaɕtemezúar' i tî íɕt' i pjɛsetúarm, ɛðɛ́ súm' ɛ te ɡaɕtemezúarit tî 600 ɛ te núm. 48, núm. 648, íɕte i pjɛsetúarm pɛ núm. 4.

Númurɛ te pjɛsetúarm pɛ núm. 25 jáne, sávɛ te dŷ númɛrate mbe te djáðte béŋene númure 25, a 50, a 75, a jáne dŷ fárɛza. Vertɛtími ɡíð' aɕtú. Sɛ jáne te ɕumezúare ðɛ te sumúare, a te mbléðure te pjɛsetuármevɛ.

104. *Xdó númure qe númɛrat' ɛ ɡíðe pjɛ́ɕtavɛt tî, nde umbléðçine sí númɛra ŋérraɕ, béŋene númure te pjɛsetúarm prɛj númurɛt 3 ðɛ 9, íɕt' i tér' i pjɛsetúarm prɛj númurɛt 3 ðɛ 9.*

Ɪer te vertɛtúare lɛ́ te bíɛme pasqýre núm. 78453, te cílit númɛrat' ɛ ꝑíđe pjɛ́ɛtavɛt tî nde i mblɛ́đçim béɳene, si dúkɛne ꝑer kráhe núm. 27, qe íɛt' i pjɛsetúarm prɛj núm. 3 đɛ 9.

3
5
4
8
7
27

Núm. 78453 íɛte súm' ɛ ketýrɛ númurɛ,

70000
8000
400
50
3
78453

Ketá jáne te ɛumezúare, si dúkɛne nde keté depáse,

10000	mbi	7	. . .	70000
1000	„	8	. . .	8000
100	„	4	. . .	400
10	„	5	. . .	50
1	„	3	. . .	3
				78453

Ηrɛj ketýrɛ nde márçim nga te 70 míjete 7 ŋérra, nga te 8 míjete 8, nga te 4 qíndɛte 4, nga te 5 ãétate 5 ãɛ te 3 ŋérrate, si dúkɛne sípre, márme nga 1 ŋê per 10000, nga 1 ŋê per 1000, nga 1 ŋê per 100, nga 1 ŋê per 10, ãɛ te 3 ŋérrate, ɛãé mbétɛne te ɛumezúarm ãɛ te ɛumezúare, si dúkɛne nde keté depáse,

9999	mbi	7	69993
999	„	8	7992
99	„	4	396
9	„	5	45
			78426
	Ηérrate qe múarem		27
			78453

Nde keté depáse sípre ɛóheme sɛ te ɛumezuármite ɸíle jáne te ŋjesetúarm ŋɛ núm. 3 ãɛ 9 si te ɛumezúare te týrɛ. Ηrapó ãɛ te ɛumezuáret' ɛ te ɛumezuárevɛt atýrɛ, ɛãé súm' ɛ te ɛumezuárevɛt te ɛumezuárevɛt, ɛãé súm' ɛ súmese te ɛumezuárevɛt ɛ te súmese ŋérravɛt qe múa-

rem (ɛ cíla íɕte, si ðám ɛ pjesetúarmɛ prej númurɛt 3 ðɛ 9) jáne te pjesetúarm prej númurɛt 3 ðɛ 9.

Mɛ keté úðe vertɛtími provóŋene ðɛ te ɕumezuárete, nde ubé dréjte. Qé ðɛ pasqýre.

5 | 2	968	9	6	6
4 | 2	679	6	7	5
	8712	8	9	7
	6776	23	22	2
	5808	18	18	7
	657272	5	4	2
				29
				27
				2

Te provuárete bénɛte keɕtú.

Mbléðme perpára numɛrat' ɛ ŋérravɛt pjéɕtavɛt te ɕumezúarmit, te cílate béŋene número te mbléðure 23, si x' dúkɛte sípre mbe te djáðte pasqýrese, Nga i mbléðuri xbréseme sa 9 mér nde vétehɛ. Keɕtú ɕóheme qe mér dý, te cílate jáne núm. 18, ðɛ i xbréseme eðé téprene 5 ŋérra ɛ ɕkrúaj-

me mbi kráhet te méŋpere te krýqit. Hastâj mbléđeme númɛrat' ɛ ŋérravɛt pjéɢtavɛt ɢumezóŋesit, te cílate béŋene númure te mbléđure 22 si x' dúhɛte sípre pás te mbléđurit te númɛravɛt te ɢumezúarmit. Eđé nga ký i mbléđure xbréseme sa 9 mêr nde vétehɛ. Keɢtú ɢóheme sɛ ký mêr dŷ, te cílate jáne núm. 18, đɛ i xbréseme, ɛđé téprene 4 ŋérra ɛ ɢkrúajme ndene kráhet te méŋpere te krýqit. Ketó téperat' ɛ krýqit, 5 đɛ 4, i ɢumezójme, ɛđé bénɛte i ɢumezúare núm. 20. Xbréseme đɛ nga ký i ɢumezúare sa 9 mêr nde vétehɛ. ɢóheme sɛ đɛ ký mêr dŷ, te cílate jáne núm. 18, đɛ i xbréseme, ɛđé téprene 2 ŋérra ɛ ɢkrúajme mbi kráhet te djáđte te krýqit. Mbe se fúndi mbléđeme đɛ númɛrat' ɛ ŋérravɛt pjéɢtavɛt te ɢumezúarit, te cílate béŋene númure te mbléđure 29, si x' dúkɛte pás te mbléđurit númɛravɛt ɢumezóŋesit. Eđé nga ký xbrésme sa 9 mêr nde vétehɛ. Keɢtú ɢóheme qe mêr trî, te cílate jáne núm. 27, ɛđé, si

i xbrésme, mbétɛte tépere 2 ŋérra, te cílate i ɢkrúajme ndene kráhet te djáđte te krýqit, ɛđɛ́, tépera nga i mbléđuri númɛravɛt te ɢumezúarit kur dél ŋê mɛ téprene mbe te síperm nga i ɢumɛzúar' i tépravɛt mbe te méŋgere, íɢte bére dréjte te ɢumezuárete; kur núke dél ŋê, kâ te lađíture đɛ dó kerkúare.

Vertɛtím' i kesâj púnɛjɛ íɢte, sɛ, dykɛ héqure prɛj te dý númurɛt ɢumezímit sa ŋérra kâ súm' ɛ númɛravɛt pjéɢtavɛt sicílit, léme, si pám mê sípre nde keté nŷj, te ɢumezuáret' ɛ númurit 9; dykɛhéqure đɛ prɛj súmese númɛravɛt pjéɢtavɛt sa nénta mér nde vétehɛ, ɛ ndájme nde dŷ cópe, pɛ se cílavɛt ŋéra íɢte ŋê a disâ nénta, si te víŋe, tjátera m' ê vógele sɛ nénta. Keɢtú te dý númurɛt' ɛ te ɢumezúarit i ndám nde trî cópera, si dúkɛne nde keté depáse.

968	9	9	679	6	9
23	6	9	22	7	9
945	8	18	657	9	18
	23			22	
	18			18	
	5			4	

Nde keté depáse ɕóheme sɛ pɛ cóperavɛt qe ndám dý sicílit jáne te pjesetúarmɛ pɛ númurit 9, aɕtú ɛãé súm' ɛ týrɛ. Hapó ketó i baɕkójme nde qê, ɛãé mbétɛne te ndáre véteme nde dý, si dúkɛne nde depáset pás.

968	9	9	679	6	9
23	6	9	22	7	9
945	8	18	657	9	18
18	23		18	22	
963	18		675	18	
	5			4	

Kjó púne bénɛte nde krýqt mbe te méɳgere, kur híqɛne ãɛ néntate prɛj súmese númɛravɛt pjéɕtavɛt ãɛ ɕkrúhɛne véteme téprate, te cílate jáne cópazete mê te vógela sɛ nénta.

Ketýrɛ te dý número pɛ dý cópavɛ lé t' u ɕenójme te ɕumezuáret' ɛ týrɛ xdó cópɛ mbi xdó cópe, pas sa ðám mê síprɛ (nde nýjt 67), nde keté depáse,

963 mbi 675 bénɛt' i ɕum. 650025
5 „ „ „ „ „ 3375
968
963 „ 4 „ „ „ 3852
657252
5 „ „ „ „ „ 20
968 679 657272

Nde keté depáse ɕóheme sɛ te páre hêre i nenteɕumezúari 963 uɕumezúa mbi te nenteɕumezuárine 675; pastâj cópeza 5 m' ê vógele sɛ nénta mbi te nenteɕumezuárine 675 (qe íɕte gíûe ɳê ɛâé te ðémi i nénteɕumezúari 675 mbi 5, a 5 hêre); pastâj perserî i nenteɕumezúari 963 mbi cópezene 4 mê te vógele sɛ nénta, ɛâé ɒer ketú mblíâɛte súme i te ɕumezúarɛ te nenteɕumezúarɛ 657252; mbesefúndi qe te mbaróhɛte te ɕumezuáret' ɛ te dý

númurɛt ɕumezímit vjén ãɛ te ɕumezúaret' ɛ cópezese m' ê vógele sɛ nénte 5 mbi cópezene m' ê vógele sɛ nénte 4, ãɛ bénɛte i ɕumezúare núm. 20. Eãé prɛj ketî, nde márçim dŷ nénta qe mêr nde vétehɛ, núm. 18, ɛ tà mbléãme mɛ tjéterine te nenteɕumezúare 657252 dote béjme fárɛ mê te máãɛne cópe te nenteɕumezúare te ɕumezúarit te núm. 968 mbi núm. 679, núm. 657270, eãé mɛ cópezene mê te vógele sɛ nénte 2 te tére te ɕumezúarin' ɛ týrɛ 657272. Eãé kjó pún' ubé kur ɕumezúam cópazete mbe te méɲgere krýqit 5 ãɛ 4 eãé prɛj te ɕumezúarit týrɛ 20 hóqem te dŷ néntate ãɛ téprene 2 ɛ ɕkrúam mbi krához te djáãte te krýqit. Kjó pún' ubé eãé kur prɛj súmese númeravɛt pjéɕtavɛt te ɕumezúarit hóqem néntate ãɛ téprene ɛ ɕkrúam ndene krához te djáãte te krýqit, ɛ cíla dúhɛte te jéte ɲê domozdó, si ãɛ te ɕumezúarete térazi mɛ te ɕumezúaret cóprazi. Nde mós,

po íɛte laðíture te ɛumezuárete ðɛ dúhɛte te kerkóhɛte.

Has sa ðám íɛte pún' ɛ díture, sɛ kur múmurɛt' ɛ ɛumezímit nenteɛumezóhene kréjt, nde krához te djáðte te krýqit víɳene fáreza, ɛðé nde krához te méɳgere, kur qe te dý kréjesɛte jáne te nenteɛumezúare. Qé ðɛ pasqýra

35	8	0	45	0	0
27	0	0	27	0	0
245			315		
70			90		
945			1215		

Kɛtá te provúare te ɛumezímit ðúhɛte te krýqit, ðɛ íɛte fórt te léhte, sɛ púna ɛkurtóhɛte ðɛ cá, nde te mbléðure número rat' ɛ pjéɛtavɛt pósa vémi nde nénte, a ɛ ɛkójme, ɛ léme ɛðé ɛkójme perɳáre dykɛmbléðure téprene mɛ te tjéra ðɛ dykɛléne pósa vémi perserî nde nénte, a ɛ ɛkójme, ɳɛr sa mbaróhene número rate, ɛðé mbétemi mɛ tépere mê te vógele sɛ nénte a mɛ fáreze.

Dúhɛte éðɛ te díme ðɛ keté, qe múnt te ɛumezuárete te laðítɛte ðɛ próva te dále dréjte, si nde nxitófɛim ɛ te ɛkúajme nde te ɛumezúare kembyérazi, te ðémi nde pas-

qýret sípre 78 ndɛk dúhɛj 87. Eđɛ́ sadó páλ qe múnt te ɡáse, kurdohêre dó véne rê.

Númurɛte qe númɛrat' ɛ pjɛ́ɢtavɛt týrɛ mblɛ́đuɾe béŋene númure te pjɛsetúarm prɛj vɛ́teme númurit 3 jáne te pjɛsetúarm prɛj vɛ́teme núm. 3. Vertɛtími ɡíđ' aɢtú.

105. *Xdó númur' i párm, qe íɢt' i pjɛsetúarm pɛ núm. 3. íɢt' i pjɛsetúarm đɛ pɛ núm. 6.* Hersɛ́ xdó núm. i párm íɢt' i pjɛsetúarm pɛ núm. 2. Núm. 6 íɢt' i ɢumezúare i númurɛt 2 đɛ 3. Num. 2 đɛ 3 jáne pâ te báɢke pjɛsetóŋes, vɛ́ç ŋése. Há, pas sa uvertɛtúane mê sípre (nde nýjt 99), xdó númure, qe íɢt' i pjɛsetúarm pɛj dý núnurɛ pâ te báɢke pjɛsɢtóŋes, íɢt' i pjɛsetúarm đɛ pɛ te ɢumezúarit atýrɛ. Cíli papa íɢt' i pjɛsetúarm pɛ núm. 3, ɛ ɡɛ́jme si đám nde nýjt sípre pára ketî.

Léhtazi mɛ́pɛte vêɢ sɛ númurɛ te pjɛsetúarm prɛj númurɛt 12, 15. 18 jáne, sa jáne te pjɛsetúarm prɛj krɛ́jesɛt ketýrɛ 3 đɛ 4, 3 đɛ 5, 2 đɛ 9.

106. Kur ɢúme númurɛ jáne pjɛsetóŋes te báɢkete dý númurɛvɛ m' î máđ' i atýrɛvɛ đúhɛte *pjɛsetóŋes i máđ fárɛ* i báɢkete i atýrɛ númurɛvɛ. Te đɛ́mi per pasqýre núm. 36 i jáne pjɛsetóŋes, 1, 2, 3, 4, 6, 9, 12, 18, 36, đɛ núm. 24 i jáne

1, 2, 3, 4, 6, 8, 12, 24. Πrεj ketýrε pjεsetóŋes te báɢkete te númurεt 36 ðε 24 jáne 1, 2, 3, 4, 6, 12. Πrεj ketýrε núm. 12, qe íɢte m' î máð' i týrε, íɢte i máði fárε pjεsetóŋes i núm. 36 ðε 24.

Númurεte pâ te báɢkete pjεsetóŋes káne vέteme ŋéne pjεsetóŋes te báɢkete.

107. I máði fárε pjεsetóŋes i báɢkete i dý númurε ɡéndεte keɢtú. Πjεsetóhεte m' î máði prεj mê te vógelit εðέ, nde mós mbέte tέpere, m' î vógeli íɢte pjεsetóŋes i báɢkete fárε i máð i te dývε; nde mbέte tέpere, prεj asájε pjεsetóhεte númuri m' î vógele, εðέ, nde mós mbέte tέpere, ajó tέper' ε páre íɢte pjεsetóŋesi fárε i máð i báɢkete i atýrε númurε; nde mbέte perserî tέpere, prεj tέprese dýte pjεsetóhεt' ε pára εðέ, nde mós mbέte tέpere, ajó tέper' ε dýte íɢte pjεsetóŋes i báɢkete fárε i máð i atýrε númurε; nde mbέte tέpere, ɡíðe keɢtú ndíqεte púna, sa ɡεr te ɡéndεte tέpere qe te pjεsetóŋe plót mê te párene, εðέ ajó íɢte pjεsetóŋes i báɢkete fárε i máð i atýrε númurε. Sî vεndósεne númurεte nde te bére kjó púne dúkεte nde pasqýrat pás.

a!) Nga dý númurε nde pjεsetón plót m' i vógeli mê te máðe, aý íɢte i máði

fárɛ pjɛsetóŋɛs i báɓkete i atýrɛ, Hasqýre te pjɛsetuárete ɛ núm. 963 prɛj núm. 321

	3
963	321
963	
0	

Sé, mɛqéneqe núm. 321 íɓte pjɛsetóŋɛs i báɓkete i vɛtehése ãɛ i núm. 963, asŋé tjétere m' î máɗ sɛ aý íɓte pjɛsetóŋɛs i atî ãɛ i núm. 963, ɛãé s' éɓte tjétere pjɛsetóŋɛs m' î máɗ i báɓkete i atýrɛ.

b!) Nga te pjɛsetuáret' ɛ dý númurɛ tépera nde pjɛsetón plót mê te vógeline ajó íɓte i máɗi fárɛ pjɛsetóŋɛs i báɓkete i atýrɛ. Hasqýre te pjɛsetuáret' ɛ núm. 252 prɛj núm. 216

	1	6
252	216	36
216	216	
36	0	

Sɛ tépera núm. 36 qe pjɛsetón plót núm. 216 íɛt' i máɗi fárɛ pjɛsetóŋɛs i báɓkete i vɛtehése ãɛ i núm. 216, po ký núm. 36, tépera, íɓte ãɛ ndepím' ɛ núm. 252 nga núm. 216. Hor uvertɛtúa mê sípre sɛ xdó númure qe íɓte pjɛsetóŋɛs i báɓkete i dý númurɛ íɓte ãɛ i ndepímese atýrɛ. Eãé se prápi, kur íɛt' i ndepimese íɓte ãɛ i súmese. Hrapó núm. 36, qe íɓte

ɛsetóŋes i máđ fárɛ i núm. 216 đɛ i vɛ-
tehése, ndepímese núm. 252 nga núm. 216,
íɕte đɛ i súmese týrɛ núm. 252, đɛ asŋé
n: i máđ múnt t' i jéte pjɛsetóŋes núm. 36.

c!) Nga te pjɛsetuáret' ɛ dý númurɛ ɛ dýta tépere nde pjɛsetón plót te párene, ajo íɕte i máđi fárɛ pjɛsetóŋes i báɕkete i atýrɛ. Hasqýre te pjɛsetuáret' ɛ núm. 874 prɛj núm. 696.

	1	4	7
864	696	168	24
696	672	168	
168	24	0	

I máđi fárɛ pjɛsetóŋes i bɕákete i númurɛt 864 đɛ 696 íɕt' ɛ dýta tépere núm. 24. Sɛ núm. 24 dyk mɛ qéne pjɛsetóŋes i núm. 168 íɕte pjɛsetóŋes đɛ i te katremezúmit atî 672; pastáj dyk mɛ qéne pjɛsetóŋes i báɕkete i vɛtehése đɛ i núm. 672 íɕte pjɛsetóŋes ɛđé i baɕkímese, a i sumes' atýrɛ 696; pastâj dyk mɛ qéne pjɛsetóŋes i báɕkete i númurɛt 168 đɛ 696 íɕte pjɛsetóŋes đɛ i baɕkîmes' atýrɛ 864 (nŷj 96). Hrapó te páre hêre uvertɛtúa sɛ núm. 24, téper' ɛ dýte, qe íɕte pjɛsetóŋes i téprese páre, núm. 168, íɕte pjɛsetóŋes i báɕkete i númurɛt 864 đɛ 696. Ani xdó pjɛsetóŋes i báɕkete i númurɛt

864 ðɛ 696 íɞte pjɛsetóŋes ðɛ i ndep mese (nŷj 97) atýrɛ 168 ðɛ i te katr mezúarit asâj 672; ɛðé, mɛqéneqe xdó pjɛ setóŋes i báɞkete i númurɛt 864 ðɛ 69 íɞte pjɛsetóŋes i báɞkete ðɛ i númurɛt 696 ðɛ 672, dúhɛte te jéte ðɛ i ndepí-mes' atýrɛ 24. Hrapó xdó pjɛsetóŋes i báɞkete i númurɛt 864 ðɛ 696, mɛqéne-qe dúhɛte te jéte pjɛsetóŋes ðɛ i tépresɛ dŷte núm. 24, núke múnt te jéte m' i máð sɛ ký. Keɞtú prá te dýte hêre uver-tɛtúa, sɛ tépera ɛ dýte, núm. 24, qe íɞte pjɛsetóŋes i tépresɛ páre núm. 168, íɞte pjɛ-setóŋes i báɞkete ðɛ i máði fárɛ i númurɛt 864 ðɛ 696 ɛðé asŋé tjétere m' i máð sɛ aý.

ç!) Ngɑ te pjɛsetuáret' ɛ dý númurɛ ɛ trɛ́ta tépere nde pjɛsetón plot te dýte-ne, ajó íɞte i máði fárɛ pjɛsetóŋes i báɞ-kete i atýrɛ. Hasqýre te pjɛsetuáret' ɛ núm. 360 prɛj núm. 276,

	1	3	3	2
360	276	84	24	12
276	252	72	24	
84	24	12	0	

Te vertɛtuárete si sípre.

Qé ðɛ tjátere pasqýre, ku ɞóhme sɛ ɛ kátreta tépere pjɛsetón plót te trétene ðɛ íɞt' i máði fárɛ pjɛsetóŋes.

	1	1	3	1	5
624	348	276	72	60	12
348	276	216	60	60	
276	72	60	12	0	

de qénte sɛ tɛ́pere pas tɛ́perɛ asŋê ɡɛr nde ŋéja núke pjɛsetón plót te páren' ɛ sâj, atá te dý númurɛ jáne pâ te báɛkete pjɛsetóŋes, si nde keté pasqýre.

	2	1	2	1	25	1	2
871	317	237	80	77	3	2	1
237	80	77	3	2	1	0	

Mɛqéneqe ɛoqería ɛ Gqipetárevɛ nde Bukurɛ́ɛt mbe émere *Dríte* per ɛkróŋa Gqíp, nga púnera qe i ɡáne, rɛ́ɛ mɛ qéne mê nde keté émere ɛɑ́ɛ keté múaj Vrɛ́ɛtɛn' ɛ dýte te 1886 vít pás Kríɛtit ɛ préu púnɛ kjó numɛratórɛ ɡɛr ketú hapíti ɛ uɛtýp, ɛɑ́ɛ te mbɛ uáret' ɛ sâj mbéti, kur, nde dáɛte Zóti, te pertɛ́ɛte Goqería, nde pófte ɑ́ɛ ɛkróŋesi.

I. Vrɛ́tua.

DREJTIM I TE LAΘITURAVET

Nde fáqɛ,	ráɑ́e,	te laɑ́itura	te drɛjtúara.
5	3	ŋúmure	númure
9	10	qínɑ́ɛɛ	qíndɛɛ
13	19	ketreliúne.	katreliúne.
16	5	ɡúheue	ɡúhene
17	8	vɛ́tene	vɛ́teme
28	6	jáue,	jáne,
29	9	çquárari	çquárazi
.	19	ɛ qíutte,	ɛ qíntte,
32	2	sopenumuróŋesi	copenumuróŋes
*)		(ὄριον)	(ὅριον)

Fàqɛ,	raãc,	te laãítura	te drɛjtúara
37	22	te véçe	te véçe
49	16	te mbledurite	te mbledurite
53	5	qíudet	qíndet
„	23	ãémi	ãémi
57	22	xbrítese	xbrítesi
59	12	**ɛ xbrítjɛse**	**ɛ xbrítjɛse**
64	1	ŋérrara	ŋérra
81	6	núnure	núnurɛ
„	„	pjéɛtese	pjéɛtese
85	6	nde nŷj (64)	(nde nŷj 64)
93	12	ãúhhɛt'	ãúhɛt'
94	1	mai	mbi
97	18	upjesetófnine	upjesetófeine
100	15	te pjésetúarmit	te pjɛsetúarmit
104	4	i ŋérraŋɛt	i ŋérravɛt
108	1	te vópele káqe,	te vópele, káqe
„	8	mirefigi	mirefiãi
113	7	éɛte	éɛte
116	4	te kéte,	te kéte,
„	19	a ãɛ mɛ tépere	a mê te vógele po mɛ ...
122	12	qetó	ketó
123	10	i pjesetlarm	i pjesetúarm
129	4	te ãéttɛn'	te ãétten'
130	14	**Ilróve ɛ te... ãɛ ɛ te**	**Ilerpróve te... ãɛ ɛ**
134	18	te ŋefjálete	te ŋefjálete
135	21	pattâj	pastâj
136	17	te cópete	ŋên' ɛ cópete
138	3	i púnese	i púnese
„	13	sumezóŋesit	sumezóŋesit
„	15, 16	fjále te cópene	fjále ŋên' ɛ cópet
„	21	jáne (bára).	jáne ŋê (bára).
139	19	te te sumezuárete	te sumezuárete
„	20	qérine	ŋérine
140	3	mɛte	mɛ te
143	9	i perjém	i perzjém
156	7	sóheme sɛ ký	sóheme sɛ ãɛ ký

Executée par M-eur *Grégoire Bâbamesco* dans l'Imprimerie de la Société Albanaise *Drita* Bucarest.

BKSH

BKSH